

งานวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบริการสถานศึกษา
 และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร

นางสาวจันทร์ทิพย์ คุ้มเกล้า (ศึกษา)

งานวิจัยนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พฤษภาคม ๒๕๖๖

ความเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2556

B 17152

**TEACHERS ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD
GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION
MANAGEMENT IN BANGKOK - NOI
DISTRICT, BANGKOK**

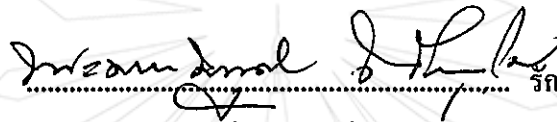
PHRA THONGCHAN KITTIPALO (KHINGKHATE)

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

B.E. 2556 (2013)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมมาภิบาล มาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
ชื่อนักศึกษา : พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ)
สาขาวิชา : การจัดการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระมหาปัญญา ปญฺญาวโร (ดร.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน (ศศ.ดร.))

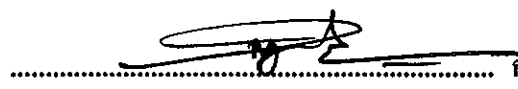
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดธรรมสุริยวัฒน์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พระมหาปัญญา ปญฺญาวโร (ดร.))

..... กรรมการ
(พระมหาพีรเดช จิตเตโช (ดร.))

..... กรรมการ
(พระมหาไกรวรรณ ชินทตฺตโย (ดร.))

..... กรรมการ
(ดร.บุญจันทร์ สีสันต์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : Teachers' Attitude Toward Application of Good Governance To Educational Institution Management in Bangkok-Noi District, Bangkok
Student's Name : Phra Thongchan Kittipalo (Khingkhate)
Department : Educational Management
Advisor : Phramaha Panya Panyavaro (Dr.)

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nāṇavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nāṇavuddho (Asst.Prof.Dr.))

Thesis Committee

P. Thonnu
..... Chairman
(Phrakruparadthamjariyawat (Dr.))

Panya L.
..... Advisor
(Phramaha Panya Panyavaro (Dr.))

Phiradej Thitatcho
..... Member
(Phramaha Phiradej Thitatcho (Dr.))

Phramaha Kraivan Chinatattiyo
..... Member
(Phramaha Kraivan Chinatattiyo (Dr.))

[Signature]
..... Member
(Dr. Bunchan Sisan)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ
บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
ชื่อนักศึกษา : พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิงเกษ)
สาขาวิชา : การจัดการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระมหาปัญญา ปญญาโร (ดร.)
ปีการศึกษา : 2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์นี้ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตบางกอกน้อย 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ
บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยของครูที่มี
เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการต่างกัน 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตบางกอกน้อย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ
ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมดจำนวน
270 คน ใช้วิธีการเปิดตารางของเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 159 คน โดยมีที่มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่ายสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวน
แบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะทดสอบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา

ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ด้านหลักนิติธรรม การพัฒนางานในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาควรอ้างอิงกฎระเบียบของราชการเป็นหลักสำคัญ ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักคุณธรรมขั้นพื้นฐาน ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ ในการบริหารงาน ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีระบบการตรวจสอบ ประเมินผลงานบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยหลักการหยุดยั้งระบบทุจริตในองค์กร ด้านหลักความมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมสนับสนุนในการวางแผนงาน การกำหนดนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ การแสดงบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายทุกระดับต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อ ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกจิตสำนึกให้กับครูให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อของครูและให้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังกับหน่วยงานและนักเรียน เพื่อเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ตลอดจนการมีระบบบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรต่างๆของสถานศึกษา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

Thesis Title : **Teachers Attitude Toward Application of Good Governance To Educational Institution Management in Bangkok-Noi District, in Bangkok**

Student's Name : **Phra Thongchan Kittipalo (Khingkhate)**

Department : **Educational Management**

Advisor : **Phramaha Panya Panyavaro (Dr.)**

Academic Year : **B.E. 2555 (2012)**

ABSTRACT

The objectives of this research are : 1. To study the Opinion of teachers Towards The Administration Applying Good Governance Of Administrators Of Secondary Schools in Bangkok Noi, Bangkok 2.To compare the Opinion of teachers Towards The Administration Applying Good Governance Of Administrators Of Secondary Schools in Bangkok Noi, Bangkok to have sex age Education and Years of work were different 3.to suggest the suitable ways of development applying good governance to secondary schools in Bangkok Noi, Bangkok, instrument was a questionnaire. Its quantitative data were collected from the sampling group that was the teacher of administration school in Bangkok Noi, totaling 159 persons assigned by (Krejcie and Morgan) Table through the Simple Random Sampling. There were two kinds of its analytical statistics. Descriptive Statistics were composed of frequency, percentage, mean, and standard deviation. Inferential Statistics were (t-test) and (One-WAY ANOVA). If the differences were significant statistically will test difference of the average is a pair with the methods of LSD (Least - Significant Different)

The found data are as follows :

1. Teachers recognize about using the good governance in administration of school administrators totally were high level. When it is considered by each aspects found that Transparency has a highest average and another aspects found that Rule of Laws, Ethics ,Participation, Accountability and Value for Money were at a high level.

2. The comparison of teacher to recognize good governance's administration in school found that : The teachers have different sex age and education have a recognizing to took the good governance of school administrators were not different on every side When it is considered by each aspects found that Years of work recognize about using the good governance in administration of school administrators with the important point in statistic at the level of 0.05

3. the suggest the suitable ways of development the work applying Rule of Laws in school administrator should refer main discipline, Ethics the administrators should be use basic morality, Honest, kindness to support other aspects in administration, Transparency could have monitoring system and evaluates of Personnel continuously and ready to solve problems with System to stop corruption in the enterprise, Participation should give the chance for every teacher have participate in Planning with determining policies to related in education, Responsibility to show the part of leadership of administration school by giving all levels execute function, responsibility as assigned, Value for Money should raise awareness for the teacher to get in the role That avouch of them and applying indeed with agency and student to being useful for public and then have management System to use of resources in school administration for achieving maximum benefit and Value.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลง ได้เพราะ ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือและความกรุณาจากหลายฝ่าย มีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัย) และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และอุทิศร่างกายและแรงใจให้บริการปรึกษาที่ดี จนสามารถนำความรู้มาเขียนวิทยานิพนธ์นี้ได้

ขอกราบขอบพระคุณ พระอาจารย์ พระมหาปัญญา ปญญาโร (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณกรรมการสอบงานวิจัย วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหา ในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องตามรูปแบบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และขอกราบขอบพระคุณ พระมหาจักรชัย สุตตชโย อาจารย์ประธานสาขาบริหารการศึกษาด้วย

เจริญพรขอบคุณ โยมอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย ดร. กรกมล พากเพียร, ดร.ศุภิพร เศษตวพงษ์, นางเพ็ญภา ชมเดช, และขอบคุณ โยมผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเขตบางกอกน้อย นางอดิสา แสงผล ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาด้านข้อมูลโรงเรียนในเขตบางกอกน้อย แนะนำองค์ความรู้ ให้บริการ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ ขออำนาจแห่งมงคลธรรมในบารมีขององค์พระรัตนตรัยเป็นมงคลสุข เป็นพรให้สมปรารถนา แก่โยมอาจารย์และครอบครัว ทุกๆประการ ขอขอบคุณกับทางโรงเรียนในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียนด้วย

ขอขอบคุณพระอาจารย์วัชรญาณฐานราชวรวิหารทุกรูปที่เป็นพลังใจ กำลังใจแก่ผู้ดำเนินงานวิจัย (วิทยานิพนธ์) ครั้งนี้ ได้บรรลುವัตถุประสงค์ ท้ายที่สุดขอขอบคุณพระคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ

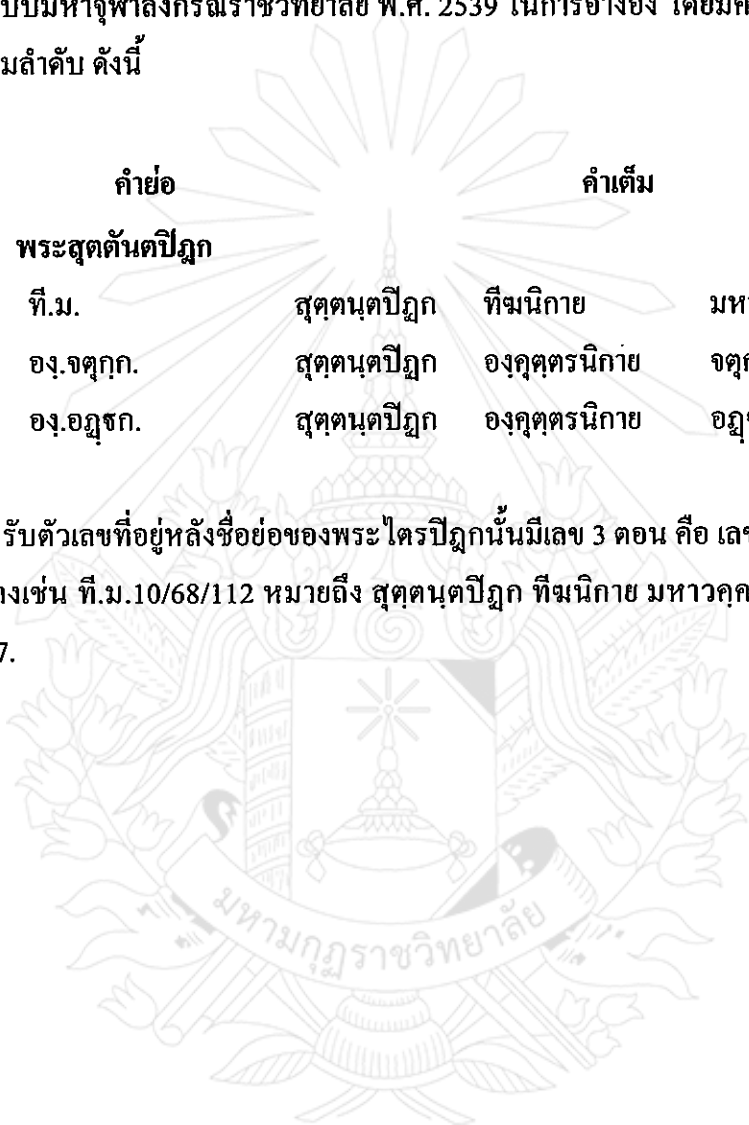
พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิงเกษ)

สารบัญคำย่อ

พระไตรปิฎกที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 ในการอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มของคำภีร์เรียงตามลำดับ ดังนี้

คำย่อ		คำเต็ม	
พระสุตตันตปิฎก			
ที.ม.	สุตตนตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคค
อง.จตุกก.	สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺรนิคาย	จตุกกนิปาต
อง.อฎฐก.	สุตตนตปิฎก	องคฺคตฺรนิคาย	อฎฐกนิปาต

สำหรับตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของพระไตรปิฎกนั้นมีเลข 3 ตอน คือ เลขเล่ม/เลขหัวข้อ/เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ม.10/68/112 หมายถึง สุตตนตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคค เล่มที่ 10/ข้อที่ 68/หน้าที่ 66-67.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	น
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา	51
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา	70
2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	89
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	103
2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	111
2.8 สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	112

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	113
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	113
3.2	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	114
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
3.4	การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	116
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	119
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	119
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	120
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	123
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	123
4.2	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	124
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	125
	ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage)	125
	ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	128
	ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD	139

ตอนที่ 4 ผลการวิจัยข้อเสนอแนะของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency)	178
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	188
5.1 สรุปผลการวิจัย	189
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย	196
5.3 ข้อเสนอแนะ	217
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	217
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	224
บรรณานุกรม	225
ภาคผนวก	237
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	238
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	240
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	260
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	270
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของแบบสอบถาม	273
ภาคผนวก ฉ ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)	276
ประวัติผู้วิจัย	278

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย	114
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	125
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	125
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	126
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ	126
ตารางที่ 4.5	แสดงการสรุปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน	128
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม	129
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม	130

ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส	132
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม	133
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ	135
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า	136
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	139
ตารางที่ 4.13	แสดงการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	139
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ	140

- ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม
จำแนกตามเพศ 140
- ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความ
ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ 141
- ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม
จำแนกตามเพศ 141
- ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความ
ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ 142
- ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส
จำแนกตามเพศ 142
- ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความ
ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ 143
- ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม
จำแนกตามเพศ 143

- ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ 144
- ตารางที่ 4.23 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ 144
- ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ 145
- ตารางที่ 4.25 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ 145
- ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ 146
- ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ 146
- ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ 147

- ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ 148
- ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ 148
- ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ 149
- ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ 149
- ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ 150
- ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ 150
- ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ 151

- ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการของ LSD 152
- ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ 153
- ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ 153
- ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ 154
- ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ 155
- ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา 155
- ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา 156

<p>ตารางที่ 4.43</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>156</p>
<p>ตารางที่ 4.44</p>	<p>แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>157</p>
<p>ตารางที่ 4.45</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>157</p>
<p>ตารางที่ 4.46</p>	<p>แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>158</p>
<p>ตารางที่ 4.47</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>158</p>
<p>ตารางที่ 4.48</p>	<p>แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>159</p>
<p>ตารางที่ 4.49</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความร่วมมือร่วมใจ จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>159</p>

- ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา 160
- ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามระดับการศึกษา 160
- ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามระดับการศึกษา 161
- ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามระดับการศึกษา 162
- ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามระดับการศึกษา 162
- ตารางที่ 4.55 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุราชการ 162
- ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุราชการ 163

- ตารางที่ 4.57 แสดงการวิเคราะห์ความความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ด้วยวิธีการของ LSD 164
- ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ 165
- ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ 165
- ตารางที่ 4.60 แสดงการวิเคราะห์ความความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD 166
- ตารางที่ 4.61 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ 167
- ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ 167

- ตารางที่ 4.63 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD 168
- ตารางที่ 4.64 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ 169
- ตารางที่ 4.65 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ 169
- ตารางที่ 4.66 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD 170
- ตารางที่ 4.67 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุราชการ 171
- ตารางที่ 4.68 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุราชการ 172
- ตารางที่ 4.69 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD 172

- ตารางที่ 4.70 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ 173
- ตารางที่ 4.71 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ 174
- ตารางที่ 4.72 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD 175
- ตารางที่ 4.73 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุราชการ 176
- ตารางที่ 4.74 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุราชการ 177
- ตารางที่ 4.75 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน 178
- ตารางที่ 4.76 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม 179

<p>ตารางที่ 4.77</p>	<p>ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม</p>	<p>180</p>
<p>ตารางที่ 4.78</p>	<p>ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส</p>	<p>182</p>
<p>ตารางที่ 4.79</p>	<p>ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม</p>	<p>185</p>
<p>ตารางที่ 4.80</p>	<p>ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ</p>	<p>188</p>
<p>ตารางที่ 4.81</p>	<p>ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า</p>	<p>186</p>
<p>ตารางที่ 5.1</p>	<p>การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน</p>	<p>191</p>

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีความตื่นตัวสนใจเรื่องการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาลอย่างมาก โดยเฉพาะภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ปีพ.ศ. 2550 ซึ่งมีสาระสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ในมาตรา 74 บุคคลใดที่เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างหน่วยราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี¹ ที่ทำให้เกิดระบบการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาต่างๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดให้ “การบริหารจัดการที่ดี” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเกิดความตระหนัก และกล่าวถึงการบริหารจัดการที่ดี หรือการสร้างธรรมาภิบาลอย่างกว้างขวางแพร่หลายมากยิ่งขึ้น² ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยังคงไว้ในยุทธศาสตร์ชั้นนำทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางและวิสัยทัศน์ระยะยาว ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพว่า³ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วย

¹สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551), หน้า 20.

²โกสุมภ์ วนิชขานนท์ และวรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล, สร้างจิตสำนึก : หัวใจของการบริหารจัดการที่ดี, (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 40 (4), 2546), หน้า 9.

³สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. (พ.ศ. 2555-2559) (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สุทรไพศาล, 2555), หน้า คำนำ.

ความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยคนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสถานะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกันระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลกสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”⁴

รัฐบาลได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้กับหน่วยงานของภาครัฐในการบริหารเพื่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม จากนั้นภาคเอกชนและสถานประกอบการได้นำมาประยุกต์ใช้เช่นกัน จากการที่รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการของภาครัฐมากขึ้นนั้น การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของภาครัฐจึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าวได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งหลักธรรมาภิบาลบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป⁵

สำหรับสถาบันการศึกษาแล้ว ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดต่อความสำเร็จ คือ ผู้บริหาร ซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจะประสบความสำเร็จได้ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ เพราะการตัดสินใจสั่งการเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรต่างๆ การตัดสินใจใดๆ ย่อมมีผลกระทบต่อองค์กร อาจทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลวในหน่วยงานได้ หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อ

⁴สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. (พ.ศ. 2555-2559)**, อ่างแล้ว หน้า 8.

⁵กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546), หน้า 30.

ประกันว่าองค์กรจะไม่มีฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ค้ำยประสิทธิภาพ⁶ และในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาลแบบวัฒนธรรมอย่างแท้จริง มิใช่การร่าง ค่ายกฎหมายและต้องเกิดประโยชน์ต่อทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มิใช่บริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ บุคคล หรือกลุ่มคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ⁷

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จะใช้ดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะบูรณาการการใช้หลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สถานศึกษา เกิดประโยชน์จากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอีกด้วย ในหลักธรรมาภิบาลนี้ถือว่ามี ความสำคัญกับทุกหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรทางการศึกษาของรัฐหรือแม้แต่ของ เอกชนก็ยังได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลที่จะไปเป็นตัวพัฒนาหน่วยงานๆ นั้นให้มีการ บริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่ง ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ครอบคลุมมหาดไทย มีสำนักงานเขต ในพื้นที่ 50 เขต เขตบางกอกน้อย เป็นหนึ่งในจำนวน 50 เขต และมีสถานศึกษาที่อยู่ในการควบคุมดูแล จำนวน 15 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำ ให้การสนับสนุนการศึกษา และตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของ รัฐบาล โดยผู้บริหารส่งเสริมแผน และนโยบายในด้านการพัฒนาการศึกษาตอบสนองกับเขตพื้นที่ การศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารงานของหน่วยงานองค์กร ของตน เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู นักเรียน รวมถึงชุมชน ให้มีมี บทบาทในการเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถานศึกษามี คุณภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น มิเช่นนั้นแล้วองค์กรหรือหน่วยงานต่างจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นการขาดความรับผิดชอบ ขาดความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชันหรือประพฤติมิชอบ การขาด ความมีส่วนร่วม ความไม่ยุติขององค์กรในการบริหาร การไม่ได้รับการตอบสนองอย่างทันท่วงที ความเห็นไม่ตรงกัน และความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน

ด้วยปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

⁶เกษม วัฒนชัย, ธรรมาภิบาลกับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์, 2546), หน้า 19.

⁷นิศานาด มั่งศิริ, ธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา, (วารสารวงการครู, 1(11), 2547), หน้า 78.

เขตบางกอกน้อย” ว่า ผู้บริหารได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด ด้วยคาดหวังไว้ว่าการศึกษาวิจัยจะมีประโยชน์แก่สถานศึกษาที่จะช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมนโยบายทางการศึกษา และยังเป็น การเพิ่มศักยภาพหรือประสิทธิภาพ ในสถานศึกษา และสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เกิดประโยชน์ในด้านการบริหารสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ มาตรฐานศักยภาพ เกิดประสิทธิผล ตามรูปแบบองค์ประกอบนโยบายการบริหารงานในสถานศึกษาในการพัฒนาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยของครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

1.3 สมมุติฐานในการวิจัย

1.3.1 ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน

1.3.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน

1.3.3 ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยของ แตกต่างกัน

1.3.4 ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทำการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน รวมทั้งหมด 270 คน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน 159 คน โดยผู้วิจัยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาขอบเขตของการวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ที่บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตามกรอบแนวคิดของสถาบันพระปกเกล้า, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, ซึ่งเน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ 6 ประการ ดังนี้ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า⁸

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน

⁸สถาบันพระปกเกล้า, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว), หน้า 15.

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงปัญหา และวิธีแก้ไขปัญหา เรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.5.2 ทำให้ได้รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมอันเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา จะได้กำหนดนโยบายการบริหารงาน และวางแผนได้อย่างมีระบบ อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อการเสริมสร้างความก้าวหน้าในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

1.5.3 ทำให้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาที่จะช่วยในการพัฒนา และส่งเสริมนโยบายทางด้านการศึกษา และยังเป็นการเพิ่มศักยภาพหรือประสิทธิภาพในสถานศึกษา อีกทั้งยังสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพทางด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมาตรฐานทางการศึกษาของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะตัว ของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย อันได้แก่ ได้แก่ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความรับผิดชอบ 5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 6. ด้านหลักความคุ้มค่า

ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารด้าน งานวิชาการ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ โดยมอบหมายงานให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ปฏิบัติตามกฎหมาย และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม บริหารจัดการงานอย่างเที่ยงธรรม มีการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างให้บุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมและเยาวชน

ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง การบริหารจัดการงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ นโยบายและแผนของสถานศึกษา มีขั้นตอนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ชัดแจ้งและ ตรวจสอบได้ สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคลากรใน โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผลการดำเนินงานให้ทราบทั้งบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ การวางแผนงาน แนวทางการดำเนินงาน งบประมาณต่าง ๆ เกณฑ์การประเมิน มีการสนับสนุนติดตามตรวจสอบการทำงาน ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับ ชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาในทุกด้าน

ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง บริหารงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม ทั้งการบริหารจัดการ การสร้างขวัญกำลังใจ การส่งเสริมให้มีบรรยากาศ ทำงานที่ดี รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตนเองและหน่วยงาน แดงผลการดำเนินงานพร้อม ที่จะถูกตรวจสอบจากสาธารณชนได้ตลอดเวลา

ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารงานด้านต่างๆในสถานศึกษาภายใต้้นโยบายหลัก แห่งความคุ้มค่า โดยใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ก่อเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้าง ซีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน ตลอดจนธรรมรงค์ให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมด้วยหลักแห่งความคุ้มค่าและสร้างสรรค์

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

การบริหารงาน หมายถึง การดำเนินการในการทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้านของสถานศึกษา คือ 1. งานวิชาการ 2. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 3. งานบริหารงานบุคคล 4. งานบริหาร กิจการนักเรียน 5. งานบริหารอาคารสถานที่ 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริม และปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแผนงานการ ปฏิบัติการ การนิเทศ การติดตามตรวจสอบทบทวนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายรวมทั้งการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ในเขตบางกอกน้อยซึ่งมีด้วยกัน 15 โรงเรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 15 โรงเรียน

สถานศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ทำการสอนในระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่อยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สถานศึกษาในเขตบางกอกน้อย หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1. เพศหญิง และ 2. เพศชาย

อายุ หมายถึง อายุของบุคลากรครูสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ระดับ คือ 1. อายุ 20 – 30 ปี 2. อายุ 31 – 35 ปี 3. อายุ 36 – 40 ปี 4. อายุ 41 - 45 ปี 5. อายุ 46 - 50 ปี 6. อายุ 51 ขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ระดับ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี 3. ปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท

อายุราชการ หมายถึง อายุงานราชการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ซึ่งมีด้วยกัน 15 โรงเรียนซึ่งมีทั้งหมด 6 ระดับ คือ 1. ต่ำกว่า 5 ปี 2. 5-10 ปี 3. 11-15 ปี 4. 16-20 ปี 5. 21-25 ปี 6. 26 ปีขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษา เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อเรื่องตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย
- 2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

คำว่า “ความคิดเห็น” (Opinion) มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย และได้มีผู้ให้ความหมายที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วยเช่นกัน เพราะความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึภายในของบุคคล ซึ่งความรู้สึภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือนิยามที่ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออกมา ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีคนเห็นเหมือนกันหรือต่างกันได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องความคิดเห็นได้มีนักวิชาการไทย และต่างประเทศต่างก็ได้ให้ความหมายความคิดเห็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า เป็นจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป¹

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความคิดเห็นหมายถึงสิ่งที่นี้กรู้ขึ้นในใจ ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป”²

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมาย ความคิดเห็นว่า หมายถึง สิ่งที่นี้กรู้ขึ้นในใจ ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป เช่น เครื่องบินเกิดขึ้นได้ เพราะความคิดของมนุษย์ สติปัญญาที่จะทำสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร เช่น คนทำลายของสาธารณะเป็นพวกไม่มีความคิดให้ความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง ข้อวิจัยหรือความเชื่อที่แสดงออกตามทีเห็น รู้หรือคิด เช่น ฉันมีความเห็นว่านักมวยไทยจะเป็นฝ่ายชนะผมมีความเห็นว่าเขาเป็นคนน่าเชื่อถือ และให้ความหมายของความคิดเห็นว่าหมายถึง “เข้าใจ”³

สุชา จันทร์เอม ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้ลึกของบุคคลแต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเท่ากับทัศนคติ คนเราจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ⁴

ธนาริป จุระจาริตต์ สรุปไว้ว่า “ความคิดเห็นของบุคคลจะเกี่ยวข้องับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งคุณสมบัติประจำตัวบางอย่าง เช่น พื้นฐานความรู้ประสบการณ์ในการทำงานและการติดต่อระหว่างบุคคลนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการทางสังคม แต่การได้รับการศึกษามาเป็นระยะเวลาหลายปีจะเป็นรากฐานก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสังคมหนึ่งสังคมใดโดยเฉพาะ”⁵

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์, 2546), หน้า 198.

²เรื่องเดียวกัน, อ้างแล้ว, หน้า 231.

³ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, 2546), หน้า 231.

⁴สุชา จันทร์เอม, จิตวิทยาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539), หน้า 8.

⁵ธนาริป จุระจาริตต์, “ความคิดเห็นของทหารกองหนุนในอำเภอองครักษ์จังหวัดนครนายก ที่มีต่อโครงการกองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2541, หน้า 63.

พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวช ได้ให้ข้อสรุปแนวคิดของความคิดเห็นไว้ว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้”⁶

อดิศักดิ์ ชื่นชม ได้ให้ข้อสรุปความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของการตัดสินใจ หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งใด เป็นการประเมินสถานการณ์หรือประเมินค่าตามความเชื่อถือหรือความรู้สึก โดยความเชื่อถือมีน้ำหนักมากกว่าความประทับใจแต่น้อยกว่าความรู้อันแท้จริง”⁷

อดิศักดิ์ ชื่นชู ได้ให้ข้อสรุปความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อซึ่งถ้าเป็นความคิดเห็นนั้นติดตัวอยู่เป็นเวลานานและลึกซึ้งมากก็จะเป็นทัศนคติ ดังนั้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นผลงานด้านทัศนคติจากบุคคลในบางส่วนหนึ่ง และความคิดเห็นของบุคคลนั้นยังเกี่ยวข้องกับสมบัติประจำตัวของบุคคลด้วยเช่นภูมิหลังของบุคคล พื้นฐานความรู้กลุ่มพบปะสังสรรค์ ประสบการณ์การทำงานสถานการณ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ กระบวนการสังคมการณ์ (Socialization) ที่บุคคลนั้นได้รับ และการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นได้”⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ความหมายของความคิดเห็นว่าในเรื่องของความคิดเห็นต่าง ๆ นั้นนักวิชาการได้ให้แนวทางเดียวกันและให้ความหมายที่สอดคล้องกันมาก เพราะความคิดเห็นเกิดจากการแสดงออกทางความรู้สึกของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเขียน จะพูด จะทำการอันใดย่อมมีความคิดเห็นมาประกอบทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เนื่องจากความคิดเห็นได้เกิดจากประสบการณ์ ความรู้แต่ละบุคคลที่ได้รับเรียนรู้มาที่แตกต่างกัน และสภาพแวดล้อมของ

⁶พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวช, “ความคิดเห็นของประชาชนในเมืองต่อสวนสาธารณะ : กรณีศึกษาผู้ใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2542, หน้า 25.

⁷อดิศักดิ์ ชื่นชม, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อศึกษากรณีประชาชนในเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2542, หน้า 11.

⁸อดิศักดิ์ ชื่นชู, “ความเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแก้ว หน้า 14.

แต่ละบุคคลที่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นเรื่องของความหมายความคิดเห็น และผู้วิจัยก็จะได้นำเสนอในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของความคิดเห็น ประเภทของความคิดเห็น และปัจจัยที่มีต่อความคิดเห็นต่อไป

2.1.2 องค์ประกอบของความคิดเห็น

ความคิดเห็น (Opinion) ในด้านองค์ประกอบ ความคิดเห็นนี้ได้เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยมีพื้นฐานที่ได้รับตามแต่ละบุคคลที่จะเสนอออกมาว่ามีความคิดเห็นมากน้อยเพียงใดในการเสนอแนวคิดด้านต่างๆแก่สังคม ฉะนั้น บุคคลจะเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆต้องมีองค์ประกอบของความคิดเห็นเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนความคิดเห็นด้านต่างๆ ให้มีเหตุและผลทางด้านความคิดมากยิ่งขึ้น ดังเช่น นิสาชล ประสารสุข, และสุพัตรา สุภาพ ได้เสนอองค์ประกอบของความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้

นิสาชล ประสารสุข ให้ความหมายขององค์ประกอบของความคิดเห็นเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นองค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิดเห็น ความเข้าใจ (Thought or Idea) เป็นการที่สมองของบุคคลรับรู้วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับทำให้เกิดความคิดเห็นซึ่งแสดงออกในแนวคิดที่ว่าอะไรถูกอะไรผิดความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปแบบใดรูปหนึ่งที่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิด และความเชื่อของบุคคลมีความรู้สึกเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่งคือถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นความคิดเห็นจะแสดงออกมาในรูปความรู้สึกชอบ ไม่ชอบพอใจ หรือไม่พอใจ ซึ่งแสดงออกมาโดยสีหน้า ท่าทางที่เขาคิดหรือพูดถึงสิ่งนั้น

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นความพร้อมหรือความโน้มเอียงล่วงหน้าที่จะกระทำหรือตอบสนอง (Predispositions to Act Toward Some Aspect of His Environment) ถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นผลมาจากความคิดเห็นและความรู้สึก ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การเข้าหาหรือถอยหนีเป็นการกระทำที่สังเกตได้”

นิสาชล ประสารสุข, “ความคิดเห็นของผู้ป่วยต่อการใช้ยาสมุนไพรที่ได้รับจากการส่งจ่ายจากโรงพยาบาล จังหวัดยโสธร”, วิทยานิพนธ์สาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2540, หน้า 12.

องค์ประกอบของความคิดเห็น เช่น นิสาชล ประสารสุขที่ได้แบ่งความคิดเห็นเป็น 3 ส่วน นั้นก็มีส่วนที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุพัตรา สุภาพ ที่ได้ให้ความหมายทางด้าน องค์ประกอบของความคิดเห็น ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ กล่าวว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะด้วยการพูด หรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา และประเมินค่าก่อนที่จะมีการตัดสินใจการแสดงออก”¹⁰

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดเห็น คือ องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกรู้สึก และทางด้านพฤติกรรมที่บุคคล ได้แสดงออกมาทางด้านคำพูด ความคิด หรือการกระทำ จากการได้ศึกษาเรียนรู้ และการสั่งสม ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมทางด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หรือด้านความคิดของแต่ละบุคคล

2.1.3 ประเภทของความคิดเห็น

ประเภทของความคิดเห็นในด้านนี้ คือ การแสดงความคิดเห็นออกเป็นประเภทต่างๆ ที่ เกี่ยวเนื่องกับบุคคลในด้านการเรียนรู้ การคิด การทำ การพูด ที่บุคคลได้รับเป็นประสบการณ์แห่ง การเรียนรู้แตกต่างกันมาก ดังเช่น วิรัช เจียมบรรจง ได้แบ่งประเภทความคิดเห็นในหนังสือ “จิตวิทยาสังคม” ไว้ 3 ด้านด้วยกัน

วิรัช เจียมบรรจง ได้กล่าวถึงประเภทความคิดเห็นของคนเรานั้นออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่ง สามารถทราบทิศทางได้ทิศทางบวก ได้แก่ ความรักจนหลงงูซา เป็นต้น
2. ความคิดเห็นเชิงลบสุด ทิศทางลบ ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นประเภทนี้จะรุนแรง เปลี่ยนแปลงได้ยาก เป็นต้น
3. ความคิดเห็นจากความเข้าใจ การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความ เข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจ

¹⁰สุพัตรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2534), หน้า 135.

ในลักษณะเป็นกลาง ๆ ได้แก่ เฉย ๆ ไม่มีความเห็นและความเข้าใจในทางที่ไม่ดีได้แก่ ไม่ชอบรังเกียจไม่เห็นด้วย¹¹

นอกจากนี้ วิรัช เจียมบรรจง ยังวิเคราะห์ความเห็นว่า เป็นลักษณะของแต่ละบุคคล การวัดจึงวัดจากแรงจูงใจการรับรู้แต่มีข้อแตกต่างของประสบการณ์ด้านปัจจัยอื่นๆ จึงมีวิธีวัดความรู้สึกดังนี้

1. การฉายภาพ เป็นการวัดโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมา และสามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นสำคัญ

2. การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามบุคคลเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

3. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลา และเงินทุนน้อยกว่าวิธีอื่นๆ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ต้องการศึกษาให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้

4. การเล่าความรู้สึก เป็นการวัดโดยการให้บุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา ถึงแม้จะไม่สามารถวัดความคิดเห็นได้โดยตรง แต่เนื่องจากความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยภาษาพูดภาษาเขียน จึงสามารถวัดได้จากการแสดงออกดังกล่าว โดยอาศัยเครื่องมือวัดต่างๆ เช่น การตอบแบบสอบถาม การฉายภาพการสัมภาษณ์ การเล่าความรู้สึก เป็นต้น¹²

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ความคิดเห็นแต่ละประเภทรูปนั้น อาจจะกล่าวโดยภาพรวม คือ ความคิดเห็นที่ส่งผลเชิงบวกที่สุด ความคิดเห็นที่ส่งผลลบที่สุด ความคิดเห็นที่เกิดจากความเข้าใจ และความคิดเห็นเหล่านั้นสามารถวัดได้โดยการฉายภาพ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลรายกลุ่ม หรือการใช้วิธีการแจกแบบสอบถามซึ่งทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นประเภทของความคิดเห็นทั้งสิ้น ที่บุคคลแต่ละคนจะรับรู้และเข้าใจ และเกิดเป็นประสบการณ์ในแต่ละบุคคล

¹¹วิรัช เจียมบรรจง, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 33.

¹²เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวรรณกรรมต่างๆ พบได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ต่างกัน เช่น ประภาเพ็ญ สุวรรณ, รัชณี พิทักษ์ญาติ, จำเรียง ภาวิจิตร ได้ให้ความหมายของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้กล่าวว่า “อายุมีผลต่อเจตคติของบุคคลส่วนใหญ่มักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ยาก ซึ่งทำให้มีผลต่อเจตคติของเขาเอง นอกจากอายุแล้วยังมีตัวแปรอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปฏิกริยาของบุคคลต่อสิ่งเร้า ข่าวสาร เป็นต้น บุคคลที่แตกต่างกัน จะมีปฏิกริยาไม่เหมือนกัน ผลที่จะมีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิย่อมแตกต่างกันไปด้วย”¹³

รัชณี พิทักษ์ญาติ ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลนั้น ๆ มีความรู้เรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น คนที่มีความรู้มาก มักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกริชาคติของบุคคลในการยอมรับต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป เช่น ความเชื่อในการนับถือศาสนา เป็นต้น

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่นและต่อสังคมหรือกลุ่มเป็นส่วนรวม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 การอบรมของครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวสั่งสอนโดยตรงหรือทางอ้อม ให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนหรือรับเอาระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ค่านิยมต่างๆ ที่กลุ่มนั้นได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใดก็ต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น และในที่สุดก็มักจะมีความคิดเห็นคล้ายตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย

¹³ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 50.

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะเป็นสิ่งที่สร้างความคิดทั้งทางด้านบวกและด้านลบ¹⁴

จำเรียง ภาวิจิตร ได้กล่าวว่าสาธารณชนหรือมติมหาชน หมายถึง ทัศนคติความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของประชากรกลุ่มต่างๆ เฉพาะกลุ่มเกี่ยวข้องกับประเด็นความสนใจหรือปัญหาประเด็นใดประเด็นหนึ่งชั่วระยะเวลาหนึ่ง สาธารณมติประเด็นใด ๆ ก็ตามไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องเป็นมติหรือความคิดเห็นของประชาชนทั้งหมดในประเทศ แต่เป็นความคิดเห็นของประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากสิ่งที่ยังตกลงกันไม่ได้ จำเป็นต้องมีการถกเถียงหาเหตุผลมาอภิปรายกันให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสียในที่สุดเกิดการตัดสินใจร่วมกันเป็นมติออกมา คุณภาพของมติมหาชนหรือสาธารณมติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประเด็นดังนี้ คือ

1. การอภิปรายของสาธารณชน ซึ่งต้องมีความกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพและสามารถเปลี่ยนมติไปในทิศทางหนึ่งทิศทางใดได้
2. มีข่าวสารและข้อมูลที่เพียงพอ
3. มีเสรีภาพในการคิดและการแสดงออก
4. คุณภาพของภาวะความเป็นผู้นำที่ดี เพราะความคิดเห็นของผู้นำและผู้เชี่ยวชาญจะมีอิทธิพลต่อสาธารณมติ
5. กลุ่มกดดันจะแสวงหาผลประโยชน์หรือข้อได้เปรียบจากความสนับสนุนของผู้มีอำนาจในสังคม

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อสาธารณมติซึ่งมีปัจจัยหลายประการ เช่น

1. ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) กลุ่มคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยทั่วไปย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้สูงอายุกับผู้เยาว์ ระหว่างชาวชนบทกับชาวเมือง และระหว่างผู้มีรายได้น้อยกับผู้มีรายได้สูง
2. กลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) โดยปกติจะคบหาสมาคมกัน หรือกระทำการใดให้แก่ผู้ใดนั้น ความคิดที่มักจะทำนึ่งถึงก็คือ มีอะไรร่วมกันได้ หรืออ้างอิงกันได้ เช่น มีอาชีพแบบเดียวกัน เป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนเดียวกัน แต่ละคนย่อมกำหนดหรือระบุกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิก

¹⁴ รัชณี พิทักษ์ญาติ, “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546), หน้า 20.

หรือเป็นกลุ่มที่ตนเองมีความรู้ดีกว่าตนเองอยู่ในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กลุ่มดังกล่าวมีอิทธิพลต่อสาธารณมติ

3. **กลุ่มกระตือรือร้นและกลุ่มเฉื่อยชา (Active and Passive Groups)** ผู้ที่สนใจและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ย่อมมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษและก่อให้เกิดเป็นกลุ่มประโยชน์ได้ในที่สุด และสามารถมีอิทธิพลต่อสาธารณมติโดยเฉพาะการจูงใจให้คนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในประเด็นต่างๆ ได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มเฉื่อยชาที่ไม่มีบทบาทอะไรนักต่อสาธารณมติ¹⁵

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การตัดสินใจ ประเมินค่า หรือแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดของแต่ละบุคคล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นจะประกอบปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคลจะประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ สถานภาพทางสังคม และประสบการณ์ ปัจจัยแวดล้อมประกอบด้วย ครอบครัว สังคม และสื่อมวลชน และจากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น เป็นเป้าหมายของบุคคลที่จะต้องแสดงด้านความคิดเห็นออกมาไม่ว่าจะเป็นทางการเขียนหรือพูดหรือแม้แต่กระทำการความคิดเห็นเหล่านี้ถือว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคคลที่ได้แสดงหรือกระทำลงไปเพราะความคิดเห็นเป็นเรื่องที่สำคัญกับชีวิตของทุกคน โดยความคิดเห็นประกอบไปด้วยองค์ประกอบของความคิดเห็น ประเภทของความคิดเห็น ลักษณะของความคิดเห็น และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.1.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ “ธรรม” กับ “อภิบาล” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ธรรม : คุณความดี คำสั่ง สอนในศาสนา หลักประเพณีปฏิบัติในศาสนา ความจริงความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎเกณฑ์ กฎ กฏหมาย สิ่งทั้งหลายสิ่งของ

อภิบาล : บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง

¹⁵จำเรียง ภาวิจิตร, สาธารณมติ, เอกสารในการประกอบการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2), (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536), หน้า 248 - 249.

ธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “วิถีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ ความรุ่งเรือง และความผาสุกของปวงชนทั้งปวง”

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ เป็นวิถีการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความรุ่งเรืองและความผาสุก โดยเริ่มตั้งแต่ผู้นำไปจนถึงสมาชิกในองค์กรทุกคนทุกระดับที่จะต้องมีความเข้าใจองค์รวมของธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน ทั้งด้านปรัชญา หลักการ และวิธีการบริหารจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อองค์กรยุคใหม่จะช่วยให้เกิดความเจริญเติบโตก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง ธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือบางส่วนเรียกว่าธรรมรัฐ หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการที่วางเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า ธรรมาภิบาลนี้เน้นตรงเกณฑ์ (Norm) ที่วางระบบโครงสร้างกระบวนการ และความสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของรัฐ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของรัฐเป็นการบริหารจัดการที่ดี¹⁶

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้มีนักวิชาการต่างๆ ได้ให้แนวคิดความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

มหาธีร์ โมฮัมหมัด ได้ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาล ว่าหมายถึง การใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง และหมายรวมถึง กระบวนการ ความสัมพันธ์ และสถาบันต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบร่วมซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาล อันได้แก่ การรับผิดชอบ ความโปร่งใส การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรอบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม¹⁷

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช ได้ให้ความหมาย หลักธรรมาภิบาล หรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัตินี้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
2. ความโปร่งใส หมายถึง สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้

¹⁶ คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โฟกัสมีเดียแอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด, 2554), หน้า 244.

¹⁷ มหาธีร์ โมฮัมหมัด, การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : นำฝนการพิมพ์, 2542), หน้า 20.

3. ความมั่นใจ หมายถึง การมีหลักการที่แน่นอน เป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ¹⁸

ไชยวัฒน์ คำชู และคนอื่น ๆ ได้ให้นิยามความหมายว่า “ธรรมาภิบาล” คือ การมีส่วนร่วม คือ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคือการรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจวางอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงอย่างกว้างของสังคมโดยจะมีนัยสำคัญต่อประเด็นในเรื่องความเสมอภาค ความยากจนและคุณภาพชีวิต¹⁹

อมรา พงศาพิชญ์ พยายามวางพื้นฐานความคิด “Good Governance” หมายถึง ธรรมรัฐ โดยได้อธิบายความหมาย ของธรรมรัฐ โดยเป็น ความหมายระดับนามธรรม และรูปธรรม กล่าวคือ ความหมายทั้ง 2 อย่างนั้นอาจจะแยกแยะส่วนกัน ได้ดังนี้

1. ในระดับนามธรรม หมายถึง การดูแลผลประโยชน์ส่วนรวมโดยสมาชิกของสังคมนั้น มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน

2. ในระดับรูปธรรม คือ การกำหนดกฎเกณฑ์และกติกา เพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ สามารถตรวจสอบดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ ตัวอย่างของกฎเกณฑ์ คือ ความโปร่งใสในการทำงาน ความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ความยุติธรรม ฯลฯ ในความเห็น อมรา พงศาพิชญ์ องค์กรประชาสังคมนับว่าเป็นบทบาทสำคัญที่จะสามารถช่วยประชาชนในรูปแบบในการดูแลผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมตลอดจนกำกับดูแลให้การทำงานของภาครัฐ และธุรกิจโปร่งใสเป็นธรรม และเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม²⁰

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้สรุปลักษณะสำคัญความหมายของ ธรรมาภิบาล แบบสากลว่า เป้าหมายของหลักธรรมาภิบาล คือ การพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนในสังคม สร้างความเป็นธรรมให้ทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง กระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลมีอยู่ 5 ส่วน ที่จะต้องเชื่อมโยง คือ

¹⁸ ชัยอนันต์ สมุทรวานิช, ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาคมพิมพ์, 2543), หน้า 12.

¹⁹ ไชยวัฒน์ คำชู และคนอื่น ๆ, การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : น้ำฝนการพิมพ์, 2548), หน้า 28.

²⁰ อมรา พงศาพิชญ์, ธรรมรัฐและธรรมราชูร์กับองค์กรประชาสังคม, (กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 59.

ส่วนที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารงานจัดการสังคม (Participation)

ส่วนที่สอง คือ ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (Transparency)

ส่วนที่สาม คือ ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (Accountability) และถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ

ส่วนที่สี่ คือ ความมีคุณธรรม (Morality) การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม

ส่วนที่ห้า คือ ความมีหลักนิติธรรม (Rule of law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย²¹

ฉันทนา บรรพศิริโชค ได้กล่าวว่าถ้าหาก (Good Governance) สามารถแปล ความหมาย ได้อย่างตรงไปตรงมาว่า การปกครองที่ดีและแน่นอนว่าคำนี้ต้องมีใช้ศัพท์ใหม่สำหรับสังคมไทย อย่างแน่นอน ทว่านับตั้งแต่ช่วงวิชาการไทยมีการกล่าวอ้างถึง “Good Governance” ที่เป็นคำไทยนั้น พบว่านักวิชาการไทยมีการเลือกใช้คำที่แตกต่างกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความหมาย ในการขยายคำว่า “Good Governance” ให้ครอบคลุมถึงส่วนต่างๆ ของสังคมที่แตกต่างกันออกไป²²

นฤมล ทับจุมพล ซึ่งเป็นนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความหมายของ Good Governance (ธรรมาภิบาล) ว่าเป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เพื่อพัฒนาการมีธรรมาภิบาลจะช่วยให้มีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรมมีกระบวนการทางกฎหมายที่มีอิสระที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามสัญญา มีระบบราชการ ระบบนิติบัญญัติ และสื่อมวลชนที่มีความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้²³

²¹บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน 2542), หน้า 17-18.

²²ฉันทนา บรรพศิริโชค, การพัฒนาและความขัดแย้งทางเลือกบนเส้นทางประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเด็ก, 2543), หน้า 160-163.

²³นฤมล ทับจุมพล, แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติในการจัดการปกครอง (Good Governance), บรรณาธิการ ม.ร.ว. พุทธิวิธาน ชุมพล 15-31, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 57.

คณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มแรกที่บัญญัติคำไทยขึ้นใช้แทนคำว่า Good Governance โดยระบุในจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาลไทยเป็นการกระตุ้นให้นำหลักการ Good Governance มาใช้เพื่อจัดการกับวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้ จะต้องเป็นหลักการที่แสดงว่าประชาชนสามารถควบคุม ตรวจสอบถ่วงดุลการดำเนินการของภาครัฐได้และแสดงว่าประชาชนต้องการสร้างประชาสังคมที่เข้มแข็งซึ่งในจดหมายฉบับดังกล่าวใช้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำไทยแทนคำว่า Good Governance²⁴

เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวว่า ธรรมภิบาล หมายถึง การกำกับที่ดีการดูแลอย่างดีเพื่อประกันว่าองค์กรจะไม่มีกรณีร้ายแรงบังหลวงไม่ด้อยประสิทธิภาพ²⁵

เกษม เตชะพีระ กล่าวถึงโดยในความหมายของ “ธรรมภิบาล หรือธรรมรัฐ” โดยได้เสนอความหมายออกเป็น 3 ลักษณะคือ (1) ธรรมรัฐอำนาจนิยม หมายถึง การมองธรรมรัฐในทัศนะของฝ่ายมั่นคง เช่น กองทัพฝ่ายปกครองและภาคราชการโดยสัมพันธ์กับการอธิบายบทบาทของทางราชการในการสร้างธรรมรัฐในสังคมไทยในที่นี้ หมายถึง รัฐเป็นเจ้าของธรรมการสร้างธรรมรัฐในภาครัฐ คือ การใช้กลไกทางการเมือง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ ระดับภาครัฐบาล ก็คือ การปฏิรูประบบราชการให้มีขนาดเล็กลงและทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในวงราชการและการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานราชการ โดยเฉพาะระบบข้อมูลสาธารณะที่ประชาชนพึงรู้ (2) ธรรมรัฐเสรีนิยม หมายถึง การมองรัฐในแง่ของนักธุรกิจ นักจัดการสมัยใหม่ เป็นแนวคิดเรื่องการเปิดเสรี โดยเป็นเรื่องของการบริหารให้เกิดผลสำเร็จโดยไม่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งมีองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมี ได้แก่ การมีส่วนร่วมจากประชาชน (Participation) มีหลักการและความรับผิดชอบ (Accountability) การสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) และมีความโปร่งใส (Transparency) ตลอดจนต้องมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรม (Rule of Law) (3) ธรรมรัฐชุมชนนิยม หมายถึง ธรรมรัฐในแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจการเสริมความเข้มแข็งให้แก่ภาคสังคมที่จะไปตรวจสอบภาครัฐและเอกชนได้โดยให้

²⁴คณาจารย์รัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธรรมรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 9.

²⁵เกษม วัฒนชัย, สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง, วารสาร มจร. วิชาการ 4, (กรกฎาคม – ธันวาคม, 2543), หน้า 3-4.

ความสำคัญต่อแนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการถักทอทางสังคมและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาสังคมโดยสัมพันธ์กับประชาธิปไตย²⁶

พรนพ พุกกะพันธุ์ ให้ความหมาย (Good Governance) หรือ “ธรรมาภิบาล” ไว้ว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมซึ่งบุคคลหรือสถาบันทั่วไปทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำการไปในหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานประโยชน์ที่หลากหลายที่ขัดแย้งได้²⁷

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่ได้ให้แนวคิดตามความหมายของหลักสัปปริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมของคนดีเป็นธรรมอีกข้อของผู้บริหาร คือ รู้จักหลักและรู้จักเหตุ เป็นการเรียนรู้ของสิ่งทั้งหลาย รู้หน้าที่ของตน อันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ มีความสำนึกรับผิดชอบ รู้จักเหตุผล เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ทำทำให้งานเกิดเป็นผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผลรู้ตน รู้จักตนเอง ว่าโดยฐานะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างไร และทำการต่างๆ ให้สอดคล้องรู้ประมาณรู้จักพอดี รู้กาล รู้กาลเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การทำงานรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร เป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั่นเอง รู้จักชุมชนรู้จักถิ่น ที่ชุมชน ชุมชน การอันควรประพฤตินชุมชน รู้ระเบียบวินัย ประเพณีและวัฒนธรรม ทำให้ประพฤติดำถูกหลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ของท้องถิ่นนั้น รู้บุคคล รู้และเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล เป็นการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย จึงอาจกล่าวได้ว่า ธรรมาภิบาลสำหรับคนไทยแล้วมิใช่เรื่องใหม่แต่อย่างไร เพียงแต่มีได้นำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม²⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเน้นการเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายเดียวกันมีความเสมอภาครับผิดชอบโปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคง และมีการพัฒนายั่งยืนต่อไป และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

²⁶เกษม เตชะพีระ, ธรรมรัฐ – ธรรมและพีพีล, (กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการรายวัน, 2541), หน้า 30 – 32.

²⁷พรนพ พุกกะพันธุ์, จริยธรรมทางธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือ ดร.พรนพ, 2545), หน้า 234.

²⁸พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2541), หน้า 7.

เป็นการบริหารงานของภาครัฐภาคเอกชนในทุกๆ ด้าน โดยเน้นหลักขอชมธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม มีเหตุผล จากทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐภาคเอกชน ให้เกิดมีเสรีภาพ และยังเป็นการพัฒนาประเทศให้เกิดการพัฒนาทางด้าน ประชาธิปไตยให้ยั่งยืน

2.2.2 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ในที่นี้หมายถึง ส่วนที่ประกอบเป็นแนวทางการบริหารของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่มีส่วนประกอบทั้ง 6 ด้าน คือด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งใช้เป็นหลักการทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษาเกิดความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายได้รับความสุขและความสำเร็จในการทำงานภายในองค์กรของตน เกิดความมั่นใจในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะยึดหลักการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หากได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์ และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และในด้านองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลได้มีนักวิชาการนักการศึกษาได้ให้องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกันซึ่งบางท่านก็ได้ให้ความหมายมีจำนวนแตกต่างกัน ทั้งหมดนั้นล้วนมีแนวทางเป็นไปในทิศทางเดียว ตามหลักธรรมาภิบาล เช่น สำหรับการปกครองหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองให้เกิดความผาสุกหรือ

เรียกตามภาษาร่วมสมัยว่าการบริหารจัดการที่ดีให้มีประสิทธิภาพให้เกิดประสิทธิผลหลักการนี้ ซึ่ง UN ESCAP 8 ประการมี ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยอิสระและเต็มใจ
  2. การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of law) ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมภายใต้กฎหมายเดียวกัน
  3. ความโปร่งใส (Transparency) มีการตรวจความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา
  4. ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงาน กล้าตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น ๆ
  5. ความสอดคล้อง (Consensus Oriented) กำหนดและสรุปความต้องการของบุคคลในสังคม โดยพยายามหาจุดสนใจ และความสอดคล้องกันของสังคมด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น เพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง
  6. ความเสมอภาค (Equity and Inclusiveness) ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐ ทางการบริหารด้านสวัสดิการ สาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ
  7. การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
  8. การมีเหตุผล (Accountability) ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนอย่างสมเหตุสมผล ภายใต้กรอบกฎหมาย²⁹
- ท่านาย อภิปรีชญาสกุล ได้กล่าวสรุป หลักการพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กร องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐและระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกัน ในการกำหนดบทบาทภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในระดับประเทศจะมีผลกระทบต่อภารกิจและการบริหารจัดการของระดับภาครัฐและระดับองค์กรด้วย โดยหลักการที่สำคัญ ดังนี้

²⁹ ธนรัช ขุนเมือง, “คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมภาคประชาชน” 4 มีนาคม 2554, <<http://msprotect.wordpress.com/>>, 4 March 2012,

1. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรมการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก สำหรับในระดับองค์กร กฎหรือกติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงข้อตกลงการปรับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

2. **หลักคุณธรรม** หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ สำหรับในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วย จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และต่อประชาชนและสังคม

3. **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไก การทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่อกิจการ และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการ เพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2532 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐกำหนดขั้นตอน และระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เพื่อประชาชน และภายในองค์กรจะต้องมีความโปร่งใส ในการตัดสินใจในการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย เช่น มีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

4. **หลักความมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ สำหรับในระดับองค์กรจะต้องมีการวางระบบ การรับฟังความเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและขณะเดียวกันภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย

5. **หลักความรับผิดชอบ** หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน สำหรับในระดับองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างและระบบการบริหารใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจน และมี

รายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงาน ที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จณรงค์ให้ประชาชนรับผิดชอบ
ด้วย

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถ แข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน สำหรับในระดับองค์กร ผู้บริหารจะต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมดเพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชน หรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลือกนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง³⁰

สุดจิต นิมิตรกุล ให้ความหมายสรุปว่า องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี 11 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ
3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไป เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้
5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน
6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้

³⁰ คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 249-250.

กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัย และเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน จะเป็นตัวชี้วัดความสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับการดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปไปให้เอกชนดำเนินการแทน³¹

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้ความหมาย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึด หลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า อาจสรุปความหมายแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

³¹สุดจิต นิมิตรกุล, กระทบวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543), หน้า 13-24.

4. **หลักการมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

5. **หลักความรับผิดชอบ** หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

6. **หลักความคุ้มค่า** หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยบรรจงทำให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน³²

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การที่จะเป็นธรรมาภิบาลนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบแห่งหลักธรรมาภิบาล ซึ่งก็ได้มีนักวิชาการหรือนักการศึกษา ได้ให้แนวคิดทางด้านองค์ประกอบไปแล้วในข้างต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะครอบคลุมที่ภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นทางภาคเอกชนหรือรัฐบาลก็มีแนวทางหรือมีองค์ประกอบเหมือนกัน และมีรูปแบบเหมือนกัน คือ เป็นการปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม โดยมีการยึดหลักแห่งศีลธรรมหรือคุณธรรมมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการของภาครัฐและภาคเอกชน โดยยึดหลักการ คือปฏิบัติตามกฎหมาย มีความโปร่งใสในการทำงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง ปฏิบัติงานโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทุกคนต้องมีความเสมอภาคกัน การบริหารต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความคุ้มค่าในการบริหารจัดการองค์กร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่ได้มีการบริหารงานตามหลักธรรมทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบแนวคิดตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยที่ยึดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยของ สถาบันพระปกเกล้า “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล” มาเป็นขอบเขตในการวิจัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3.

³²สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ., 2543), หน้า 4-8.

ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า³³ ใน 6 ด้านได้มีนักวิชาการด้านต่าง ๆ ได้ให้ความหมายแนวคิดที่แตกต่างไป ดังนี้

1) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักนิติธรรม (Rule Of Law)

หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ออกกฎระเบียบและผู้ปฏิบัติตาม ตลอดจนทุกคนในสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายนั้น จึงมีนักวิชาการด้านต่างๆ ได้ให้ความหมายหรือแนวคิดเกี่ยวกับหลักนิติธรรมไว้ต่างกันดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมว่าหลักนิติธรรม หมายถึง หลักการใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบกฎหมายต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน³⁴

สุดจิต นิमितกุล ได้ให้ความหมายว่า การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม (Oparing be role low) ว่า หมายถึง การพัฒนาปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัย และทรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม³⁵

วนิดา แสงสารพันธ์ ได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมว่าหลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลต้องมีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนในสังคมซึ่งกฎเกณฑ์ที่นี้อาจหมายถึง รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรม³⁶

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักนิติธรรมตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครองบ้านเมืองหรือกิจการเอกชนบริหารงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการใช้

³³สถาบันพระปกเกล้า, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), หน้า 15.

³⁴เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, “การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่”, (รัฐสภาสาร. 49 กันยายน 2541), หน้า 1-3.

³⁵สุดจิต นิमितกุล, การบริหารจัดการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พีชการพิมพ์, 2543), หน้า 13 - 24.

³⁶วนิดา แสงสารพันธ์, การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล, วารสารนักบริหาร, (21 กรกฎาคม – กันยายน, 2544), หน้า 42.

กฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องการความยุติธรรม ความเสมอภาค ความถูกต้อง และความรับผิดชอบ ได้รับการยอมรับและปฏิบัติ

2) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักคุณธรรม (Morality)

หลักคุณธรรมถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกคน ในทุกอาชีพ ทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดได้ เพราะว่ามีคุณธรรมจะสงบสุขหรือทุกข์ก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมที่เป็นปัจเจกชน ครอบครัว หรือสังคมนั้น จะประพฤติได้มากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุนี้เองคุณธรรมมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมมากกว่าอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เพราะถ้าขาดคุณธรรมเสียแล้วปัจจัยเหล่านั้นอาจกลายเป็นพิษภัยขึ้นมาทันที คุณธรรมนั้นจะช่วยรักษาปัจจัยของบุคคลและสังคมเหล่านั้นไว้ได้ อาจรวมไปถึงการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ตลอดจนมีความรับผิดชอบในการใช้อำนาจ

ดังนั้น แนวคิดด้านหลักคุณธรรมนี้ มีนักวิชาการหลายท่านต่างก็ได้ให้ความหมายของหลักคุณธรรมนี้ไว้ให้ได้ศึกษากับผู้ที่สนใจหรือผู้ที่วิจัยเกี่ยวกับเรื่องธรรมาภิบาลหรือด้านคุณธรรมไว้ดังนี้

ฉลอง มาปรีดา ได้ศึกษาความหมายของคุณธรรมตามหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 ได้อธิบายคุณธรรมว่า หมายถึง หลักแห่งความดีที่ประจำอยู่ในนั้นๆ ความเกื้อกูล ส่วนหลักธรรม หมายถึง หลักแห่งการกระทำดี ละเว้นชั่วทั้งปวง เมื่อนำความหมายรวมกันแล้วหมายความว่า สภาพคุณงามความดี ความประพฤติดี การทำให้เกิดคุณงามความดี อุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลเน้นทั้งทางด้านกาย วาจา ใจ เพื่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและแก่เพื่อนร่วมงาน โคนปกติธรรมดาของมนุษย์ถ้าจะให้ตรงกับกรเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้นมีอยู่ 2 ประการ คือ รู้จักละ รู้จักละเว้นไม่กระทำสิ่งที่บาป และอกุศล 2. รู้บำเพ็ญ รู้จักบำเพ็ญในสิ่งที่เป็นบุญกุศล³⁷

ประภาศรี สีหอำไพ ได้ให้ความหมายที่กล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งบุคคลควรยึดปฏิบัติในการดำรงชีวิตได้ ดังนี้

1.เมตตา และกรุณา ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ และความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์

2. สัมมาอาชีวะ ทำมาหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต

³⁷ฉลอง มาปรีดา, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พีรีนติ้ง เฮ้าส์, 2537), หน้า 1.

3. การสังวร มีความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมในทางกามารมณ์ไม่ให้หลงไหลในรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

4. สัจจะ ความซื่อตรง

5. สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ ฝึกตนให้เป็นคนรู้จักคิดรู้จักตัวเสมอว่า สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ระวังมิให้ตนเองมีความมัวเมาประมาท³⁸

กิริติ บุญเจือ ได้ให้ความหมายของหลักคุณธรรมว่า คุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของผู้สนใจ พัฒนาบุคลิกภาพจะต้องสนใจฝึกฝนคุณธรรมให้มั่นคงในการประพฤติดีใคร ไม่ปลูกฝังคุณธรรม กิเลสจะเกิดขึ้น ยิ่งปลูกฝังคุณธรรมมากขึ้นเท่าใดยิ่งมีความ โน้มเอียงที่จะทำความดีมากยิ่งขึ้น³⁹

บุญมี แท่นแก้ว และอุดมลักษณะ แท่นแก้ว ได้ให้ความหมายจากการศึกษาเรื่องหลัก คุณธรรมว่า เป็นสิ่งที่บุคคลควรประพฤติ เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือหลักธรรมชาติที่ควรประพฤติ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีบุคคลสำคัญได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ Good กล่าวว่า คุณธรรม คือ ความกล้าหาญแห่งอุปนิสัยและข้อประพฤติด้านคุณธรรมเป็นวิธีการที่ดีที่สุดใน การดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง จึงควรสร้างสมคุณธรรมให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อทำตนเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและ ความเติบโตสมบูรณ์ในชีวิตคุณธรรมเป็นป้อมกอดหรือบังฉัตรให้เกิดคุณธรรมอื่นๆ คือ เมื่อฝึก คุณธรรมใดคุณธรรมหนึ่งแล้วก็พลอยได้คุณธรรมอื่นๆ ไปด้วย Aristotle กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีเป็นสภาวะจิตใจที่มั่นคงซึ่งแสดงออกมาในรูปการกระทำที่จงใจและอยู่ ในทางสายกลาง ความรู้กับคุณธรรมแยกกันไม่ออกแต่ไม่ใช่สิ่งดี Titus กล่าวว่า คุณธรรม เป็น คุณภาพลักษณะนิสัยของบุคคลที่สังคมยอมรับและเห็นว่ามีคุณค่าซึ่งแสดงออกในลักษณะ เอื้ออำนวย ให้สวัสดิการกลุ่มชน สร้างความดีทางศีลธรรม เป็นบุคลิกลักษณะที่ปฏิบัติดี และ Socrates กล่าวว่า คุณธรรมคือ ความรู้ ถ้ารู้และเข้าใจธรรมชาติแล้วจะประกอบกรรมดีละเว้นความ ชั่ว การที่บุคคลกระทำชั่วได้ เพราะไม่รู้หรือมีความฉลาดครอบงำ⁴⁰

³⁸ประภาศรี สีหอำไพ, พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ยุทธนาการพิมพ์, 2540), หน้า 63.

³⁹กิริติ บุญเจือ, จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2542), หน้า 84.

⁴⁰บุญมี แท่นแก้ว และอุดมลักษณะ แท่นแก้ว, พระสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียน สโตร์, 2547), หน้า 46-47.

มัย สุขเยี่ยม ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ⁴¹

เทวี วัฒนา และคนอื่นๆ ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง คุณงามความดีที่วิญญูชนพึงสำนึกในจิตของตนในด้านความจริง ความดี ความงาม และใช้เป็นหลักในการดำรงชีวิต คุณธรรมเป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญของคนทุกยุคทุกสมัยและผู้มีคุณธรรมสมบูรณ์แบบไม่ว่าในยุคใดสมัยใดย่อมจะต้องมีคุณธรรมแต่ทว่าการปฏิบัติคุณธรรม ย่อมจะต้องแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และเทิดทูนคุณธรรมต่างกันในบางข้อเท่านั้น⁴²

Draft ได้ให้ความหมายของคุณธรรมสำหรับผู้บริหารว่า หมายถึง การบริหารองค์การสมัยใหม่ ผู้บริหารที่ดีควรจะใช้การบริหารจัดการที่เน้นการให้บริการแก่ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา มากกว่าการให้อำนาจ ผู้บริหารที่ดีควรส่งเสริมให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การร่วมกัน พยายามพัฒนาผู้อยู่ได้บังคับบัญชาให้มีภาวะผู้นำจนสามารถทำงานแทนได้⁴³

พระธีรธรรมาภรณ์ ได้ให้บทสรุปเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารไว้ 4 ประการ เรียกว่า พละ 4 ประการ ดังนี้

1. ปัญญาพละ คือกำลังความรู้ความฉลาด นักบริหารที่ดีต้องมีความรู้
2. วิริยพละ คือ กำลังความขยัน ผู้บริหารที่มีคุณธรรมต้องมีกำลังใจที่เข้มแข็ง สามารถเผชิญสถานการณ์ยากลำบากด้วยความไม่ย่อท้อ มีความกล้าหาญ นักบริหารที่ดีต้องมีความกล้า ได้กล้าเสีย ผู้บริหารที่ดีต้องกล้ารับผิดชอบ กล้าที่เผชิญหน้าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ มีคติประจำใจว่า“อุปสรรคปมมี บารมีบังเกิด”
3. อนวัชชพละ คือกำลังการงานที่มีแต่ความสุจริต ผู้บริหารที่ดีต้องปลอดจากอบายมุขทั้ง 6 คือ ปลอดจากการดื่มสุราเป็นอาจิน ปลอดจากการเที่ยวยามวิกาล ปลอดจากการชอบเที่ยวดูการละเล่นปลอดจากการคบคนชั่ว ปลอดจากการเล่นไพ่เล่นม้ากีฬาบัตร์ ปลอดจากความเกียจคร้าน

⁴¹มัย สุขเยี่ยม, การพัฒนาประสบการณ์ชีวิตและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : วังอักษร, 2537), หน้า 43.

⁴²เทวี วัฒนา และคนอื่นๆ, กรณีศึกษาการเรียนการสอนเวชจริยศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 48.

⁴³Draft, R.L. *The Leadership Experience*. (2nd.Edition). (New York : Harcourt College Publishers, 2001), pp. 89.

ผู้บริหารที่ดีควรใช้มรรค 8 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปो สัมมาอาชีโว สัมมาวาจาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เป็นต้น

4. **สังคหผละ** คือ กำลังการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ก็จะไม่มีคนทำงานให้ นักบริหารจะสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงานได้ต้องอาศัย การให้ การพูดถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน การทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และการวางตัวสม่ำเสมอ พอดี ไม่ทอดทิ้งเพื่อนร่วมงาน การที่นักบริหารจะสามารถแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ได้ นักบริหารจะต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา เป็นที่ตั้ง การส่งเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจึงจะยั่งยืนและนำมาซึ่งศรัทธาและความเคารพเชื่อถือ⁴⁴

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักคุณธรรมตามหลักธรรมาภิบาล ก็คือ หลักแห่งความดีงามทางด้านจิตใจของบุคคลที่ควรประพฤติ เป็นหลักที่ผู้บริหารครูในสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นหัวใจของการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และหลักคุณธรรมก็เป็นคุณงามความดีเป็นสภาวะจิตใจที่มั่นคง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวิธีการบริหารแบบนี้ทำให้ได้เรื่องการครองตน การครองคน และการครองงานเป็นการยกฐานะระดับศักยภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครเกิดเป็นผลแห่งประสิทธิภาพการบริหารตามหลักคุณธรรมของความเป็นผู้บริหารหัวใจพุทธ และเป็นหลักของบุคคลที่สังคมยอมรับและเห็นว่ามีคุณค่าซึ่งแสดงออกในลักษณะเอื้ออำนวย ให้สวัสดิการกลุ่มชน สร้างความดีทางศีลธรรม เป็นบุคลิกลักษณะที่ปฏิบัติดี และหลักการนี้ผู้บริหารครูในสถานศึกษาต้องพัฒนาให้มาก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาหรือองค์กรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักความโปร่งใส (Transparency)

หลักความโปร่งใสในทุกวันนี้ถือว่าเป็นความสำคัญอย่างมากกับทุกหน่วยงานองค์กร เพราะหลักนี้เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารหรือการจัดการองค์กรอย่างมาก เพราะถ้าองค์กรใดมีความโปร่งใสในการบริหารทั้งผู้บริหารเองหรือแม้แต่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาก็จะทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จรุ่งเรือง แต่ถ้าองค์กรไหนขาดการบริหารที่ไม่มีความโปร่งใสแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อภารกิจหรือการดำเนินงานภายองค์กรเองได้ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางการศึกษาก็ตาม และหลักความโปร่งใสนี้ มีนักวิชาการทางการศึกษาหรือนักวิชาทางด้านอื่นๆต่างได้ให้แนวคิดหรือความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

⁴⁴พระเมธีธรรมาภรณ์, คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2541), หน้า 25.

สมาน รั้งสิโยกฤษฎ์ ได้ให้ความหมายของหลักความโปร่งใสว่า หมายถึง การมีระเบียบและการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมาประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีและชอบธรรม ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลหรือประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบและติดตามผลได้⁴⁵

เกษม วัฒนชัย ได้ให้ความหมายของหลักความโปร่งใสว่า หมายถึง หลักความโปร่งใสในการออกแบบระบบและถือว่าเป็นกระบวนการในการบริหารทุกขั้นตอนจะต้องยึดหลักความโปร่งใส อธิบายได้ด้วยเหตุผลและมีหลักฐานที่กำกับเอาไว้⁴⁶

นันทชาติ ศุภมงคล ข้าราชการตำรวจ ได้ให้ความหมายของหลักความโปร่งใสว่า หมายถึง ความโปร่งใสในการปฏิบัติงานควรเริ่มจากการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันการปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กรให้เกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้⁴⁷

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล คือ เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ ในองค์กรหรือในสถาบันทางการศึกษาโดยปรับปรุง กลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสเป็นไปตามระเบียบแบบแผนตามหลักธรรมาภิบาล มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาต้องมีหลักนี้ไว้ให้ผู้บริหารครูในสถานศึกษานั้นได้ปฏิบัติเพื่อเป็นผลแห่งความซื่อสัตย์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานของตน เป็นเรื่อง que ผู้บริหารครูในสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญอย่างมาก

4) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม (Participation)

หลักการมีส่วนร่วมเป็นหลักการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาลอาจกล่าวได้ว่า หลักการมีส่วนร่วมมีความสำคัญที่สุดในหลักธรรมาภิบาล ถ้ามองอย่างผิวเผินเมื่อกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลคนส่วนใหญ่จะนึกถึงความโปร่งใสเป็นอันดับแรก แต่ถ้าพิจารณาให้ดี หลักที่มีอิทธิพลอยู่

⁴⁵สมาน รั้งสิโยกฤษฎ์, การบริหารราชการไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2543), หน้า 10.

⁴⁶เกษม วัฒนชัย, “สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง”, วารสาร มจร, วิชาการ (4 กรกฎาคม – ธันวาคม 2543), หน้า 4.

⁴⁷นันทชาติ ศุภมงคล, “คำให้สัมภาษณ์ เรื่อง ธรรมนูญในการบริหารองค์กร”, วารสารนักบริหาร, (21 กรกฎาคม – กันยายน 2544), หน้า 16 - 18.

เบื้องหลังและส่งเสริมหลักอื่นๆ นั่นคือ ความมีความมีส่วนร่วม ทำนองเดียว หลักความมีส่วนร่วม เป็นหลักสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย และมีนักวิชาการบริหารได้ให้ความหมายของหลักการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

วีระ ไชยธรรม ได้กล่าวอ้างถึงหลักการมีส่วนร่วมตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเจตจำนง แสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ⁴⁸

สุดจิต นิमितกุล ได้กล่าวถึง หลักการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่เสนอต่อกระทรวงมหาดไทยว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานที่สอดคล้องกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน⁴⁹

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ ได้ให้ความหมายของหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การบริหารราชการที่ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง โดย การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเสรี รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนและประชาชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์มีคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ประชาชนจะมีส่วนร่วม คือ การมีรูปแบบการปกครองและการบริหารงานที่กระจายอำนาจให้กว้างขวาง⁵⁰

วนิดา แสงสารพันธ์ ได้ให้ความหมายของหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการทางสังคม ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม⁵¹

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกบุคลากรทั้งผู้บริหารและผู้ที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาทั้งชายหญิง ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในสถานศึกษาด้วยความเต็มใจรับผิดชอบงานอย่างเต็มที่ ให้สมกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ มีการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้าง

⁴⁸วีระ ไชยธรรม, “เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance)”, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2542), หน้า 11.

⁴⁹สุดจิต นิमितกุล, การบริหารจัดการที่ดี, อ้างแล้ว, หน้า 13 – 24.

⁵⁰สมาน รังสิโยกฤษฎ์, การบริหารราชการไทย, อ้างแล้ว, หน้า 10 - 11.

⁵¹วนิดา แสงสารพันธ์, การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล, อ้างแล้ว, หน้า 42.

ความสามัคคีให้เกิดกับหน่วยงานของตนหรือองค์กรทางการศึกษา และหลักการมีส่วนร่วมนี้เป็นการกระทำที่ทุกคนสามารถทำได้โดยอิสระ ไม่มีการบังคับ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบันหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นในหลักการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วมนี้ผู้บริหารครูในสถานศึกษานั้นๆ ต้องยึดไว้เป็นแบบแผนของสถานศึกษา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้งานภายในสถานศึกษาของตนบรรลุผลเป้าหมายตามที่ต้องการ เพราะความสำเร็จเกิดจากการทำงานเป็นทีม ถ้าขาดหลักการมีส่วนร่วมแล้วสถานศึกษาก็ขาดประสิทธิภาพความน่าเชื่อถือแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้การสนับสนุนงานด้านการศึกษา

5) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบ (Accountability)

คำว่า ความรับผิดชอบ เมื่อกล่าวจากคำศัพท์ในภาษาอังกฤษมีความหมายที่ใกล้เคียงอยู่ 2 คำ คือ คำว่า Accountability และ คำว่า Responsibility กรมวิชาการ ได้แปลความหมายของศัพท์ทั้งสองไว้ในศัพท์บัญญัติทางการศึกษา ดังนี้ Accountability หมายถึง การรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ และคำว่า Responsibility หมายถึง ความรับผิดชอบ และในหลักความรับผิดชอบถือได้ว่ามีผลต่อองค์กรอย่างมาก เช่นเดียวกัน เพราะว่า ทุกคนภายในองค์กรหรือหน่วยงานทางด้านสถานศึกษาต้องเป็นหน่วยงานที่มีผู้บริหารสถานศึกษาหรือแม้แต่มัคลากรทางการศึกษาให้ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการเกิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานหรือองค์กรอันเป็นการนำมาซึ่งคุณภาพของการบริหารงานในสถานศึกษาของตนเอง และหลักการมีส่วนร่วมนี้ มีนักวิชาการทางการศึกษาและนักวิชาทางด้านอื่นๆ ได้ให้ความหมายแนวคิดแตกต่างกัน ดังนี้

วนิดา แสงสารพันธ์ ได้ให้ความหมายของหลักความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความรับผิดชอบผลการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้ Accountability เป็นความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณะโดยมีการจัดองค์กร การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่างๆ ทั้งยังสามารถที่ถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งเชิงปริมาณคุณภาพ และประสิทธิภาพ การลงมือปฏิบัติงานหลังจากที่ได้รับมอบหมายให้ทำงาน สิ่งที่ต้องคำนึงคือ การสำนึก รู้จักตนเองว่ากำลังทำอะไร และยึดถือปฏิบัติตน หรืออุทิศตนทำงานอย่างเต็มที่จนสุดความสามารถที่ได้รับผิดชอบ เป็นการขยายขอบเขตของงานออกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วให้ตรงกับความพึงพอใจหรือองค์กรหรือหน่วยงานนั้น⁵²

⁵²วนิดา แสงสารพันธ์, การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล, อ่างแล้ว, หน้า 42.

สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ สรุปหลักความรับผิดชอบว่า หมายถึง เป็นการตรวจสอบได้ นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบแล้วยังต้องสร้างกระบวนการให้หน่วยงานต่างๆมาตรวจสอบได้ ว่าการทำงานของเรโปรงใสจริงหรือไม่อย่างไร ซึ่งรวมไปถึงการขยายขอบเขตของความรับผิดชอบต่อออกไปจากเดิม ใครทำงานอะไร มีหน้าที่อะไรและพนักงานต่างฝ่ายต่างหน้าที่ที่จะต้องทำหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ เป็นวิธีการทำงานที่เรียกได้ว่าเน้นความชำนาญหรือ Specialist แต่ความรับผิดชอบในความหมายกว้าง คือ การที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินกิจการด้วยและเป็นผู้ชำนาญการในทุกด้านของการทำงาน ได้แก่ การปฏิบัติด้วยตนเอง⁵³

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองทั้งด้านผู้บริหารครูในสถานศึกษา มีความเต็มใจ เต็มใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อให้สถานศึกษาของตนมีประสิทธิภาพที่ทุกคนตระหนักคือว่า “ไม่มีองค์กรตัวเราอยู่ไม่ได้ มีองค์กรตัวเราอยู่ได้” โดยทุกคนต้องสำนึกในคุณของหน่วยที่ตนได้ปฏิบัติหน้าที่ และใส่ใจในการทำงานร่วมกันให้ตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาที่มีผู้บริหารครู ได้มีส่วนร่วมในหน้าที่ของตนด้วยคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่นๆหรือองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย

6) แนวความคิดที่เกี่ยวกับหลักความคุ้มค่า (Utility)

หลักความคุ้มค่าถือได้ว่ามีผลต่อองค์กรอย่างมาก เช่นเดียวกันเพราะทุกคนภายในองค์กรหรือหน่วยงานหรือองค์กร ต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัดมากที่สุด เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการเกิดมีประสิทธิภาพของหน่วยงานหรือองค์กรอันเป็นการนำมาซึ่งคุณภาพของการบริหารงานในสถานศึกษาของตนเอง ในหลักความคุ้มค่านี้ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการบริหารทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทรัพยากรของสถานศึกษา ต้องช่วยกันประหยัดเพราะว่าการประหยัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ นั้น เท่ากับว่าเป็นการประหยัดทรัพยากรของชาติเช่นเดียวกัน และหลักความคุ้มค่าได้มีนักวิชาการทางการศึกษาต่างก็ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันไป ดังนี้

วีระ ไชยธรรม ได้ให้บทข้อสรุปเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้ความหมายหลักความ

⁵³สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ, ธรรมาภิบาล, (Good Governance) คืออะไร, (ออนไลน์), <<http://www.sakonareal.go.th/md/krusakon/article/good.pdf>> , (19 กุมภาพันธ์ 2550), หน้า บทคัดย่อ.

ค้ำค่าว่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดย
 ธรรมรงค์ให้คนไทยรู้จักการประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ
 สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาสภาพทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน การใช้
 ทรัพยากรต้องเป็นไปด้วยความประหยัดหมุนเวียนใช้และสร้างทดแทนใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ
 พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดิน น้ำ และอากาศเพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้
 คนไทยรุ่นต่อไป มีรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ
 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ
 ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชน
 หรือภาคประชาชนทำได้และมีประสิทธิภาพสูงกว่า เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนา
 ความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสม่ำเสมอ⁵⁴

เกษม วัฒนชัย ได้นำเสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าดังนี้

1. การทำกิจการใด ต้องสร้างระบบคุณภาพมาตรฐาน (Quality and Standard) ควบคู่กัน
 ไปให้มีการกำหนดระดับมาตรฐานที่จะมุ่งไปสู่รูปแบบของวิธีปฏิบัติจากการสร้างคู่มือปฏิบัติและ
 วัดผลประเมินผลเป็นระยะๆ

2. การบริหารจัดการทุกด้าน ต้องยึดหลักประหยัดและหลักประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อ
 เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่า⁵⁵

บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี ได้เสนอหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับหลักความ
 คุ้มค่าว่า ความประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่า
 และเหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม โดยรวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มี
 คุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าไม่ใช่แค่การตัดสินใจเฉพาะผู้นำ
 เพียงฝ่ายเดียวแต่ต้องได้รับคำแนะนำและปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่แน่นอนอันก่อให้เกิด
 ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งที่ได้จากการใช้จ่ายต้องมีคุณภาพ และ
 อายุระยะเวลาในการใช้งานที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพทนทานเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะต้องไม่

⁵⁴ วีระ ไชยธรรม, “เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมือง
 และสังคมที่ดี (Good Governance)”, อ้างแล้ว, หน้า 12-13.

⁵⁵ เกษม วัฒนชัย, “สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง”, อ้างแล้ว, หน้า 4.

มองข้ามการตัดสินใจของผู้ร่วมงานด้วย อาจเป็นข้อยืนยันถึงความเป็นไปได้และได้ข้อสรุปที่ดี
นั่นเอง⁵⁶

สุทัตนา สุทธิกุลสมบัติ กล่าวถึงบทสรุปด้านหลักความคุ้มค่าตามหลักธรรมาภิบาลว่า
หลักความคุ้มค่า ได้แก่การทำงานของผู้บริหารควรตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ใน
การบริหารจัดการจำเป็นต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมาย
ไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม⁵⁷

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่าตามหลัก
ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัดคุ้ม
เงิน คุ้มเวลา คุ้มงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
มีการรายงานผลการทำงานอย่างต่อเนื่องและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ
ซึ่งผู้นำจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความคุ้มค่าของโครงการ
เลือกนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้และพัฒนาความรู้ประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ฉะนั้น การ
กล่าวถึงความคุ้มค่าของการบริหารจัดการที่ดีนั้นมักจะมีความหมายครอบคลุมเกี่ยวกับ
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือ กลไกในการบริหารสถานศึกษา
อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ ให้เกิดภายในสถานศึกษาด้วย
และต้องมีการควบคุมการใช้ทรัพยากรภายในสถานศึกษา เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้นอย่างมีความ
คุ้มค่า และเหมาะสมด้วยรวมถึงการดำเนินการและให้บริการสาธารณะชนที่ให้ผลลัพธ์อย่างคุ้มค่า
มากที่สุด

2.2.3 หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา (Good Governance and Education)

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษาในการมีส่วนร่วม ทาง
การศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้า
มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษา และบริหารจัดการ โรงเรียนให้มี
ประสิทธิภาพ เช่น การสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (People Needed) ทำให้เกิดการ

⁵⁶บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, (นนทบุรี : สถาบัน
พระปกเกล้า, 2544), หน้า 58.

⁵⁷สุทัตนา สุทธิกุลสมบัติ, ธรรมาภิบาล, (Good Governance) คืออะไร, อ่างแล้ว, หน้า
บทคัดย่อ.

ประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในความรับผิดชอบ เพื่อยกคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบมีผลทำให้การจัดการศึกษาใน สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีว่าในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการตามที่กล่าวแล้ว โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็น ในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความคิดเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ แนวทางในการปฏิบัติเพื่อเร่งรัดให้เกิดการปฏิรูป และเปลี่ยนแปลงในการบริหารภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูประบบราชการ⁵⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลในระบบการศึกษาหรือแม้แต่การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นเรื่องที่สำคัญกับผู้บริหารเป็นอย่างมาก เพราะทำให้พัฒนาระบบการศึกษาร่วมกันโดยมีฐานในการหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (People Needed) ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่างๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคลงบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในความรับผิดชอบเพื่อยกคุณภาพการจัดการศึกษา

2.2.4 ธรรมาภิบาลกับการบริหารกิจการในสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญกับชีวิตของคนไทยทุกระดับอาชีพวัย การที่จะให้เกิดมีประสิทธิภาพและคุณภาพก็ต้องมีหลักในการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเรียนรู้และปฏิบัติให้เกิดผลมีผู้อยู่ได้บังคับบัญชาเป็นเครื่องมือประเมินความสำเร็จ อันนำมาซึ่งการยอมรับของกลุ่มสังคมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ธรรมาภิบาล” จึงไปมีผลตรงจุดนั้น เพราะธรรมาภิบาลคือ หลักการบริหารจัดการที่ดีนั่นเอง ฉะนั้น จึงได้มีนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลกับการบริหารกิจการในสถานศึกษา ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ ได้กล่าวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลกับการบริหารกิจการในสถานศึกษาไว้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นและความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา หรือองค์กรทางสังคม

⁵⁸ คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ้างแล้ว, หน้า 257-258.

ต่างๆ ทั้งนี้เพราะ “ธรรมาภิบาล” เป็นการบริหารจัดการที่ดีเป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทั้งหมด เนื่องจากภาวะ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมประชาธิปไตยในระบบ อุปถัมภ์ ทุนนิยม และอภิสิทธิ์ จึงยังคงอยู่และรุนแรงขึ้นอีกทั้งเพราะขาดมาตรการทางด้านจริยธรรม ความจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่เหมาะสมหลายประการ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระดับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต้องนำ “ธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลง และเคลื่อนไหวหลายประการ⁵⁹

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้การสรุปในหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารกิจการในสถานศึกษา ไว้ในด้านการดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษา อันประกอบไปด้วย งานด้านวิชาการ งานด้าน งบประมาณ งานด้านบริหารงานบุคคล และงานด้านบริหารทั่วไป การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการ บริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหาร และจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งกับ โรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของการจัดการศึกษา⁶⁰

พินิจฐัก ลิงหลกะ ได้อธิบายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในผลงานวิจัยทางการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การบริหารงานด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการ บริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชน ท้องถิ่น และมีส่วนร่วม ร่วมจากผู้ที่ได้มีส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนวัดผลประเมินผลรวมทั้งการวัด ปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. การบริหารงบประมาณ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และ บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส

⁵⁹ธีระ รุญเจริญ, ประสิทธิภาพการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียน, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (1), 2547), หน้า 37-39.

⁶⁰กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546), หน้า 31.

ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาเพื่อผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อผลประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียน

3. การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีศระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถมีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้ งานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการบริหารการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาโดยให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความ โปร่งใส ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล⁶¹

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกิจการในสถานศึกษา มีการนำหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาทุกส่วนงาน และในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านมาปรับใช้กับการบริหารงานกิจการในสถานศึกษา เช่น ดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดมีประสิทธิภาพ

2.2.5 หลักธรรมาภิบาลตามหลักพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กรหลักธรรมาภิบาล

⁶¹ ษนิษฐ์ภักดิ์ สิงหลกะ, “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”, สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), 2549, หน้า 3.

เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน และการที่จะให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพผู้บริหารควรยึดหลักธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการที่จะเป็นการยกฐานะระดับคุณภาพของสถานศึกษาหรือองค์กรให้เป็นองค์กรธรรมนำความรู้ พัฒนาสู่พื้นฐานชีวิตทางสังคม ซึ่งตรงกับความคิดรวบยอด Concept ที่ว่าระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และพระพุทธศาสนาได้ให้หลักธรรมะเพื่อการยกระดับจิตใจมนุษย์ ให้หลุดพ้นจากความคิดที่ไม่ถูกต้อง ไม่งามโดยพื้นฐาน (อกุศลมูล) การเกื้อกูล การเสียสละให้ผู้มีคุณ (ทานมัย) การยกระดับจิตใจจากปุถุชนให้สูงขึ้นสู่ความเป็นอริยชนมีความโปร่งใส ตลอดทั้งเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพราะเห็นว่าสรรพสัตว์ตกอยู่ภายใต้สามัญลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาคำด้วยกัน สัตว์ทุกหมู่เหล่าจึงควรเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บตาย ควรบำเพ็ญประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน ไม่ควรเบียดเบียนซึ่งกันและกัน (สීමมัย) ถือว่าดำรงอยู่ในหลักกัณิธิธรรมและได้ชื่อว่าเป็นไปตามหลักคุณธรรม การทำกิจใดๆที่ประกอบไปด้วยความตั้งใจมั่น ด้วยสติ สัมปะชัญญะ จิตใจแน่วแน่ สะอาดสงบ ใช้นิโสมนสิการและพร้อมรับฟังการกล่าวตำหนิจากคนอื่น (ปะระโตโมสะ) ชื่อว่า เป็นสัมมาทิฎฐิ เรียกว่า หลักการมีส่วนร่วม การเคารพคนอื่น(สมานัตตา) การพร้อมตรวจสอบตนเอง (อัตตานุัง โภทยัตตานุัง) ได้ชื่อว่า ยึดหลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลสากลทั้ง 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น⁶²

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ได้มีนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมาภิบาลตามหลักพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของหลักธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาในด้านหลักสังคหะวัตถุ 4 คือ ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้อง ได้ปฏิบัติ และเป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล หลักสังคหะวัตถุ 4 ก็คือหลักการสงเคราะห์ เพื่อยึดเหนี่ยวใจคน และประสานสังคมไว้ในสามัคคี ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับแสดงน้ำใจต่อกันระหว่างคนทั่วไป มี 4 ประการ คือ 1. ทาน คือ การเผื่อแผ่แบ่งปัน 2. ปิยะวาจา คือ การพูดอย่างรักกัน 3. อัตตะจิริยา คือ การทำประโยชน์แก่เขา และ 4. สมานัตตา คือ การเอาตัวเข้าสมานหรือความเป็นผู้มีตนเสมอ หมายถึง การทำตัวให้เข้ากับเขาได้ ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน นับว่าเป็นคุณธรรม

⁶²พรชัย องค์กรวงศ์สกุล, “ธรรมาภิบาล”, สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2555, < <http://www.202.28.109.103/sanga/option/document/.../1324609310.doc> >, (9 December 2012),

สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารพึงยึดถือไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารคนในองค์กรของตน⁶³

นอกจากหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธได้มีนักวิชาการกล่าวไว้แล้วมากมาย หลักการบริหาร นิยธรรม 7 ประการ ถือว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมากกับการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามถือได้ว่าเป็นความเจริญมงคลแก่สถานศึกษาของตน ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎก หมวดพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค ว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงอธิปไตยธรรมทั้ง 7 แก่พวกเธอ”

“พวกเธอจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักหมั่นประชุมกันเนืองๆ อยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อมเพียงนั้น”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักพร้อมเพรียงกันประชุม จักพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และจักพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์พึงกระทำอยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้วจักไม่ถอนสิ่งที่ได้บัญญัติไว้แล้ว จักสมาทานประพฤติดูอยู่ในสิกขาบททั้งหลายตามที่ได้บัญญัติไว้แล้ว อยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อมเพียงนั้น”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักสักการะ เคารพ นับถือ บูชาภิกษุผู้เป็นเถระผู้รัตัญญู บวชนาน เป็นสังฆบิดร เป็นสังฆปริณายก และจักเชื่อฟังถ้อยคำของท่านเหล่านั้นอยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อมเพียงนั้น”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักไม่ลู่อินาจนแก่ตมหาอันจะก่อให้เกิดภพใหม่ซึ่งบังเกิดขึ้นแล้ว อยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อมเพียงนั้น”

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักเป็นผู้ยินดีในเสนาสนะป่า อยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น”

⁶³ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 254.

“คุณกรภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักเข้าไปตั้งสติไว้ในภายในว่า โฉนหนอ เพื่อนพรหมจรรย์ผู้มีศีลเป็นที่รักที่ยังมิได้มา พึงมาเกิดและที่มาแล้ว พึงอยู่เป็น ผาสุกดังนี้ อยู่เพียงใด พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น”

“คุณกรภิกษุทั้งหลาย อปริหานิยธรรม ทั้ง 7 นี้ จักตั้งอยู่ในหมู่ภิกษุ และหมู่ ภิกษุจักสนใจในอปริหานิยธรรม ทั้ง 7 นี้ อยู่เพียงใด หมู่ภิกษุพึงหวังได้ซึ่งความ เจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น”⁶⁴

นอกจากหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแล้ว ยังมี หลักอิทธิบาท 4 ถือได้ว่าเป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องนำมาประกอบ ประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต อิทธิบาทสูตรว่า

“คุณกรผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญอิทธิบาทอัน ประกอบด้วยฉันทสมาธิปรานสังขาร คุณกรผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัย นี้ ย่อมเจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยสมาธิปรานสังขาร คุณกรผู้มีอายุ ทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยจิตตสมาธิ ปรานสังขาร คุณกรผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ย่อมเจริญอิทธิบาทอัน ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปรานสังขาร” ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุควรเจริญธรรม 4 ประการเพื่อรู้ยังระคะ⁶⁵

นอกจากหลักอิทธิบาท 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแล้ว ยังมีหลัก สังคหวัตถุ 4 ถือได้ว่าเป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก หมวดสุดตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตว่า

“คุณกรภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้ 4 ประการเป็นไฉน คือ ทาน การให้ 1 เปยยวัชชะ เจริญถ้อยคำน่ารัก 1 อรรถจริยาประพฤติประ โยชน์ 1 สมานัตตดา ความมีตนเสมอ 1 คุณกรภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล”⁶⁶

“คุณกรหัตถกะ บริษัทของท่านนี้ใหญ่ ก็ท่านสงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้อย่างไร ๓

“หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มี พระภาคได้ทรงแสดงสังคหวัตถุ 4 ประการไว้ ข้าพระองค์สงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้

⁶⁴ที.ม. 10/70/90.

⁶⁵อง.จตุกก. 21/276/391.

⁶⁶เรื่องเดียวกัน.

ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการเหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์รู้ว่าผู้นี้ควร สงเคราะห์ด้วยทาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยทาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยวาจา อ่อนหวาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยวาจาอ่อนหวาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการ ประพฤติสิ่งที่ประ โยชน์ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการประพฤติสิ่งที่ประ โยชน์ ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการ วางตัวเสมอ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็โภกทรัพย์ในตระกูลของข้าพระองค์มีอยู่ ชน ทั้งหลายจึงสำคัญถ้อยคำของข้าพระองค์ว่าควรฟัง ไม่เหมือนของคณจน”⁶⁷

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้อธิบายถึงหลักอิทธิบาท 4 ที่เป็นหลักสำคัญในการ บริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จที่ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะอิทธิ บาท 4 แปลว่า คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมี 4 ประการ คือ 1.ฉันทะ ความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาให้ ได้ผลคืออย่างยิ่ง ขึ้นไป 2.วิริยะ ความเพียร คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำด้วยความเพียรพยายามแข็งแ็ง อุดทน เอาธุระไม่ทอดย 3. จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอา จิตใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยใ้ใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทคลอง คือ หมั่น ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการ วางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง⁶⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญใน การพัฒนาสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานใน สถานศึกษาด้วยหลักอิทธิบาท 4 และบริหารสถานศึกษาตามหลักนิติธรรม และคุณธรรม ด้วยการยึด เห็นใจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ให้ความโปร่งใส ให้มีส่วนร่วมตามหลัก อปรีทานิยธรรม 7 บริหารสถานศึกษาด้วยหลักคุณธรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 สร้างความรับผิดชอบ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความ คู่คุณค่าในการทำงานในสถานศึกษาด้วยหลักอปรีทานิยธรรม 7 ประการ

2.2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจและความพอใจในงาน ตามกระบวนการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา

⁶⁷อง.อฎฐก. 23/114/222.

⁶⁸พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542), หน้า 842-844.

การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล หรือแม้แต่การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารกิจการสถานศึกษา และสุดท้ายศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับหลักพระพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาวิชาการ โดยทั้งหมดนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงจูงใจ เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ที่จะมาเป็นตัว (support) ซัพพอร์ต ให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับแก่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีทฤษฎีมาสนับสนุนว่าสิ่งที่กระทำลงไปที่เป็นพฤติกรรมนั้นมีประโยชน์ต่อองค์กรของตนอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำหลักทฤษฎีทางด้านการบริหารมาประยุกต์ใช้ในงานบริหารของตน โดยอาศัยหลักการเหตุผลของทฤษฎีนั้น เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม ในการนี้มีนักวิชาการทางด้านทฤษฎีการบริหาร แรงจูงใจ ความพอใจต่างก็ได้ให้แนวคิดที่แตกต่างกันออกไปตามเหตุผลของตน

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นชุดของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงถึงกันและกันเป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อยๆก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวคิดที่มีเหตุผลสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไปและชี้แนะการวิจัย⁶⁹

พิทยา บวรวัฒนา ได้ให้แนวเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจและความพอใจในงานของพนักงานตามหลักทฤษฎีของ McGregor แม็กเกรเกอร์ ที่ให้แนวคิด ทฤษฎี X ทฤษฎี Y คือทฤษฎีที่อธิบายรูปแบบการจูงใจพนักงาน แม็กเกรเกอร์ (McGregor) ได้อธิบายไว้ว่า การจูงใจพนักงานมีอยู่สองวิธี คือ วิธีเดิม (traditional) หรือทฤษฎี X และวิธีแบบมนุษย์สัมพันธ์หรือที่เรียกว่า ทฤษฎี Y

ทฤษฎี X ของ Douglas McGregor มีสาระดังนี้

1. ฝ่ายจัดการมีความรับผิดชอบที่จะจัดส่วนประกอบขององค์กร คือ เงิน วัสดุเครื่องมือ และคน เพื่อหวังผลประโยชน์กำไรทางเศรษฐกิจ
2. ฝ่ายจัดการมีหน้าที่ควบคุมวิธีการจูงใจและปรับพฤติกรรมของพนักงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร
3. ถ้าฝ่ายจัดการไม่ทำหน้าที่ควบคุมคนงานอย่างใกล้ชิดแล้ว คนงานจะขี้เกียจเฉื่อยชาและไม่ทำงานเพื่อองค์กร ด้วยเหตุนี้เองฝ่ายจัดการจึงมีหน้าที่ควบคุมคนงานอย่างใกล้ชิด โดยต้องใช้วิธีการจูงใจแบบมีการให้รางวัลและมีการลงโทษ ถ้าว่าไปแล้วการจัดการ คือ การทำงานโดยอาศัยคนอื่นทำ

⁶⁹ ถ่านาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 30.

นั่นเอง สรุป ทฤษฎี X มีสมมติฐานเกี่ยวกับมนุษย์โดยมองว่ามนุษย์เป็นพวกขี้เกียจ ชอบเลี้ยงงาน ไม่มีความรับผิดชอบ ต้องคอยควบคุมไม่เต็มใจช่วยแก้ปัญหาขององค์กรและสามารถจูงใจด้วยรางวัลและการลงโทษ

ทฤษฎี Y ของ แม็กเกรเกอร์ (McGregor) มีสาระดังนี้

1. ฝ่ายจัดการมีความรับผิดชอบที่จะจัดระบบปัจจัยการผลิตในองค์กร คือ เงิน วัสดุเครื่องมือ และคน เพื่อหวังผลประโยชน์กำไรทางเศรษฐกิจ

2. โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่เฉื่อยชา หรือมีพฤติกรรมขัดขวางต่อความต้องการขององค์กร แต่ที่มนุษย์กลายเป็นคนเฉื่อยชาไปนั้น เป็นเพราะประสบการณ์ของเขาในองค์กรทำให้เขาเป็นไปอย่างนั่นเอง

3. โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานที่ดีอยู่แล้ว ที่จะช่วยทำให้มนุษย์สามารถพัฒนา รับผิดชอบ และมีจิตใจที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมายขององค์กร คุณลักษณะเหล่านี้มีความพร้อมอยู่แล้วในตัวมนุษย์

4. หน้าที่สำคัญของฝ่ายจัดการ คือ จัดสภาพและวิธีการผลิตภายในองค์กรในลักษณะที่ทำให้คนงานสามารถตอบสนองความต้องการส่วนตัวของตนได้ดีที่สุดในขณะเดียวกันก็ทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร นั่นคือ ต้องจัดการให้ความต้องการของคนงานกลายเป็นสิ่งเดียวกับเป้าหมายขององค์กร สรุป ทฤษฎี Y มีสมมติฐานเกี่ยวกับมนุษย์ในทางตรงข้ามกับทฤษฎี X ว่ามนุษย์โดยธรรมชาติเป็นคนขยันมีความรับผิดชอบ ตั้งใจทำงานเต็มที่ เต็มใจทำงานให้องค์กร ไม่ต้องบังคับ ไม่ได้จูงใจด้วยเงินเพียงอย่างเดียว⁷⁰

มัลลิกา ต้นสอน ได้ให้ข้อสรุปลำดับขั้นความต้องการ Maslow ได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ที่เป็นผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามหลักกรรมมาภิบาล โดยมัลลิกา ได้อธิบายทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการไว้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. **ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs)** ความต้องการด้านกายภาพเป็นความต้องการระดับพื้นฐานเบื้องต้นของมนุษย์ เป็นความต้องการในสิ่งจำเป็นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น

2. **ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs)** ความต้องการในระดับที่สูงขึ้น จากความต้องการขั้นพื้นฐานที่ได้รับการตอบสนองพอสมควรแล้วมนุษย์

⁷⁰พิทยา บวรวัฒนา, รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (ค.ศ.1887 -ค.ศ.1970), พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 87-89.

จะมีความต้องการปรารถนาที่จะให้ตัวเองได้รับการป้องกันพิทักษ์ในด้านความปลอดภัยต่อชีวิต และจากอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกายของมนุษย์ รวมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพหรือในหน้าที่การงาน

3. ความต้องการการมีส่วนร่วมในสังคม (Social Belonging Needs) เป็นความต้องการความรัก ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสมหวังของชีวิต บางทีความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของบุคคล รู้สึกรุนแรงมากที่สุดในความสัมพันธ์กับบิดามารดา สามีหรือภรรยา หรือลูก นอกจากนี้ความต้องการเหล่านี้ตอบสนองได้ในสภาพแวดล้อมทางสังคม ความต้องการความสัมพันธ์ที่อบอุ่นกับเพื่อนในกลุ่มสภาพแวดล้อมของการทำงาน เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างหนึ่งด้วย หากพนักงานไม่รู้สึกว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญขององค์กร พวกเขาจะรู้สึกคับอกคับใจ และจะไม่ตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นแรงจูงใจระดับสูง

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงแบ่งได้ออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบแรก คือ ความต้องการความสำเร็จอำนาจ และความสามารถ พวกเขาต้องการความรู้สึกว่า พวกเขาบรรลุถึงบางสิ่งบางอย่างที่สำคัญ เมื่อพวกเขาปฏิบัติงานของพวกเขา แบบที่สอง คือ ความต้องการชื่อเสียง สถานภาพ ความสำคัญ และการยกย่องในฐานะที่เป็นผู้บริหารเรามีวิธีหลายอย่างในการตอบสนองความต้องการทั้งสองแบบเหล่านี้ในตัวผู้อยู่ได้ บังคับบัญชาของเรา เช่น การมอบหมายงานที่ทำหาย การให้สิ่งย้อนกลับทางด้านผลการปฏิบัติงาน การยกย่องผลการปฏิบัติงาน และการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการตัดสินใจ

5. ความต้องการความสำเร็จสูงสุด (Self-actualization Needs) พนักงานจะถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิต พนักงานที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตจะพยายามหาความหมายและความเจริญเติบโตส่วนบุคคลในการทำงานของพวกเขาและแสวงหาความรับผิดชอบใหม่อย่างกระตือรือร้น Maslow ย้ำว่าความแตกต่างของบุคคลมีมากที่สุดที่ระดับนี้ ในกรณีของบุคคลบางคน การสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูงอาจจะเป็นวิธีการตอบสนองความต้องการความสมหวังของชีวิต ในกรณีของบุคคลอื่น ๆ การตอบสนองความต้องการความสมหวังของชีวิต อาจจะเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ด้วยการตระหนักถึงความแตกต่างของความต้องการความสมหวังของชีวิตของผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ผู้บริหารสามารถจูงใจ

ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น พวกเขาสามารถเลือกวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาบรรลุถึงเป้าหมายส่วนบุคคลได้⁷¹

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การศึกษาทฤษฎีทางการบริหารผู้วิจัยให้ความสำคัญมากในการที่ผู้บริหารได้บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพราะทฤษฎีนี้จะเป็นตัวส่งเสริมให้การทำงานในหน่วยงานในสถานศึกษาเกิดมีประสิทธิภาพทั้งผู้บริหารและผู้อยู่ได้บังคับบัญชา เป็นการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับหน่วยงานของตนได้ทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตน โดยใช้กระบวนการของหลักธรรมาภิบาลเป็นแกนกลางในการบริหารที่ประกอบไปด้วย ผู้บริหารยึดหลักนิติธรรมหรือกฎหมายในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของสถานศึกษาตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และให้ความโปร่งใสเกิดขึ้นในหน่วยงานของตนในการที่ถูกตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักของทฤษฎี X และทฤษฎี Y คือ ทฤษฎีที่อธิบายรูปแบบการจูงใจคนงาน ของแม็กเกรเกอร์ (McGregor) ให้ทำงานในองค์กรด้วยความตั้งใจจริง และให้แรงจูงใจแก่บุคลากรและตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วม และให้ทุกคนรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกันโดยอาศัยความต้องการมีส่วนร่วมในทางสังคม และความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง รวมไปถึงการได้มาซึ่งความต้องการความสำเร็จสูงสุดของหน่วยงานหรือสถานศึกษาของตนเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอาศัยทฤษฎีของมาสโลว์เป็นแรงจูงใจในการทำงาน ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพ และคุณภาพให้เกิดความคุ้มค่าในสถานศึกษา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา (โรงเรียน) จะใช้เรียกว่าการบริหาร โรงเรียนตามที่เรียกแต่ก่อนก็ได้ การบริหารสถานศึกษานั้น เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องกำหนดแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานได้ และดังนั้น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ และนักวิชาการด้านการศึกษาดังกล่าวก็ได้ให้นิยาม หรือความหมายของการบริหาร โรงเรียน (การ

⁷¹มัลลิกา ดันสอน, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2544), หน้า 33.

บริหารสถานศึกษา) ไว้ในความหมายรูปของตนเองที่แตกต่างกันไป แต่ก็มีเป้าหมายวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันไว้ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตรคุณ ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสมผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในการดำเนินงาน 5 ประการ คือ

1. การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาใน โรงเรียนหรือบริหารงานวิชาการ
2. บริหารงานบุคลากรใน โรงเรียน
3. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
4. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ธุรการการเงิน และการให้บริการ
5. บริหารงานกิจการนักเรียน⁷²

สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่งเป็นหน่วยงานที่ใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์จำนวนมาก หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียนคือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย⁷³

นิพนธ์ กินาวงศ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า คือ กระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกว่าผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม⁷⁴

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ การพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มี

⁷²นพพงษ์ บุญจิตรคุณ, ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2540), หน้า 128

⁷³สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, 2544), หน้า 153.

⁷⁴นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2, (พิษณุโลก : ตรีคุณไทย, 2543), หน้า 12.

คุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอดต้องกำหนดแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ

2.3.2 องค์ประกอบหลักเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการวิเคราะห์ภารกิจที่รับผิดชอบ และกำหนดขอบข่ายงานให้ครอบคลุมภารกิจนั้น พร้อมทั้งใช้กระบวนการและวิธีการจัดการดังกล่าวดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่ง โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดโครงสร้าง และขอบข่ายงานครอบคลุมภารกิจต่างๆ เหมือนกับโรงเรียนอื่นๆ

อรพิน พรหมดัด ได้สรุปแนวคิดในเรื่อง การบริหารสถานศึกษา นั้นผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่องหมุนเวียนกัน ไปอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยไม่ขาดตอนจากกันซึ่งการดำเนินงานบริหารนั้นมีขั้นตอนองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ อาจกล่าวได้ดังนี้ คือ 1. การวางแผน 2. การจัดระบบขององค์กร 3. การจัดบุคลากร 4. การเป็นผู้นำองค์กร และ 5. การควบคุมดูแล⁷⁵

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางขององค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกเป็นส่วนงานบริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบระบบการบริหารงานต่างๆ ขององค์กรทางการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดมีคุณภาพและประสิทธิภาพไว้ 6 งาน คือ 1.งานด้านวิชาการ 2.งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 3. งานบุคลากร หรืองานบริหารงานบุคคล 4.งานบริหารกิจการนักเรียน 5. งานบริหารด้านอาคารสถานที่ 6.งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน⁷⁶

ชูเสียง นาวารัตน์ ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญของหลักการบริหารที่เป็นส่งประกอบหลักที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเรียนรู้และบริหารตาม เพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพต่อหน่วยงานหรือองค์กร ที่ประกอบไปด้วย

⁷⁵อรพิน พรหมดัด “ความต้องการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2537, หน้า 14.

⁷⁶สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) 2546), หน้า 32.

1. บุคลากร (Man)
2. วัสดุอุปกรณ์ (Material)
3. การเงิน (Money)
4. การจัดการ (Management)

ดังนั้น บุคลากรที่เป็นผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการแสวงหาเงิน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และมีการวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานได้อย่างดี หากขาดผู้นำที่ดีก็ยากที่จะหวังได้ว่า หน่วยงานนั้น จะดำเนินงานไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ⁷⁷

ชาลี มณีศรี ได้สรุปงานบริหารสถานศึกษาตามความหมายดังนี้ ในการบริหารสถานศึกษานั้นสิ่งที่เป็นหลักสำคัญเป็นส่วนประกอบในการบริหารของผู้บริหารทางการศึกษาในหน่วยงานองค์กรทางการศึกษาประกอบไปด้วย

1. งานด้านวิชาการ
2. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ
3. งานบริหารงานบุคคล
4. งานบริหารกิจการนักเรียน
5. งานบริหารด้านอาคารสถานที่
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน⁷⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า แนวคิดของนักวิชาการต่างๆ เช่น อรพิณ พรหมดับ, ชูเรียง นาวาร์ตน์, หรือแม้แต่กระทรวงศึกษาธิการก็ตามก็ได้ให้องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาไว้เหมือนกัน คือ 1.งานด้านวิชาการ 2.งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 3. งานบริหารงานบุคคล 4. งานบริหารกิจการนักเรียน 5.งานบริหารอาคารสถานที่ 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายงานบริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้านที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารวารสารหนังสือวรรณกรรมต่างๆ ที่มีนักวิชาการต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศดังนี้

⁷⁷ชูเสียง นาวาร์ตน์, “แบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากันตบุรี เขต 2”, งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2548, หน้า 1.

⁷⁸ชาลี มณีศรี, การนิเทศการศึกษา, (พิมพ์ครั้งที่ 4), (กรุงเทพมหานคร : ศิลปบรรณาการ, 2542), หน้า 135.

ได้ให้ความหมายของงานในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านก็จะมีแนวคิดความหมายที่แตกต่างกันไปตามภาระหน้าที่ของงานในส่วนนั้น ๆ ไว้ดังนี้

1. งานด้านวิชาการ

โรงเรียนโดยทั่วไปมีฝ่ายวิชาการ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ควบคุมการเรียนการสอน จัดครูเข้าสอน จัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือ วัสดุนิเทศการสอน การวัดผลประเมินผล จัดโปรแกรมการใช้เครื่องมือโสตทัศนศึกษา การใช้ห้องสมุดส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน จัดโปรแกรมการเรียน ประเมินผลงานด้านวิชาการ สรรหาและจัดการใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคล และสิ่งของเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานด้านวิชาการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้การบริหารจัดการศึกษาไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ความหมายของงานด้านวิชาการ

ได้มีนักวิชาทางการศึกษา และนักวิชาการทางด้านอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านต่างก็ได้ให้ความหมาย หรือหลักแนวคิดของงานด้านบริหารทางวิชาการที่ได้กล่าวถึงในงานด้านวิชาการนี้ ไว้ดังนี้

ชัยพฤกษ์ เสรีรัตน์ ได้กล่าวถึงความหมายของงานการบริหารวิชาการไว้ว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา คือ การจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับ การเรียนประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักเรียนตลอดจนการอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ พอที่จะนำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างมีความสุข มีความพอใจตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่และช่วยเหลือเผื่อแผ่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควร⁷⁹

⁷⁹ชัยพฤกษ์ เสรีรัตน์, การปฏิรูปการเรียนรู้มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2543), หน้า 161.

สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น⁸⁰

ธีระ รุญเจริญ ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินงานทุกชนิดที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะ เป็นงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับครูหรือนักเรียนก็ตาม⁸¹

เซอร์จิโอวานี (Sergiovanni) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี⁸²

จอร์ตัน (Gorton) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่ง ได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน⁸³

เฟเบอร์ (Faber) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า การจัดการเรียนการสอน เป็นภารกิจที่สำคัญผู้บริหารจะต้องเตรียมวางแผนสิ่งต่างๆ ไว้เป็นอย่างดีถูกต้องเหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามแผนที่กำหนดทั้งนี้การจัดการเรียนการสอน หรืองานวิชาการจะต้องจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ควรเปิดกว้างให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ตลอดเวลา ทั้งในและนอกห้องเรียน และที่สำคัญที่สุดเพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่ดีที่สุดของสังคมต้องการ⁸⁴

⁸⁰สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, 2544), หน้า 162-174.

⁸¹ธีระ รุญเจริญ, การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : เอลโล่, 2545), หน้า 125.

⁸²Sergiovanni, T.J, *The new school executive : A theory of administration*, (New York : Harper and Row, 1980), pp. 267.

⁸³Gorton, Rechar, *A School Administrator and Supervisor : Leadership, Challenge and Opportunities*, (New York : Wm.C.Brown, 1983), pp. 158.

⁸⁴Faber, C.F, *Elementary School Administration*, (New York : Holt Rinehart and Winston, 1970), pp. 213.

ท่านาย อภิปรัชญาสกุล ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับงานบริหารด้านวิชาการว่า คือ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผลการวัดผลและการนิเทศการสอน การบริหารงานการศึกษาเป็นการดำเนินงานกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพคนจะมีคุณภาพ คือ มีความรู้ความสามารถความคิดและความเป็นคนดีได้จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะต้องมีการบริหารงานวิชาการนั่นเอง การบริหารงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษาในสถาบันการศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาต่างๆมีฝ่ายวิชาการด้วย ซึ่งจะเรียกชื่อต่างๆกันไป เช่น รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ

อรรถา บุญช่วย ได้กล่าวถึงความสำคัญงานด้านวิชาการไว้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษามีไว้เพื่อทำให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้หรือทำเลขเก่งเท่านั้นแต่ยังต้องรวมถึงการให้ผู้เรียนสามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคต⁸⁵

ดังนั้น การบริหารด้านวิชาการ จึงหมายถึง การบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการบริหารงานวิชาการครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ขอบข่ายของงานวิชาการ งานวิชาการเป็นที่สำคัญ และผู้บริหารต้องมีความรู้และเข้าใจมีดังต่อไปนี้ 1. หลักสูตร 2. การจัดการเรียนการสอน 3. การจัดการครูเข้าสอน 4. การจัดกลุ่มการเรียน 5. การจัดการสอนเสริม 6. การประเมินผลการเรียน

2. การวางแผนงานวิชาการ งานนี้จะดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนคือ 1. จัดองค์การของงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดระบบ 2. วางระบบประสานงานวิชาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ในสถานศึกษา 3. เตรียมอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ 5. จัดงบประมาณ 6. จัดบุคลากรเข้าทำงาน

3. การใช้หลักสูตร คือ 1. ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำต้องมีความรู้เข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี 2. ต้องทำให้ครูเข้าใจจุดมุ่งหมายหลักการโครงสร้างของหลักสูตร 3. ควบคุมการใช้หลักสูตรมีการติดตามรายงานตลอดระยะเวลาที่จัด 4. ใช้แหล่งวิชาการในองค์การที่เกี่ยวข้องมา เสริมงานวิชาการ 4. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น 5. ใช้แหล่งวิทยาการประกอบการ

⁸⁵อรรถา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์ 2537), หน้า 2.

4. การพัฒนางานด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นงานที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยจึงต้องมีการพัฒนา ดังนี้ 1. การนิเทศภายใน จะทำให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ ประชุมอบรมสัมมนา แนวปฏิบัติทางการสอน 2. การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ เพื่อให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้น 3. การติดตามและประเมินผลงาน เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานด้านวิชาการในปีต่อไป⁸⁶

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานวิชาการ หมายถึง งานที่ถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการ เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้เป็นแบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียนเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

2. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

งานธุรการ การเงิน และพัสดุ เป็นงานที่ต้องปฏิบัติโดยยึดกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับเงื่อนไขและตามหนังสือสั่งการเป็นงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำมีการตรวจสอบ การควบคุมกำกับ ติดตาม ตามกระบวนการแห่งหลักนิติธรรม ที่ยึดความโปร่งใสเป็นหลักในการบริหาร ให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งงานในขอบข่ายของงานธุรการ การเงินและพัสดุ ได้แก่ งานสารบัญญ งานทะเบียนและรายงาน งานรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการ งานประชาสัมพันธ์ งานการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา งานบริหารการเงิน งานการด้านบัญชี และงานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ งานเหล่านี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้ให้ความสำคัญไม่น้อยกว่างานด้านอื่นๆ ทั้งนี้ก็เพื่อการเป็นประโยชน์แก่ทางด้านสถานศึกษา ที่เป็นไปตามหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ที่ส่งผลให้เกิดการมีคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ความหมายของงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

นักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของงานธุรการ การเงิน และพัสดุที่แตกต่างกันไว้ดังนี้

⁸⁶ คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 22-23.

วิชัย โสสุวรรณจินดา ได้ให้ความหมายของงานธุรการว่า งานธุรการ คือ งานเกี่ยวกับ จัดทำ จัดใช้ คู่มือ และบริการเพื่อนำมาซึ่งความสะดวกของหน่วยงานและองค์กร⁸⁷

สมเจตน์ ไตรวุฒิวัฒนา ได้ให้ความหมายว่า งานธุรการประกอบไปด้วยงานสารบรรณ งานบุคลากรงานอาคารสถานที่และยานพาหนะ⁸⁸

โคเลอร์ (Kohler) ได้ให้ความหมายของงานธุรการว่า งานธุรการ งานงบประมาณ (งานด้านการเงิน) โดยทั่วไปว่า หมายถึง แผนการคลังที่จะนำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติการ และจะต้องมีการประมาณต้นทุนในอนาคตผลการคลังต้องมีลักษณะเป็นระบบเพื่อต้องการให้การใช้จ่ายกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นๆ เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด⁸⁹

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานธุรการ หรืองานพัสดุการเงิน หมายถึง ระบบการดำเนินงานในสายงานนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายงานด้านอื่นๆ ในการให้ความสะดวก ในเรื่อง งานสารบรรณธรรมเนียม การรับ ส่ง ลงทะเบียนหนังสือ เก็บและค้นหาหนังสือ รวบรวมข้อมูล ร่างโต้ตอบ บันทึก ย่อเรื่อง คัดสำเนา พิมพ์ ตรวจสอบหนังสือ ดูแลรักษาและเบิกจ่าย พัสดุ ครุภัณฑ์ ดูแลรักษาจัดเตรียมและให้บริการเรื่องสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ช่วยติดต่อและอำนวยความสะดวกต่างๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องและรวมถึงเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการติดต่อสอบถามในเรื่องเอกสารรายงานที่ทางราชการของสถาบันหรือสถานศึกษา (โรงเรียน) ที่เป็นส่วนของราชการ นั้นต้องการ

3. งานบริหารงานบุคคล

งานบริหารงานบุคคล เป็นงานที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้งานบริหารการศึกษา ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่สามารถดำเนินการด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถใช้บุคลากรเท่าที่มีอยู่ให้เป็นกำลังสำคัญในการบริหารงานด้านอื่นๆ ในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลัก ธรรมชาติของ

⁸⁷วิชัย โสสุวรรณจินดา, ระบบงานธุรการสมัยใหม่, (พิมพ์ครั้งที่ 2), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดีไลท์จำกัด, 2539), หน้า 9.

⁸⁸สมเจตน์ ไตรวุฒิวัฒนา, คู่มือปฏิบัติงานบริหารและธุรการสำนักงานเลขานุการคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่, (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์คณะพยาบาลศาสตร์, 2540), หน้า 1.

⁸⁹Kohler, E.L., A dictionary for accounts, (New Jersey : Englewood Cliffs, Prentice - Hall, 1956), P. 224.

ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความหมายของงานบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล (Personnel Management) หรืออาจเรียกว่าการบริหารทรัพยากร มนุษย์ (Human Resource Management) นักวิชาการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ ความหมายของคำว่า การบริหารงานบุคคลไว้ต่างทัศนะ ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี ได้ให้ความหมายการบริหารทรัพยากรมนุษย์(บุคคล)ว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินการสรรหา คัดเลือก วางแผน⁹⁰

ธงชัย สันติวงศ์ ได้ให้ความหมายการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง ภารกิจของผู้บริหาร ทุกคนที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร ซึ่งจะสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร⁹¹

จอยซ์ (Joyce) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคคลว่า หมายถึง การวางแผนอัตรา กำลังคน การสรรหาบุคลากร และการบรรจุแต่งตั้ง การจัดทำ⁹²

บาร์เมส (Barnes) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคคลว่า หมายถึง กระบวนการ ดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานตามความ ต้องการ และปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ⁹³

สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายของงานการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึง การบริหารใน ด้านที่เกี่ยวกับตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้คนให้เกิดประโยชน์ เต็มที่ เพื่อรักษากำลังแรงงานบำรุงส่งเสริมสมรรถภาพ และกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

⁹⁰พะยอม วงศ์สารศรี, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต, 2540), หน้า 5.

⁹¹ธงชัย สันติวงศ์, องค์กรและการบริหารงบประมาณ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2541), หน้า 1.

⁹²Joyce Bruce and weil Marsha, Model of Teaching, 5 rd ed, (London : Allyn and Bacom 1996) p. 35.

⁹³Barnes, R.A. African and American parents' involvement their children's School. Dissertation Abstracts International 55, 3152 – A, 1995, p. 453.

นอกจากนี้ สมคิด บางโม ยังได้แบ่งกระบวนการในการบริหารงานบุคคลโดยทั่วไปมี 7 ขั้นตอน คือ การวางแผนกำลังคนและกำหนดเงินเดือน การแสวงหา การบำรุงรักษา การประเมินผล การปฏิบัติงาน การพัฒนามูลค่าและการให้พ้นจากงาน และการจัดสวัสดิการ ซึ่งงานการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนโดยทั่วไปมี ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การควบคุมการทดลองปฏิบัติราชการ
3. การโอนย้าย
4. การจัดทำทะเบียนประวัติ
5. การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น
6. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
7. การพิจารณาความดีความชอบ
8. การพัฒนามูลค่า
9. การจัดสวัสดิการและ
10. การให้ออกจากงาน

กระบวนการบริหารงานบุคคลมีขอบข่ายงาน ดังนี้ คือ การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานการพัฒนา และธำรงรักษาบุคลากร การรักษาระเบียบวินัยการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร⁴⁴

ท่านาย อภิปรัชญาสกุล ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลว่า คือ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เริ่มตั้งแต่ การสรรหามูลค่ามาทำงานหรือมาเป็นครู การจัดบุคลากรเข้าทำงาน การบำรุงรักษาและการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน พัฒนามูลค่าและจัดบุคลากรให้พ้นจากงาน การบริหารบุคคลเป็นงานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนามูลค่าให้มีคุณภาพอย่างมาก เช่นกัน เพราะในการสรรหามูลค่าเข้าทำงาน ถ้าสรรหามูลค่าที่เป็นคนเก่งคนดีมาเป็นครู จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ และความถนัดของเขามี การพัฒนาครูให้เป็นคนเก่งดีขึ้น ไป ย่อมจะสอนให้นักเรียนมีคุณภาพดีขึ้น และถือว่ามีส่วนในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั่นเอง เป็นต้น ทรัพยากร ในการบริหารมี 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการมีในการบริหารสถานศึกษานั้น คน เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด เพราะคนมีชีวิตจิตใจ สถานศึกษาใดประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพสูงประสิทธิภาพของงานก็จะสูงด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาจำแนกออกได้ ดังนี้

⁴⁴สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 162-174

1. คณะบุคคล ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมนักเรียนเก่า คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการอื่นๆ เป็นชุมชนหรือชมรมต่างๆ

2. ครู การบริหารบุคคลประเภทครูนั้นมีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง คือ การสรรหาครูเป็นงานของจังหวัด จนถึงหน่วยงานสูงสุด การใช้ครูทำงาน การธำรงรักษาครู การพัฒนาครูอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา

3. นักเรียน การบริหารกิจการนักเรียนเป็นส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องประกอบด้วย การรับนักเรียนเข้ามาเรียน การปฐมนิเทศ การจัดชั้นเรียนกลุ่มการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การเลือกแผนการเรียน กิจกรรมหลักสูตร การปกครองนักเรียน และการบริการสำหรับนักเรียน

4. คนงานภารโรง การบริหารคนงานใช้ระบบเดียวกันกับการบริหารครูแต่คนงานจะมีบทบาทเป็นผู้บริการแก่ครู และนักเรียนด้วย

5. บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแม่ค้า และผู้มาติดต่อ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง⁵

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานบริหารงานบุคคล หมายถึง การวางแผนบุคคลและอัตรากำลังในการปฏิบัติงานในโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม การประเมินผลการทำงาน เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนและเพื่อพิจารณาความดีความชอบ และเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น และรวมถึงการทำโทษทางวินัยตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียในการปฏิบัติงานของบุคลากร การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ผู้บริหารใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการวางแผนอัตรากำลังคนให้เหมาะสมและเพียงพอ พิจารณาคณะบุคคลเพื่อสรรหา บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาการศึกษา บรรลุ แต่งตั้งให้บุคคลที่มีความเหมาะสมเข้ามาทำงานในหน่วยงาน มีการทำประวัติ การบำรุงรักษาบุคลากร การสร้างขวัญและกำลังใจ

4. งานบริหารกิจการนักเรียน

งานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียน และเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่นักเรียนเริ่มเข้าสู่โรงเรียน จนกระทั่งออกไปหรือบางโรงเรียนกิจการด้านนี้อาจจะเริ่มต้น และสิ้นสุดก่อนหลังเวลาดังกล่าวเล็กน้อย งานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งช่วยสร้างคุณสมบัติสำคัญที่มุ่งหวังให้แก่ นักเรียน ส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี มีวินัยในตนเอง ให้แต่ละคนมีความก้าวหน้า เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม คำว่า การบริหารกิจการนักเรียน (Student Personnel Administration) มีผู้สนใจให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน และมีนักวิชาการทางด้านการศึกษา

⁵ คำนาย อภิปรีชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 23-24.

ได้ให้ความหมายแนวคิดเกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักเรียนไว้แตกต่างกันตามเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นที่น่าสนใจอย่างมากในการนำมาพิจารณาศึกษาเพิ่มทำความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรทางด้านสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพราะงานบริหารกิจการนักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเช่นกัน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างความหมายแนวคิดตามที่นักวิชาการทางด้านการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

ความหมายของงานบริหารกิจการนักเรียน

ในเรื่องของงานบริหารกิจการนักเรียนมีนักวิชาการทางด้านการศึกษา และนักวิชาการทางด้านอื่นๆต่างได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายของ การบริหารกิจการนักเรียนว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะทำในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนนับตั้งแต่นักเรียนเข้าเข้ามาเรียนในโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนไป⁹⁶

ท่านาย อภิปรัชญาสกุล ได้ให้แนวคิดงานบริการกิจการนักเรียนว่า เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวสุขภาพของนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการด้านต่างๆ และงานบริหารกิจการนักเรียน โดยมีแนวทางและรายละเอียดของงาน ดังนี้

1. บริการห้องสมุด ควรเลือกห้องที่เงียบ เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา จัดหนังสือให้เพียงพอ
2. บริการโสตทัศนศึกษา สถานศึกษาควรจัดให้มีห้องโสตทัศนศึกษา ซึ่งรวบรวมเครื่องมือโสตทั้งหมดเอาไว้พร้อมกับการบริการให้ครูได้นำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้สะดวกสบาย
3. การบริการแนะแนว สถานที่ศึกษาจำเป็นต้องมีการบริการแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนปรับตัวและพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ เพื่อช่วยด้านการรักษาระเบียบวินัยของสถานศึกษา
4. บริการสุขภาพและอนามัย เพื่อป้องกันและรักษาสุขภาพโดยบริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนที่สถานศึกษาควรจัดให้ ควรมีครบทั้ง 3 อย่างคือ 1. จัดทำประวัติสุขภาพของนักเรียนแต่ละคน 2. ตรวจร่างกายของนักเรียนทุกคน และ 3. ตรวจสุขภาพโดยอาศัยห้องปฏิบัติการ
5. บริการด้านสวัสดิการนักเรียน จัดอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในด้านบริการห้องน้ำ บริการน้ำดื่มน้ำใช้ และบริการด้านความปลอดภัย บริการสื่อสารคมนาคม บริการด้านนันทนาการ

⁹⁶สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 174.

6. บริการอาหารกลางวัน การที่สถานศึกษาจัดอาหารกลางวันก็ด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 อย่าง คือ 1. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพประโยชน์ ถูกสุขลักษณะและประหยัด 2. เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา และอบรมมารยาทในการรับประทานอาหาร⁹⁷

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารนักเรียนโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การให้การแนะแนว ความปลอดภัย การนันทนาการ และการให้บริการทางการศึกษาในด้านต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนให้แก่นักเรียน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

5. งานบริหารอาคารสถานที่

งานอาคารสถานที่เป็นการบริการด้านการใช้สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การบริหารสถานที่ ถ้าบริหารได้ดีสถานที่เหมาะสมการใช้อาคารและตกแต่งอาคารเอื้อให้อำนวยต่อการเรียนการสอนแล้วย่อมทำให้การบริหารงานด้านอื่นๆ ดีไปด้วย อาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานไปได้โดยสะดวก ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสำคัญของงาน งานอาคารสถานที่ได้มีนักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ความหมายแนวคิดเกี่ยวกับงานบริหารอาคารสถานที่ ไว้แตกต่างกันตามเหตุผลของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นที่น่าสนใจอย่างมากในการนำมาพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมทำความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรทางด้านสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไว้ดังนี้

ความหมายของการบริหารงานอาคารสถานที่

ความหมายของการบริหารงานอาคารสถานที่นั้น มีนักวิชาการทางการศึกษา ทั้งในประเทศ และต่างประเทศต่างก็ได้ให้ความหมายแนวคิดเกี่ยวกับงานบริหารอาคารสถานที่ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

โรเบิร์ต และ โอเวิน ได้ให้ความหมายข้อสรุปเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน คุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งหมดที่อยู่ในอาคารเรียนและโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับบรรยากาศของโรงเรียน สำหรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเกิดขึ้นจากคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

⁹⁷ คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแก้ว, หน้า 24-25.

1. ด้านนิเวศวิทยา (Ecology) หมายถึง คุณลักษณะทางด้านกายภาพที่มีอยู่ในโรงเรียน และชั้นเรียน เช่น ขนาดของโรงเรียน ขนาดของห้องเรียน อายุ ลักษณะของอาคารเรียน รวมถึง เทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในอาคารและโรงเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและการจัดห้องเรียน

2. ด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Milieu) หมายถึง คุณลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่และเกิดขึ้นในโรงเรียน รวมทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ภายในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ความพึงพอใจในหน้าที่ความรับผิดชอบ ขวัญและกำลังใจ คุณภาพของหลักสูตร บุคลิกภาพของผู้บริหาร บุคลิกภาพของครู การเปลี่ยนงานของครู และกลุ่มเพื่อน

3. ด้านระบบสังคม (Social System) หมายถึง คุณลักษณะของระบบการจัดองค์กร โครงสร้างของการบริหารองค์กร การบริหารโรงเรียน รูปแบบการสื่อสาร การตัดสินใจ และโครงการฝึกอบรม

4. ด้านประเพณีวัฒนธรรม (Culture) หมายถึง คุณลักษณะของค่านิยมความเชื่อบรรทัดฐาน และเจตคติที่มีอยู่ของบุคคลในโรงเรียนหรือองค์กร⁹⁸

อนันต์ สุวรรณระโต ได้ให้ความหมายข้อสรุปเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ที่เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารอาคารสถานที่ ประกอบด้วยหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. การจัดสร้างอาคารสถานที่
2. การใช้อาคารสถานที่
3. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
4. การควบคุมดูแลอาคารสถานที่
5. การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

ความสำคัญของการจัดการงานอาคารสถานที่เป็นการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญอีกงานหนึ่งไม่น้อยไปกว่างานธุรการสำนักงานงานวางแผนและนโยบายงานทะเบียนและวัดผล ประเมินผลงานพัสดุ เพราะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สนับสนุนการบริหารโรงเรียนในด้านต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรโรงเรียน สร้างความศรัทธาให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนมากขึ้น เพราะโรงเรียนเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยอาคารสถานที่ที่จะต้องเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมหลายอย่าง โรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาอาคารสถานที่ซึ่งที่เป็นรูปธรรมมองเห็นได้ง่ายสภาพของอาคาร

⁹⁸Robert G. Owen, *Organizational Behavior in Education*, 5th ed. (New York : Prentice-Hall, 1995), p. 122.

สถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน จึงถือว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน⁹⁹

เสรี ลาขโรจน์ ได้ให้ความหมายข้อสรุปเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ว่า การบริหารอาคารสถานที่เป็นการสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนที่จะเป็นต้นแบบและอุปกรณ์สำคัญในการสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยสุขนิสัยความคิดสร้างสรรค์ความกระตือรือร้นอันเป็นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง¹⁰⁰

คำนาย อภิปรัชญาสกุล ได้สรุปหลักสำคัญของการบริหารอาคารสถานที่ ประกอบด้วย อาคารเรียน อาคารประกอบการ และบริเวณเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ที่ผู้บริหารควรตั้งผู้รับผิดชอบดูแลตลอดเป็นประจำ ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในการตกแต่ง การเพาะปลูก ควบคุมกันไปกับความรู้ในการออกแบบการก่อสร้างด้วยและควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบเพื่อปลูกฝังความรักและความเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยต้องมีการปรับปรุงและซ่อมแซมอาคาร ควรตั้งงบประมาณพิเศษไว้เพื่อการปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารให้อยู่ในสภาพคงทนและปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา¹⁰¹

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่หมายถึง การงานเพื่อการส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การพิจารณาสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับอาคารเรียนอาคารประกอบการ ห้องเรียน สอดคล้องกับสภาพความต้องการใช้ตลอดจนการดูแลบำรุงรักษา ปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้สม่ำเสมอ รวมทั้งการดูแลให้สาธารณูปโภคใช้งานได้ดีตลอดมา ซึ่งเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกระจายอำนาจทางการบริหาร เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและถือเป็นประโยชน์ร่วมกัน และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และเป็นการสร้างความมีระบบระเบียบเรียบร้อยแก่สถานศึกษา โดยปลูกฝังจิตสำนึกว่าสถานที่หรืออาคารเรียนอาคารต่างๆ ของสถานศึกษานั้น เป็นสมบัติของส่วนรวมทุกคนมีสิทธิ์ในความเป็นเจ้าของร่วมกัน

⁹⁹อนันต์ สุวรรณกะโต, “การจัดงานอาคารสถานที่โรงเรียนหอพระจังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, หน้า 7.

¹⁰⁰เสรี ลาขโรจน์, การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2531), หน้า 163.

¹⁰¹คำนาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 25.

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถึงแม้โรงเรียนทั่วไป ไม่มีผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ตาม แต่งานด้านนี้ทั้งฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายการปกครอง ต้องปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น ฝ่ายธุรการ บริการอาคารสถานที่แก่ประชาชนในชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน และการขอความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการเงินวัสดุต่าง ๆ ส่วนฝ่ายวิชาการมีการรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนทราบ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน สำหรับฝ่ายปกครอง ก็มีการติดต่อผู้ปกครองเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน การพานักเรียนออกไปพัฒนาชุมชน จะเห็นว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น แฝงอยู่ในการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้นเอง สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับงานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้มีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีนักวิชาการทางด้านการศึกษา และนักวิชาทางด้านอื่น ๆ ในประเทศไทย ต่างก็ได้ความหมายของงานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้แตกต่างกัน ดังนี้

มนัส สุวรรณชาติ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง กิจกรรมของโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนเพื่อให้การสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ แก่โรงเรียนและชุมชน¹⁰²

พินิจดา วีระชาติ ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โรงเรียนจึงมีสภาพการดำรงชีวิตดีกว่าชุมชน เช่น โรงเรียนมีบ่อน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า รถบรรทุก เพื่อความสะดวกและการประหยัด โรงเรียนจึงให้บริการชุมชนโดยยึดหลักการว่า จะต้องบริการโดยไม่ถือว่าเป็นใคร บริการให้ทั่วถึง แต่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สิ่งที่จะจัดบริการจะต้องมีความคงทนถาวร สามารถให้บริการได้ตลอดไป¹⁰³

¹⁰²มนัส สุวรรณชาติ, “บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2541, หน้า 14.

¹⁰³พินิจดา วีระชาติ, “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน”, ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์: สถาบันราชภัฏพระนคร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2542), หน้า 53.

รัตนา กาญจนพันธ์ และพิมพ์พรรณ เทพสุเมธนนท์ ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความศรัทธาว่าโรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมาครอบงำโรงเรียน เพื่อผลประโยชน์เฉพาะตนหรือกลุ่มมิได้ ประชาชนแต่ละคนมีสิทธิที่จะรับรู้เกี่ยวกับโรงเรียน ประชาชนทุกคนเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียน รัฐบาล เพราะเขาได้ลงทุนให้แก่โรงเรียนนั้นๆด้วยภาษีอากรที่เขาเสียให้แก่รัฐ โรงเรียนต้องสนองความต้องการของเอกัตละบุคคลที่แตกต่างกันในแต่ละด้านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มหาชนจากสภาพความพร้อมของโรงเรียนและความสามารถในการให้บริการชุมชน¹⁰⁴

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง บทบาทของบุคลากรอื่นในโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน บุคลากรอื่นๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน นอกจากผู้บริหารโรงเรียนแล้วจะประกอบด้วยผู้ปฏิบัติการสอน ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่สอนโดยตรงทั้งครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนการสอน อันได้แก่ ครูบรรณารักษ์ ครูพยาบาล เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน เป็นต้น บุคคลเหล่านี้แม้จะไม่มีอำนาจในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนเหมือนผู้บริหารก็ตาม แต่ถือว่าบุคคลกลุ่มนี้มีจำนวนมากที่สุด (ยกเว้นนักเรียน) ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรกลุ่มนี้จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างมาก บทบาทหน้าที่ของบุคลากรกลุ่มนี้จะเป็นไปในรูปของการให้การสนับสนุนหรือปฏิบัติงานตามแนวทางหรือรูปแบบที่โรงเรียนกำหนดไว้ เช่น การเป็นวิทยากรให้แก่ชุมชน การนำการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีแก่ชุมชน¹⁰⁵

สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญในการบริหาร การศึกษา เพราะ โรงเรียนจะต้องระดมทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ทั้งอุปกรณ์ เครื่องมืออาคารเรียนตลอดจนการสนับสนุนด้านการเงินการใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการต่างๆ ในชุมชนจึงมีความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยเหตุผลที่ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่ชุมชน เป็นแหล่งถ่ายทอด

¹⁰⁴รัตนา กาญจนพันธ์ และพิมพ์พรรณ เทพสุเมธนนท์, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 110.

¹⁰⁵ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, เอกสารการสอนชุดวิชา โรงเรียนกับชุมชน 23304 หน่วยที่ 2-4, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543), หน้า 121-122.

วัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะให้ความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในการให้บริการอาคาร บริเวณประกอบพิธีต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน มีเป้าหมายสร้างความ สันติสุขร่วมกัน คือ สร้างคนให้เป็นคนดีของสังคม¹⁰⁶

ค่านาย อภิปรัชญาสกุล ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนว่า ความสัมพันธ์กับชุมชน ในการบริหารงานบริหารงานชุมชนนั้นเป็นการสอนให้ นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ที่บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างในชุมชนด้วย การช่วย แก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชา ต่างๆ ในชุมชนให้เข้ามามีความรู้แก่นักเรียนในชุมชน การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนนี้จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้เช่นกัน เพราะการให้นักเรียนนำความรู้ ไปใช้ที่บ้านและชุมชนจะดีกว่าเรียนเพื่อรู้อย่างเดียว การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ ในชุมชนมา ให้ความรู้แก่นักเรียน หรือการให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชนย่อมจะทำให้นักเรียนมี ความรู้และประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น แสดงว่างานบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมี ส่วนพัฒนาคนให้มีคุณภาพด้วย เช่นกัน ส่วนบุคลากรที่ดำเนินงานด้านนี้ย่อมมีหลายฝ่ายด้วยกัน ทั้ง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายกิจการนักเรียน¹⁰⁷

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การบริหารการจัดการให้บริการ และสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้วยการสร้างภาพพจน์ที่ดี โดยส่งเสริมการจัดตั้งชมรม หรือสมาคม เพื่อระดมทรัพยากรมาช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกันของโรงเรียนกับชุมชน โดยบุคลากรที่มีส่วนรับผิดชอบในด้านนี้โดยตรงมี หลายฝ่ายด้วยกัน เช่น กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายงานต่างๆ ของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองเด็กและนักเรียน และยังร่วมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโรงเรียน คือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ อย่างมากในการส่งเสริม ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยการส่งเสริม บุคลากรทางการศึกษา คือ นักเรียนครูให้ได้รับประสบการณ์ทักษะด้านวิชาการความรู้ที่กว้าง และเรียนรู้การสร้างมิตรภาพแก่สังคม ที่ตรงกับคำว่า รู้คน รู้งาน รู้สังคม รู้เหตุผล รู้จักกาล แล้ว ผู้เรียนก็จะมีความสุขควบคู่กับประสบการณ์ชีวิต และเป็นการยกคุณภาพของสถานศึกษาให้เด่นชัด อีกรูปแบบหนึ่งด้วย

¹⁰⁶ สมคิด บางโม, การบริหารการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 174.

¹⁰⁷ ค่านาย อภิปรัชญาสกุล, หลักการบริหารและการจัดการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 26.

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

2.4.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารหรือผู้นำหรือผู้จัดองค์การ หรือหัวหน้างาน ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่ส่งผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง ในการบริหารสถานศึกษาก็เช่นกันต้องมีการอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรม มีความรู้และตั้งตนเป็นกลางในการบริหารงาน เพราะจะเป็นการพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายทางด้านการบริหารได้ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีองค์ประกอบทางด้านการบริหาร และมีคุณสมบัติของผู้บริหาร และหน้าที่บทบาทของการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะตรงกับความหมายของหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาก็จะมีรูปแบบการบริหารที่เป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ละประเภทแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น จึงได้มีนักวิชาการทางด้านการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้ความหมายแนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหลักการที่ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารอย่างมาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบการศึกษา และระบบสังคม ผู้บริหารสถานศึกษา จึงหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนซึ่งจะประกอบด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ยากลำบากเป็นงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถของบุคคลผู้ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ ต้องตระหนัก และมีความรู้ความสามารถอย่างดีในบทบาทภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งนี้ ยิ่งไปกว่านั้นยังต้องเข้าใจพลังทางสังคมต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอีกด้วย ความพยายามที่จะรวบรวมเอาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและมโนทัศน์ในเรื่องบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้เป็นบทบาทหลัก 6 ประการ คือ¹⁰⁸

1. เป็นผู้จัดการของโรงเรียน
2. เป็นผู้นำทางการสอน
3. เป็นผู้มีวินัยที่ผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนจะถือเอาเป็นแบบอย่างได้
4. เป็นผู้อำนวยการประโยชน์ให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันพึงประสงค์ในโรงเรียน
5. เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

¹⁰⁸ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), หน้า 4.

6. เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผู้บริหารต้องแสวงหาความรู้และข้อมูลที่ทันสมัย เชื่อถือได้ ทั้งการแสวงหาอย่างเป็นระบบ และไม่เป็นระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน¹⁰⁹

ชนวรรณ เกิดนาวิ ได้ให้ข้อสรุปของ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา¹¹⁰

ฐปนธรรม ชุติชัยวิวัฒน์กุล ได้ให้บทสรุปของ ผู้บริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือประจำศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย¹¹¹

มนูญ พันธุ์จันทร์ ได้ให้บทสรุป ผู้บริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา¹¹²

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้ดำรงตำแหน่งทางการศึกษาเช่น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ของหน่วยงานทางการศึกษาทั้งทางภาครัฐและเอกชน โดยเป็นผู้บังคับบัญชาให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาทำงานและคอย

¹⁰⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545), หน้า 60.

¹¹⁰ ชนวรรณ เกิดนาวิ, “การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาภาครัฐสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา), 2549, หน้า 5.

¹¹¹ ฐปนธรรม ชุติชัยวิวัฒน์กุล, “ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา), 2552, หน้า 9.

¹¹² มนูญ พันธุ์จันทร์, “สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา), 2552, หน้า 7.

เป็นพลังใจสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรทางด้านการศึกษาให้ทำงานตามหน้าที่บทบาทของตนเอง ให้สมบูรณ์เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.4.2 องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษา

การที่จะจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ต้องมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารอย่างแท้จริง และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่อง ฉะนั้น หลักองค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีนักวิชาการด้านการศึกษาหลายท่านได้ให้ไว้ ดังนี้

ชาวยุชย์ อาจินสมاجر ได้ให้ 5 องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารที่พึงประสงค์นั้น หมายถึง ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานนั้นจะต้องประกอบไปด้วย คุณสมบัติหลายๆประการ อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

คุณสมบัติที่ 1. คุณสมบัติทางกาย

1. ว่องไวสง่า
2. บุคลิกภาพมีเสน่ห์
3. เสียงพูดชัดเจน
4. อิริยาบถเป็นไปตามธรรมชาติ
5. แต่งตัวง่าย ๆ มีรสนิยม
6. มีอุปนิสัยสม่ำเสมอ
7. สุขภาพดี

คุณสมบัติที่ 2. คุณสมบัติทางด้านสติปัญญา

1. มีความสามารถแปลแผนงานให้ผู้อื่นได้
2. มีเจตคติชอบสืบสวน
3. ตระหนักในบทบาทของตนเอง
4. มีความสามารถก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์
5. มีทักษะในการปฏิบัติงาน
6. ฉลาด และมีความรู้กว้างขวาง และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. มีความคิดริเริ่ม
8. มีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กและความเจริญของงามของเด็ก
9. มีความรู้เกี่ยวกับสังคม
10. รู้จุดอ่อนจุดเด่นของตนเอง

11. เข้าใจทฤษฎีและแนวทางการศึกษา
12. มีความสามารถติดต่อและสื่อความหมาย
13. มีความสามารถในการวางแผนได้เป็นอย่างดีและเป็นระบบ

คุณสมบัติที่ 3. คุณสมบัติทางอารมณ์

1. มีความสามารถเข้าใจในอารมณ์ของบุคคลอื่น
2. แจ่มใส ร่าเริงและมีความสุข
3. มีอารมณ์มั่นคง
4. มีความอิสระจากการเผชิญหน้า
5. ไม่ตื่นตื้นง่าย
6. ไม่เสียใจเมื่อประสบปัญหาและผิดหวัง
7. มีความหวัง
8. มีแรงจูงใจสูง

คุณสมบัติที่ 4. คุณสมบัติส่วนบุคคล

1. มีสามัญสำนึก
2. มีความคิดสร้างสรรค์
3. เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้
4. มีความเสียสละ
5. เป็นคนตรงไปตรงมา
6. มีความยุติธรรม
7. ไม่คุยโอ้อวด
8. เป็นคนเปิดเผย
9. เป็นคนเชื่อถือได้
10. เคารพบุคลิกภาพของผู้อื่น
11. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
12. เป็นคนแก้ปัญหาเก่ง
13. อดทนต่อจุดอ่อนของผู้อื่น

คุณสมบัติที่ 5. คุณสมบัติทางสังคม

1. ว่องไวและปรับตัวเข้ากับสังคมได้
2. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่จำเป็น
3. ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นๆ

4. เสียสละเพื่อความก้าวหน้าของสังคม
5. มีความยุติธรรมและเสมอภาค
6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7. เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือต่อบุคคลในสังคม
8. แก้ปัญหาให้คนอื่นได้
9. มีความซื่อสัตย์
10. รู้ปัญหาของผู้อื่น
11. สนใจในกิจกรรมทางสังคม
12. มีความอดทน
13. เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย
14. มีน้ำใจในการให้บริการแก่สังคม
15. มีความจริงใจ
16. เข้าใจในความสามารถและความฉลาดของบุคคลอื่น
17. อุทิศตนเพื่องานสังคม

คุณสมบัติที่ 6. คุณสมบัติทางศีลธรรม

1. มีความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่ถูกผิด
2. มีความเชื่อในค่านิยมแบบประชาธิปไตย
3. มีจริยธรรม
4. มีคุณลักษณะที่ดี
5. มีอุดมการณ์สูง
6. ควบคุมตนเองได้
7. ตระหนักในตัวเองโดยผ่านบริการทางสังคม
8. เคารพตนเอง¹¹³

เฉลิมชัย สมท่า ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารในหนังสือ การจัดทำหลักสูตร “ผู้บริหารมืออาชีพ” โดยกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพไว้ 6 ประการ คือ

¹¹³ชาญชัย อาจินสมาจาร, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2527), หน้า 97-100.

1. การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร การบริหารงานบุคคลตามแนวคิดของศาสนา และการบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

2. การเป็นผู้นำในการจัดระบบ ในเรื่อง การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดและใช้สารสนเทศและการสื่อสาร การจัดระบบเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ

3. การเป็นผู้นำในด้านวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูตามแนวปฏิบัติการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ และการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. การเป็นผู้นำในด้านการบริหารจัดการ ในเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารความขัดแย้ง การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีเทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่

5. การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อชุมชนและสังคม และการบริหารในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

6. การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ในเรื่องการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพ¹¹⁴

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีลักษณะเด่นด้านความเป็นผู้นำในด้านต่างๆ เช่น องค์ประกอบในด้านผู้นำด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านพัฒนาตนเองผสมผสานกัน เพื่อบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ได้ตลอดเวลา มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณสมบัติที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านกายทางด้านสติปัญญา ทางด้านอารมณ์ ทางด้านศีลธรรม ทางด้านสังคม และคุณสมบัติส่วนตัวทางด้านบุคคลด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงาน พัฒนาตน พัฒนาคณะ พัฒนางาน ให้ทันเหตุการณ์และทันสมัย มีอุดมการณ์ มีความเสียสละ และเป็นประชาธิปไตย

¹¹⁴เฉลิมชัย สมท่า, “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 9.

2.4.3 ประเภทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้ที่รับผิดชอบหน้าที่ทั้งหมดของสถานศึกษา (โรงเรียน) การบริหารงานทางด้านการศึกษาที่ผู้บริหารก็มีลักษณะหรือประเภทของผู้บริหารที่แตกต่างกัน ดังนี้

ผู้บริหาร หรือ ผู้จัดการ เป็นสมาชิกในองค์กร แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่ทำงานในองค์กรจะเป็นผู้บริหารทุกคน สมาชิกในองค์กรขนาดใหญ่แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ลงมือทำงานโดยตรงและไม่ต้องรับผิดชอบต่อผลการทำงานของคนอื่น ส่วนผู้บริหารเป็นผู้สั่งการในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร และต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยภาพรวมทั้งหมด

ผู้บริหาร หมายถึง สมาชิกในองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร และประสานภารกิจของบุคคลอื่นในองค์กรให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นผู้แก้ปัญหาอุปสรรค ขจัดความยุ่งยากซับซ้อน ด้วยการปฏิบัติตามหลักการบริหารงานที่ดี โดยเน้นที่การวางแผน การจัดระเบียบ การควบคุม การรักษาระบบ และโครงสร้างองค์กรให้เป็นไปตามปกติ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ ผู้ควบคุมงาน หัวหน้าแผนก หัวหน้าฝ่าย ผู้จัดการสาขา รองประธาน ประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ เป็นต้น แต่ผู้นำ (Leader) ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมุ่งสร้างสิ่งใหม่ ๆ พัฒนาปรับเปลี่ยน มองการณ์ไกล ทำทาสสิ่งเดิม ๆ มุ่งทำในสิ่งที่ถูกต้อง และทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานไปได้ในทิศทางที่ถูกต้อง โดยคำนึงถึงพื้นฐานความเป็นมนุษย์ คุณค่า และใส่ใจในเรื่องของอารมณ์ด้วย อย่างไรก็ตามผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณสมบัติของผู้นำด้วย ในการกล่าวถึงเรื่องการบริหาร จึงมีการใช้คำว่า ผู้นำ และผู้บริหาร ไปด้วยกัน

การแบ่งเป็นระดับของผู้บริหารนั้นเป็นการพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบ (Responsibility) ว่ารับผิดชอบอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด และต้องรับผิดชอบต่อเรื่องสำคัญอย่างไร แต่การแบ่งประเภทของผู้บริหารจะพิจารณาในแง่ของอำนาจบังคับบัญชา (Authority) ว่ากำหนดไว้ได้อย่างไร ประเภทของผู้บริหารแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. **ผู้บริหารทำหน้าที่สั่งการ (Line Manager)** ผู้บริหารประเภทนี้ หากพิจารณาในด้านการใช้อำนาจ ก็คือ ผู้บริหารที่สามารถสั่งการให้บุคคลในหน่วยงานของตนเองได้ทุกอย่าง ถ้าพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบ ก็คือ ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กรอำนาจของผู้บริหารนี้ คือ กำกับ ดูแล สั่งการ ประเมิน ลงโทษ เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง คนที่อยู่ในส่วนของผู้บริหารได้ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานทุกหน่วยงานก็เป็น Line Manager ของหน่วยงานนั้น ก็สามารถสั่งการบุคคลในหน่วยงานของตนเอง หากพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบก็จะระบุได้ว่า ฝ่ายขาย ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายการเงิน เป็น Line ขององค์กร เป็นต้น

2. **ผู้บริหารทำหน้าที่ให้คำแนะนำ (Staff Manager)** อำนาจของผู้บริหารประเภทนี้ ตรงกันข้ามกับผู้บริหารที่ทำหน้าที่สั่งการ คือ สั่งการไม่ได้แต่ให้คำแนะนำ ให้การปรึกษาแก่ผู้บริหารที่ทำหน้าที่สั่งการได้เท่านั้น มีความรับผิดชอบทางอ้อมต่อความสำเร็จและล้มเหลวขององค์กร ช่วยให้งานของฝ่ายต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ที่ปรึกษาของฝ่ายการเงินให้คำแนะนำแก่ผู้จัดการฝ่ายการเงิน ที่ปรึกษาของฝ่ายผลิตให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้จัดการฝ่ายผลิต และที่ปรึกษาของฝ่ายขายให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้จัดการฝ่ายขายต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเป็น Staff ทั้งสิ้น หากพิจารณาในแง่ของความผิดชอบหน่วยงานที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานอื่น ในองค์กรเรียกว่าเป็นงาน Staff ขององค์กร เช่น ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายกฎหมาย เป็นต้น ผู้จัดการของฝ่ายเหล่านี้ก็เป็น Staff Manager ขององค์กร แต่ผู้จัดการฝ่ายบริหารบุคคล ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ผู้จัดการฝ่ายกฎหมายก็เป็น Line Manager ของหน่วยงานตน เพราะสั่งการคนในฝ่ายของตนเองได้

3. **ผู้บริหารทำหน้าที่สั่งการเฉพาะด้าน (Functional Manager)** ผู้บริหารประเภทนี้จะได้รับมอบหมายให้สั่งการได้เฉพาะเรื่องบางเรื่องเท่านั้น ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาภาระของผู้บริหารทำหน้าที่สั่งการประกอบกับ Functional Manager มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ได้รับมอบหมายจาก Line Manager ให้สั่งการเฉพาะด้านเท่านั้น

4. **ผู้บริหารทั่วไป (General Manager)** เป็นผู้บริหารที่สามารถสั่งการได้ทุกหน่วยงานขององค์กร มีความรับผิดชอบสูงและสั่งงานได้หลายหน้าที่ หลายกิจกรรมโดยไม่จำกัด ตามปกติแต่ละหน่วยงานมักจะมีความรู้มีความเชี่ยวชาญในงานของหน่วยงานนั้น เช่น ผู้จัดการฝ่ายการเงินจะมีความรู้ทางการเงิน ศึกษาทางด้านการเงินหรืออบรมทางด้านการเงินมาก่อน จึงจะมาเป็นผู้บริหารและรับผิดชอบงานในฝ่ายการเงิน ทำนองเดียวกันผู้จัดการฝ่ายการตลาดก็มีความรู้ทางด้านการตลาด ผู้จัดการฝ่ายผลิตก็มีความรู้สามารถทางด้านการผลิตจึงจะได้รับการแต่งตั้งเป็น Line Manager ของฝ่ายตลาดและฝ่ายผลิต แต่สำหรับผู้บริหารทั่วไปก็อาจมีความรู้อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้แต่ไม่รู้ทุกอย่างก็ได้ เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็น General Manager ก็จะต้องรับผิดชอบงานทุกอย่างทั้ง ๆ ที่งานบางอย่างอาจมีความรู้ไม่พอก็ได้ หากจะพิจารณาในแง่ของอำนาจบังคับบัญชา ผู้บริหารทั่วไปก็คือ Line Manager ของหน่วยงานทั้งหมดขององค์กรนั่นเอง¹¹⁵

¹¹⁵ กัลยาณี สูงสมบัติ, “เทคนิคการจัดการสมัยใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”, (4 มีนาคม 2555), <<http://uhost.rmutp.ac.th/kanlayanee.so/L4/4-2-1.htm>>, 4 March 2012,

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ประเภทของผู้บริหารสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นผู้ที่รับผิดชอบภาระงานอันใหญ่ยิ่ง และเป็นผู้นำของหน่วยงานหรือองค์กร และเป็นผู้ที่ต้องใช้ทั้งพระเดชหรือพระคุณเข้ามาใช้ในการบริหารในสถานศึกษานั้นให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้คอยสั่งงานและคอยให้คำปรึกษาแนะนำหรือเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา โดยผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ให้หน่วยงานหรือองค์กรได้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตามความหมายหรือนิยามที่ว่า “ผู้บริหารหรือผู้จัดการ” ก็คือเพื่อการสร้างระบบทางด้านสถานศึกษาหรือองค์กรมีระบบมากยิ่งขึ้นตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ให้สมกับการได้เป็นผู้บริหารมืออาชีพในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างพลังในองค์กรหรือกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษา และเป็นการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าตามยุคตามสมัย ในยุคที่ภาวะสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.4 บทบาทและหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา

นับแต่อดีตเป็นต้นมา มีผู้พยายามศึกษาและวิจัย จำแนกบทบาทภาระหน้าที่หรืองานของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งต่างก็มีความคิดแตกต่างกันและเพื่อชี้ให้เห็นบทบาทภาระหน้าที่ต่างๆ ได้ชัดเจนเพื่อนำ ไปสู่การปฏิบัติ โดยทางด้านนักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศแต่ละท่านก็ได้ให้ความหมายทางด้านบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันไปตามรูปแบบของแนวคิดตนเอง แต่ก็ยังมีหลายท่านที่ได้ให้ความหมายที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

สนอง ศิริกุลวัฒนา ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย

1. บทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีของบุคคลภายในกลุ่มและขจัดข้อขัดแย้ง
2. บทบาทในฐานะผู้นำ
3. บทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน
4. บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์จากบุคลากร
5. บทบาทในการสร้างขวัญของครู
6. บทบาทในการพัฒนาบุคลากร
7. บทบาทในการนิเทศการศึกษา¹¹⁶

¹¹⁶สนอง ศิริกุลวัฒนา, คู่มือสอบและปฏิบัติหน้าที่ราชการครู, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร, 2530), หน้า 174-175.

ธนวรรธ เกิดนาวิ ได้ให้ข้อสรุปในเรื่องบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กรทั้งในลักษณะเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารเป็นศูนย์รวมของการตัดสินใจขององค์กรโดยแสดงออกมาในบทบาทต่างๆ เช่น บทบาทเป็นผู้นำวิชาการ บทบาทในการจัดองค์กร หรือบทบาทในการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาวิชาชีพ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีหน้าที่สำคัญที่หลากหลายซึ่งบทบาทและหน้าที่ต่างๆ เหล่านี้มักจะได้รับการตีพิมพ์จากหลักการแนวคิดหรือทฤษฎีทางการบริหารที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย¹¹⁷

กริฟฟิทส์ (Griffiths) ได้แบ่งหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาออกเป็น 4 ประการ คือ 1. ความสัมพันธ์กับชุมชน 2. ปรับปรุงและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน 3. รับและปรับปรุงบุคลากร 4. จัดหาและรักษาเงินและอาคารสถานที่¹¹⁸

สมิธ และคณะ (Smith and others) ได้แบ่งงานที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน โดยเสนอแนะให้ความเห็นของแต่ละงาน ดังนี้ 1. งานในหน้าที่ทั่วไป 5% 2. งานบริหารครูผู้สอนและมีใช้ผู้สอน 30% 3. งานวิชาการ 40% 4. งานบริหารอาคารสถานที่ 5% 5. งานบริหารการเงิน 5% 6. งานบริหารกิจการนักเรียน 20% 7. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 5% เท่ากับว่าผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบโดยรวมเท่ากับ 110 %¹¹⁹

มิลเลอร์ (Miller) ได้แบ่งงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในความรับผิดชอบของผู้บริหารแตกต่างกัน คือ งานเกี่ยวกับนักเรียน โปรแกรมการเรียนการสอน การปฏิบัติงานตามโปรแกรมการสอน การบริหารบุคคลที่ไม่ใช่ผู้สอน งานด้านอาคารเรียน อุปกรณ์การศึกษา บริการส่งเสริมวิชาการ งานด้านการเงิน และงานที่เกี่ยวกับการประเมินผล¹²⁰

¹¹⁷ธนวรรธ เกิดนาวิ, “การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาภาครัฐสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 11.

¹¹⁸Diniel E. Griffiths, *Human Relation in School Administration*, (New York : Appleton Century-Crofts, 1956), p. 5.

¹¹⁹Edward W. Smith and others, *The Education's Encyclopedia*, (New York : Prentice - Hall, 1961), p. 170.

¹²⁰Van Miller, *The Public Administration of American School* (New York : MacMillan, 1965), p. 375-440.

วีรชน จิรัชยากร ได้จำแนกบทบาทผู้บริหาร โดย ผู้บริหารต้องมีมาตรฐานความรู้ คือผ่านการอบรมหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาที่ครูสภารับรองและมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา โดยมีความรู้อย่างน้อย ดังต่อไปนี้

1. หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา
2. นโยบายและการวางแผนการศึกษา
3. การบริหารด้านวิชาการ
4. การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่
5. การบริหารงานบุคคล
6. การบริหารกิจการนักเรียน
7. การประกันคุณภาพการศึกษา
8. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
9. การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน
10. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา¹²¹

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 12 ประการ คือ

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาตัดสินใจ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน
2. มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
3. พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
4. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
5. ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร
6. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
7. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
8. ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
9. แสวงหา และใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
10. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

¹²¹วีรชน จิรัชยากร, “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2”, การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2551, หน้า 12.

12. สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์¹²²

อุทัย บุญประเสริฐ ได้กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ควบคุมดูแลเฝ้าระวัง และจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการไปตามเป้าหมาย ปฏิบัติตามคำสั่งและควบคุมบุคลากรและทรัพยากรให้เป็นไปตามกฎระเบียบ เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นผู้กระตุ้นและชักนำในการใช้กำลังคน เป็นผู้พัฒนาทรัพยากร และเป็นผู้พัฒนาเป้าหมายใหม่ ๆ ของสถานศึกษา โดยสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือฝ่ายต่าง ๆ และแสวงหาทรัพยากรจากภายนอกมาสนับสนุนการจัดการศึกษา¹²³

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวไว้ ในตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง¹²⁴

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้อธิบายความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยอธิบายความหมายงานบริหารสถานศึกษา 4 ด้านที่เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาพึงปฏิบัติ ดังนี้

บทบาทด้านวิชาการ

1. มีความรู้และเป็นผู้นำด้านวิชาการ
2. มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน
3. สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่
4. มีวิสัยทัศน์
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
7. รอบรู้ทางการศึกษา

¹²² สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540), หน้า 4.

¹²³ อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), หน้า 32.

¹²⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2), (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545), หน้า 13.

8. ความรับผิดชอบ
9. แสวงหาข้อมูลข่าวสาร
10. รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
11. ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร
12. คำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ

บทบาทการบริหารงบประมาณ

1. เข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจกรรมในหน่วยงาน
2. มีความรู้ระบบงบประมาณ
3. เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน
4. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
5. มีความละเอียดรอบคอบ
6. มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
7. หมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอ
8. รายงานการเงินอย่างเป็นระบบ

บทบาทการบริหารงานบุคคล

1. มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล
2. เป็นแบบอย่างที่ดี
3. มีมนุษยสัมพันธ์
4. มีอารมณ์ขัน
5. เป็นนักประชาธิปไตย
6. ประณีประนอม
7. อดทน อดกลั้น
8. เป็นนักพูดที่ดี
9. มีความสามารถในการประสานงาน
10. มีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน
11. กล้าตัดสินใจ
12. มุ่งมั่นพัฒนาองค์กร

บทบาทการบริหารทั่วไป

1. เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี
2. เป็นผู้ที่ตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี

3. มีความรู้ และบริหาร โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย
4. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
5. รู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม
6. มีความคล่องแคล่ว ว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ
7. มีความรับผิดชอบงานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค
8. กำกับ ติดตาม และประเมินผล¹²⁵

กลม ภูประเสริฐ ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักในบทบาทและหน้าที่ จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ การสร้างความรู้ที่ดีและสร้างความสำเร็จต่องานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี¹²⁶

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษามีหน้าที่บทบาทสำคัญในความรับผิดชอบและภารกิจหลักที่สำคัญ คือ รับผิดชอบงานทุกอย่างของสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การบริหารงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีบุคลากรมาก การบริหารงานเพียงคนเดียว อาจทำให้เกิดข้อบกพร่องได้ ผู้บริหารระดับสูงจึงมอบอำนาจบางอย่างให้แก่ผู้อื่นปฏิบัติแทน หรืออาจแต่งตั้งหลาย ๆ คน มารับมอบอำนาจลดหลั่นกันไปตามสายงาน ทั้งนี้ในบทบาทหรือหน้าที่ของผู้บริหารเหล่านั้นก็จะได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในองค์กรหรือในสถานศึกษาของตน เพื่อเป็นการยกระดับและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและผู้บริหารอีกด้วย

2.4.5 หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารมีหลักการบริหารที่ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทางด้านคุณภาพ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักธรรมมาประกอบกับการบริหาร หรือที่ทราบกันในความหมายที่ว่า “ผู้นำแบบธรรมาธิปไตย” เพราะธรรมะเป็นตัวส่งเสริมองค์กรหรือสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานอย่างมีความสุข อันเป็นการก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีความพึง

¹²⁵ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543), หน้า 82-84.

¹²⁶ กลม ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิปส์พับลิเคชั่น, 2544), หน้า8-16.

พอใจและยินดีที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ และมีพลังเต็มเปี่ยมเต็มที่กับการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และยังประโยชน์ให้เกิดกับหน่วยงานทางด้านภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจศรัทธาอีกด้วย

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ถวิล อร์ญเวศ ได้นำมาประยุกต์เข้ากับกระบวนการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ 1.งานด้านวิชาการ 2.งานด้านงบประมาณ 3.งานด้านบุคคล 4.งานด้านการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การบริหารตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรมรวมทั้งมีความรักคุณและรวดเร็วด้วย

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักนิติธรรม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ ได้แก่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติการสอนโดยยึดระเบียบมาตรฐานการปฏิบัติงานตามที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ. 2539 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

งานงบประมาณ ได้แก่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามให้ครูผู้มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กำหนดผู้รับผิดชอบการเงินบัญชีและพัสดุชัดเจนของงบประมาณแต่ละหมวด บริหารงบประมาณตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้ จัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุล การบริหารงบประมาณ เป็นต้น

งานบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ประพฤติปฏิบัติตนตามวินัยของข้าราชการ รู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติเอาไว้ มีกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับสำหรับใช้ปฏิบัติงานร่วมกัน นำกฎ ก.ค.ศ.ว่าด้วยการเลื่อนขั้นมาใช้อย่างเคร่งครัด ประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด ออกคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติไว้ชัดเจน เป็นต้น

งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียน ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2. การบริหารตามหลักคุณธรรม (Morality) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง คิงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักคุณธรรม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ การส่งเสริมให้ครูได้นำคำขวัญของนายกรัฐมนตรีมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม ไม่ให้ครูและบุคลากรมี การทุจริตในการใช้จ่ายงบประมาณ ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณ ปัจจัยพื้นฐานให้แก่แก่นักเรียนอย่างเป็นธรรม จัดสรรงบประมาณกลางวันให้กับนักเรียนอย่างเป็น ธรรม จัดหาเงินทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีประพฤติดีเพื่อให้โอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

งานบริหารทั่วไป เช่น การจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด

3. การบริหารตามหลักความโปร่งใส (Accountability) หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใส พอเทียบได้ว่ามีความหมาย ตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม กับการทุจริต คอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริต คอร์รัปชันให้มีความหมายในเชิงลบ และความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็น คำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนในการนี้ เพื่อเป็น สิริมงคลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่ง ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริต และ บริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้ น้อยก็ยอมทำประ โยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักความโปร่งใส” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูได้วัดและประเมินผลการเรียนด้วยความ โปร่งใส ไม่ให้มีการทุจริตในการสอบ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ

โปร่งใส และส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 ในเรื่อง การขอดู รายงานการวัดผลของผู้เรียน หรือคะแนนสอบทั้งภาคปฏิบัติ และภาคความรู้

งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุด้วยความโปร่งใส และก่อน ดำเนินงานตามโครงการขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และเปิดเผยการใช้ จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ แผน งบประมาณมีความสัมพันธ์กับการ ใช้จ่ายจริง เปิดเผยงบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อน เงินเดือนด้วยความโปร่งใส ประเมินผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรระบบเปิด จัดทำคะแนนผล การปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบ การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกันจัดสรร ทุนการศึกษา หรือบปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส ครูและบุคลากรใน โรงเรียน รับทราบงบประมาณร่วมกัน

งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับ นักเรียนเข้าเรียนด้วยความโปร่งใส ไม่มีอามิสสินบน แจ็งงบประมาณแก่ผู้ปกครองทราบก่อน ดำเนินการ จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

4. การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การ ให้โอกาสให้แก่บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการ ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และหรือคณะทำงาน โดยให้ ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรีक्षा ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักการมีส่วนร่วม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหาความ ต้องการ การศึกษาสภาพภายในและภายนอก การวางแผน การดำเนินการตามแผน และ การ ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับ นักเรียน จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุเป็นคณะทำงานร่วมกัน จัดทำบัญชี การเงิน การรับจ่าย การดำเนินการเรื่องจำหน่ายพัสดุที่มีทีมงานรับผิดชอบ ระดม ทรัพยากรจาก

ชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษา ประสานความร่วมมือทางงบประมาณเพื่อการศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน ให้ครูและบุคลากรเสนอแนะการใช้เงินเพื่อการศึกษา

งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบประชาธิปไตย ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สถานักเรียน ให้ครูและบุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ร่วมกำหนดนโยบาย เป็นต้น

งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนรับรู้ และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้านวัดและโรงเรียน

5. การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักความรับผิดชอบ” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการเรียนการสอน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบสอน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตัวเอง

งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อตรวจสอบถ่วงดุล และการส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินใน สถานศึกษา

งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ได้ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้ทำตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์ในการทำงาน ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณ วิชาชีพ ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เป็นหุ้นส่วนของปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดให้ครู บุคลากรรับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาหมู่บ้าน จัดให้ครูบุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ราชการ

6. การบริหารตามหลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดย

รณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาล “หลักความคุ้มค่า” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อจะให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้คุ้มกับงบประมาณที่ได้ลงทุนไป

งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่า คุ้มทุนหรือไม่ และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณ หรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย

งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ได้ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้บุคลากรได้ช่วยกันประหยัด พลังงาน ไม่ว่าจะเป็นการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า ประหยัดวัสดุ เป็นต้น

งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทำงานธุรการอย่างสม่ำเสมอ ช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่และช่วย กันรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินราชการ

การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาก็เพื่อเป้าหมายสำคัญ คือ การบรรลุผลผลิตของสถานศึกษา คือ นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข¹²⁷

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักเหล่านี้มาประกอบเข้ากับการบริหารงานได้ โดยให้อยู่ในกรอบแห่งหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ได้แก่ คือ 1.หลักนิติธรรม 2.หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักการมีส่วนร่วม 5.หลักความรับผิดชอบ 6.หลักความคุ้มค่า โดยนำมาปรับใช้กับแบบแผน โครงสร้างการบริหารของ โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้การบริหาร โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นเป็นสถานศึกษาที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพและประสิทธิวิาพมากยิ่งขึ้น

¹²⁷ ถวิล อรัญเวศ, “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล”, 28. พฤษภาคม 2555, <www.korat4.net/popup.php?name=download&file=rate&id=50>, 28 May 2012,

2.5 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสภาพพื้นที่ที่ศึกษาในการทำวิจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ซึ่งมีทั้งหมด 15 โรงเรียนผู้วิจัยได้กำหนดเป็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ทั่วไป คือ

ประวัติโดยย่อของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา พันธกิจของสถานศึกษา ปรัชญาของสถานศึกษา ดังนี้

1. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดเจ้าอาาม

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

ตั้งอยู่ เลขที่ 137/14 ถนนบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2512 เดิมเป็น โรงเรียนสังกัดเทศบาลธนบุรี มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคที่ดินให้กับทางวัด เพื่อใช้ก่อสร้างโรงเรียนวัดเจ้าอาาม พ.ศ. 2512 เป็นอาคารเรียนแบบ 004 (อาคารไม้) โดยก่อสร้างเฉพาะชั้นบนเพียงชั้นเดียว มี 2 ห้องเรียน เปิดรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 80 คน 2 ห้องเรียน ในปีพุทธศักราช 2513 ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ภายในปี 2555 โรงเรียนวัดเจ้าอาอม มุ่งเน้นบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ มีจิตสำนึกอนุรักษ์และภูมิใจในความเป็นไทย รักษาความสะอาด มีพลานามัยสมบูรณ์ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

พันธกิจของสถานศึกษา

1. ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
2. พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถทางภาษา
3. พัฒนาระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจ
4. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนางาน
5. พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
6. พัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
7. พัฒนานักเรียนให้มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและปลอดจากสิ่งเสพติด

ปรัชญา

“การศึกษาเพื่อนการพัฒนาชีวิตและสังคม”¹²⁸

2. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดคูสิตาราม

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดคูสิตาราม 9/13 ซอยวัดคูสิตาราม ถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2462 เดิมเป็นโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมูลถึงประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อมา พ.ศ.2482 ได้ย้ายไปขึ้นตรงต่ออำเภอและเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนประชาบาลวัดคูสิตาราม ในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2488 สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนได้ถูกระเบิดเสียหายทั้งหมด จึงมีการสร้างขึ้นใหม่ ปี พ.ศ. 2506 ได้โอนไปสังกัดเทศบาลนครธนบุรีและโอนเป็นสังกัดกรุงเทพมหานครในปีถัดไป ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

มุ่งจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน สร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังคุณธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เป็นคนดีของสังคม โดยความร่วมมือร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

พันธกิจของสถานศึกษา

1. พัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณธรรมและใช้หลักแห่งพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต
2. พัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐาน วิชาชีพ/มาตรฐานวิทยฐานะ และสามารถเป็นทรัพยากรแห่งการเรียนรู้ในองค์กร
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้มีสุขภาพดี มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และใช้แนวทางวิถีพุทธและปรัชญาการศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต
5. พัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียน
6. จัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

¹²⁸โรงเรียนวัดเจ้าอาวาส, “เอกสารรายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนวัดเจ้าอาวาสประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดเจ้าอาวาส สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-4.

ปรัชญาของสถานศึกษา

การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (EDUCATION IS GROWTH)¹²⁹

3. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดวิเศษการ

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดวิเศษการ ตั้งอยู่เลขที่ 42/3 ถนนพรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนวัดวิเศษการ และวัดฉิมทายกาวาส สภาพชุมชนมีประชาชนอยู่หนาแน่นหลากหลายอาชีพบริเวณรอบๆ โรงเรียนประกอบด้วย โรงหล่อพระกรรมคุณประพตติ โรงน้ำแข็งโรงงานทำพู่กันส่งอายุระ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลธนบุรี 1 สถานีรถไฟบางกอกน้อย ตลาดรถไฟบางกอกน้อย ตลาดพรานนก เป็นศูนย์กลางค้ากลางย่านการค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่สำคัญในเขตบางกอกน้อย โรงเรียนวัดวิเศษการเปิดสอนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2547 ชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลบ้านช่างหล่อ” เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน 112 คน มีครู 4 คน และในปีพ.ศ. 2516 คณะปฏิวัติได้มีประกาศชื่อเมืองหลวงใหม่ว่า “กรุงเทพมหานคร” ทำให้โรงเรียนขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครและใช้ชื่อว่า “โรงเรียนวัดวิเศษการ” สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

พันธกิจ/ กลยุทธ์ของสถานศึกษา

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นการอ่าน, เขียน, คณิตวิเคราะห์
2. ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ
3. ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และ

ชุมชน

4. ประสานความร่วมมือการจัดการศึกษากับทุกภาคส่วน
5. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นไทยในระบอบประชาธิปไตย

ปรัชญาของสถานศึกษา

เรียนดี มีคุณธรรม กิจกรรมเด่น เน้นความเป็นไทย¹³⁰

¹²⁹โรงเรียนวัดคูสุทธาราม, “รายงานผลการประเมินตนเอง (self Assessment Report : SAR) ของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดคูสุทธาราม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-4.

¹³⁰โรงเรียนวัดวิเศษการ, “เอกสารสารสนเทศ ของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดวิเศษการ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 2-9.

4. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดคงมูลเหล็ก

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดคงมูลเหล็ก ตั้งอยู่เลขที่ 69/2 ซอยวัดคงมูลเหล็ก ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10700 เดิมชื่อโรงเรียนเทศบาลตำบลโพธิ์เรียง 1 เปิดทำการสอนวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2479 ระยะเวลาแรกมีครู 3 คนมีนักเรียน 176 คน คณะกรรมการการศึกษา คือ พระอธิการกลิ่น เจ้าอาวาส และขุนสิทธิ ทะเบียนการ และในปี พ.ศ. 2481 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเทศบาล 18 (วัดคงมูลเหล็ก) พ.ศ. 2496 ได้โอนขึ้นกับอำเภอเทศบาลธนบุรี และสร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง ทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 พ.ศ. 2507 เทศบาลนครธนบุรี ได้สร้างอาคารเรียนชั่วคราวให้ 2 หลัง พ.ศ. 2511 เทศบาลนครธนบุรี ได้สร้างอาคารเรียนแบบ 004 ชั้นบนเป็นไม้ พ.ศ. 2516 ได้โอนไปอยู่สังกัดเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี (กรุงเทพมหานคร) พ.ศ. 2522 ได้สร้างอาคารตึก 3 ชั้น 9 ห้องเรียน โดยงบกรุงเทพมหานคร และทำการรื้อถอนอาคารเรียนชั่วคราว (สร้าง พ.ศ. 2496, 2507) พ.ศ. 2542 สร้างอาคารเรียนคอนกรีต 4 ชั้น 10 ห้องเรียน ปัจจุบันมีอาคาร 2 หลัง อาคารประกอบ 1 หลัง ปัจจุบัน มีครู 13 คน นักเรียน 228 คน ห้องเรียน 9 ห้อง

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

พัฒนาคุณภาพ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่ความดี ก้าวนำเทคโนโลยี

พันธกิจของสถานศึกษา

1. จัดการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่งเทคโนโลยีได้ มาตรฐานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา แผนยุทธศาสตร์กรุงเทพมหานคร และความต้องการของชุมชน
2. พัฒนาครูและบุคลากร ให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
3. บริหารจัดการบุคลากร การปฏิบัติงานงบประมาณและการเงิน ด้วยหลักธรรมาภิบาล ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้
4. ร่วมกับชุมชนจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและงานวิชาการให้มีคุณภาพ

ปรัชญาของสถานศึกษา

นฤติ ปุณฺญา สมาอาภา แปลว่า แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี¹³¹

5. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดบางขุนนนท์

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

ตั้งอยู่เลขที่ 31/81 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10700 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง ปี 2551-2553 โรงเรียนปรับปรุงทาสีอาคารเรียนทั้ง 2 อาคาร และปรับเปลี่ยนระบบไฟฟ้าและหลอดไฟฟ้าทั้ง 2 อาคารและปรับปรุงทาสีศาลาเอนกประสงค์ และพื้นที่สีเขียวเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อมาจนถึงปัจจุบัน

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ภายในปี 2554 นักเรียนโรงเรียนวัดบางขุนนนท์ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาและทักษะในการคิดวิเคราะห์ทักษะจำเป็นตามหลักสูตร โดยครูมีอาชีพ ด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัย และชุมชนมีส่วนร่วม

ปรัชญาโรงเรียน

ศึกษา วิรุพฺพฺหิ สมฺปตฺตา แปลว่า การศึกษาคือความเจริญงอกงาม¹³²

6. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดบางเสาธง

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดบางเสาธง ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 834 ซ. จรัญสนิทวงศ์ 19 แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โทรศัพท์ 02-411-2256 โรงเรียนวัดบางเสาธง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีเนื้อที่ 86 ตารางวา เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกเมื่อ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 โดยใช้ศาลาการเปรียญของวัดบางเสาธงใช้ชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลบางขุนศรี 1” ในปี พ.ศ. 2496 ได้สร้างอาคารไม้ 1 หลังทำพิธีฉลองอาคารเรียนและใช้ชื่อว่า “โรงเรียนวัดบางเสาธง” ในปี พ.ศ. 2518 ได้งบประมาณจากกรุงเทพมหานคร สร้างตึก 3 ชั้น 6 ห้องเรียน โดยรื้อ

¹³¹โรงเรียนวัดคงมุลเหล็ก, “เอกสารรายงานการวิจัยโรงเรียนวัดคงมุลเหล็ก ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดคงมุลเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2555), หน้า 1-3.

¹³²โรงเรียนวัดบางขุนนนท์, “แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2554- 2555”, (โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2555), หน้า 1-4.

อาคารไม้หลังเก่าออกในปี พ.ศ. 2520 ได้งบประมาณจากกรุงเทพมหานคร สร้างตึก 3 ชั้น 4 ห้องเรียน เป็นต้น

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดบางเสาธงได้กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ วิทยาการทันสมัย นักเรียนสนใจใฝ่รู้สู่เกณฑ์มาตรฐาน พัฒนาการศึกษาร่วมกับชุมชนสืบสานวัฒนธรรมไทย บนพื้นฐานแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจของสถานศึกษา

1. จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความต้องการของชุมชนและกรุงเทพมหานคร
2. พัฒนาครูและบุคลากรให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาบนพื้นฐานแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. บริหารจัดการบนพื้นฐานแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไปด้วยหลักธรรมาภิบาล
4. ร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษาและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและงานวิชาการให้มีคุณภาพ

ปรัชญาของสถานศึกษา

ใฝ่หาความรู้ เชิดชูจริยธรรม น้อมนำความเป็นไทย พลานามัยสมบูรณ์¹³³

7. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดพระยาทำ

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดพระยาทำตั้งอยู่ที่ เลขที่ 161/9 ซอยอรุณอมรินทร์ 15 หรือซอยวัดพระยาทำ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่บนพื้นที่ของวัดพระยาทำ มีขนาด 170 ตารางวา โรงเรียนวัดพระยาทำ เดิมชื่อ โรงเรียนประชาบาล ตำบลสวนอนันต์ 2 (วัดพระยาทำ) ตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 เปิดสอนระดับประถมศึกษา ใช้ศาลาพัชรรวมเป็นที่เรียน โดยมีครูใหญ่คนแรกชื่อ นายบุญภาค กฤษณะพันธ์ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเทศบาล 12 (วัดพระยาทำ) พ.ศ. 2516 โอนมาเป็นโรงเรียนของเทศบาลนครหลวง และวันที่ 14 ธันวาคม 2519 และได้โอนจากเทศบาลนครหลวงมาเป็น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ.

¹³³โรงเรียนวัดบางเสาธง, “รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2554 เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) ปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-3.

2541 และในปี พ.ศ. 2554 โรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปฐมวัย และประถมศึกษา รอบที่ 3

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม เทิดทูนสถาบัน ยึดมั่นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รักษ์ ความเป็นไทยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถด้านเทคโนโลยี และเล่นดนตรีไทยเป็น ชุมชนให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

พันธกิจของสถานศึกษา

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา
2. จัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออก

ปรัชญาของสถานศึกษา

การศึกษา คือ การพัฒนาชีวิต¹³⁴

8. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ตั้งอยู่บนเลขที่ 796/1 ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์ เขต บางกอกน้อย กทม. 10700 โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 เดิมเรียกว่า “โรงเรียน ประชาบาลตำบลบางบำหรุ” โดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัดสุวรรณคีรี (วัดขี้เหล็ก) พ.ศ. 2511 พระครูสุวรรณกิจจานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดสุวรรณคีรี มอบที่ดิน จำนวน 2 ไร่ สร้างอาคารเรียนหลัง แรกเป็นอาคารไม้

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ บนพื้นฐานของคุณธรรมสร้างสรรค์เทคโนโลยีและภูมิปัญญา เน้นรักษ์สิ่งแวดล้อมและความเป็นไทย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อเป็นโรงเรียนคุณภาพของ ชุมชน

¹³⁴โรงเรียนวัดพระยาทำ, “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดพระยาทำ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-3.

พันธกิจของสถานศึกษา

1. การจัดหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน

1.1 จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมไทยสร้างค่านิยมที่คิงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 พัฒนาสื่อและนำแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

1.5 จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้กิจกรรม Free day เพื่อศักยภาพ นักเรียน

1.6 จัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

โรงเรียนจะดำเนินการให้มีจำนวนครู เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน มีวุฒิ ประสบการณ์ตรงตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และเพื่อให้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนจึงกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

2.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูล ข่าวสาร วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน และนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

3. การพัฒนาบรรยากาศสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนจะดำเนินการพัฒนาบรรยากาศสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

3.1 จัดหางบประมาณจากภาครัฐ และชุมชนเพื่อช่วยสนับสนุนการดูแลรักษา พัฒนา บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

3.2 ปรับปรุงห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 ปรับปรุงอาคาร สถานที่ห้องเรียน ห้องพิเศษ ให้มีความเหมาะสม และมีความปลอดภัย

3.4 ปรับปรุงซ่อมแซม โรงอาหาร และห้องน้ำ ให้สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัยอยู่เสมอ

ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน

นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ เป็นคนดี มีคุณธรรม และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข¹³⁵

9. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดอัมพวา

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดอัมพวา ตั้งอยู่เลขที่ 111 ซอยวัดอัมพวา ถนนจรูญสนิทวงศ์ 22 แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โรงเรียนวัดอัมพวามีพื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดอัมพวา และอนุญาตให้ใช้พื้นที่ร่วมกับศูนย์เยาวชนอัมพวา เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. 2476 ชื่อโรงเรียนประชาบาลสวนอนันต์และตำบลวัดโพธิ์เรียง ทำการสอนตั้งแต่ ป.1-ป.3 ต่อมาโอนไปสังกัดเทศบาลนครธนบุรี ชื่อโรงเรียน 18 วัดอัมพวาสอนตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.4 ระหว่างนี้ใช้ศาลาการเปรียญเป็นที่ทำการเรียนการสอน ในปัจจุบันโรงเรียนวัดอัมพวา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียน 296 คน ข้าราชการครู 14 คน ลูกจ้าง 7 คน

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ความรู้และคุณธรรมนำสู่ชีวิตที่สมบูรณ์

พันธกิจของสถานศึกษา

1. ส่งเสริม โอกาสในการศึกษาแก่นักเรียน
2. พัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. พัฒนาคุณภาพให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเพิ่มศักยภาพและสร้างเสริมคุณธรรมให้แก่

ผู้เรียน พร้อมรับการประกันคุณภาพ

ปรัชญาของสถานศึกษา

การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต¹³⁶

¹³⁵โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี, “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-22.

¹³⁶โรงเรียนวัดอัมพวา, “คู่มือรายงานการประเมินตนเอง(self Assessment Report : SAR) ของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินจากคุณภาพภายนอก (สมศ.) ประจำปีการศึกษา2554”, (โรงเรียนวัดอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-4.

10. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดศรีสุदारาม

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

ตั้งอยู่เลขที่ 54/8 ซอยวัดศรีสุदारาม ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โทรศัพท์ 0-2424-0424 /โทรสาร 0-2424-0424 /E-mail : wbst@asianet.co.th

โรงเรียนวัดศรีสุदारามเปิดทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 เป็นโรงเรียนประชาบาล สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัดศรีสุदारาม (ชีปะขาว) ริมคลองบางกอกน้อย ทำการสอนเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และขยายชั้นเรียนจนถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 มีขุนสุนทรสิริ เป็นครูใหญ่คนแรก ปัจจุบัน โรงเรียนวัดศรีสุदारาม เปิดทำการสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดศรีสุदारาม มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่สูงขึ้นควบคู่การมีคุณธรรม สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และชุมชนร่วมกันให้การสนับสนุนภายในปี พ.ศ. 2554

พันธกิจของสถานศึกษา

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
2. ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

ปรัชญาโรงเรียน

สุวิชาโน ภว โหติ แปลว่า ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ¹³⁷

11. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดโพธิ์เรียง

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง ตั้งอยู่เลขที่ 106/5 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 18 แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10600 เปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 อาคารเรียนเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 2 หลัง ต่อมากรุงเทพมหานครได้รับ

¹³⁷โรงเรียนวัดศรีสุदारาม, “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดศรีสุदारาม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 2-6.

โอนกิจการของโรงเรียน มาดำเนินการ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียน เป็น “วัดโพธิ์เรียง” ในขณะนั้นมีครู 9 คน นักเรียน 251 คน ภารโรง 1 คน มีนายชลอ พูลดี ทำหน้าที่ เป็นครูใหญ่คนแรก และในปัจจุบัน โรงเรียนวัดโพธิ์เรียงเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

มุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสร้างระบบการทำงาน สร้างระเบียบวินัย ปลูกจิตสำนึกความเป็นไทย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพิ่มพูนความมีคุณธรรมจริยธรรม จัด กิจกรรมโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างศรัทธาในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของสถานศึกษา

ศิเลน ชายเต ปัญญา ปัญญาเกิดได้เพราะการศึกษา¹³⁸

12. ประวัติโดยย่อของโรงเรียนวัดสุวรรณาราม

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดสุวรรณาราม ตั้งอยู่เลขที่ 375 / 2 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 32 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10700 โทรศัพท์. (02)424-4087 โทรสาร. (02)424-4087 เป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ มีพื้นที่ จำนวน 2 ไร่ 3 งาน 58 ตารางวา วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน เปิดทำการ สอนครั้งแรก ตั้งแต่ วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2480 ปัจจุบันมีอาคารเรียนเป็นตึก 4 หลัง อาคาร ประกอบ 2 หลัง มีห้องเรียน 30 ห้อง ห้องสนับสนุนการสอน 19 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 642 คน เป็นนักเรียนชาย 336 คน นักเรียนหญิง 306 คน ข้าราชการครู 29 คน ลูกจ้างประจำ 2 คนเจ้าหน้าที่ ธุรการ 1 คน คนเลี้ยงเด็ก 3 คน ภารโรง 5 คน โรงเรียนวัดสุวรรณารามจัดการศึกษาตามนโยบาย ของกรุงเทพมหานคร โดยจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเป็น โรงเรียนที่จัดการเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดสุวรรณารามมุ่งพัฒนาการศึกษาต่อเนื่อง ประเทืองภูมิปัญญา รักษาวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมคุณธรรม ผู้นำการศึกษาพิเศษ

¹³⁸โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง, “หนังสือสารสนเทศของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 2-4.

พันธกิจของสถานศึกษา

1. พัฒนาครูผู้สอนให้จัดกระบวนการศึกษาอย่างมีคุณภาพประสิทธิภาพโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
2. พัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถคิดวิเคราะห์ที่ใช้วิจารณ์ญาณแก้ปัญหาได้
3. ส่งเสริมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
4. ส่งเสริมให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข
5. ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ปรัชญาโรงเรียนของสถานศึกษา

การศึกษาพัฒนาคนให้เจริญงอกงาม¹³⁹

13. ประวัติโดยย่อของโรงเรียนวัดมะลิ

สถานที่ตั้งของโรงเรียน

โรงเรียนตั้งอยู่เลขที่ 487/13 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 37 แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โทรศัพท์/โทรสาร 02 -412-2481 มีเนื้อที่ 4 ไร่ 2 งาน 50 ตารางวาตามโฉนดที่ดิน เลขที่ 2 348 เลขที่ดิน 259 หน้าสำรวจ 239 โดยได้รับงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร จัดซื้อที่ดิน 590,000 บาท โรงเรียนวัดมะลิ เดิมสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2476 สอนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-3 มีนักเรียนจำนวน 61 คน ใช้ศาลาการเปรียญของวัดเป็นที่เรียน โดยมีนายสำเภา จาติกวานิช เป็นครูใหญ่คนแรก ปี 2516 ได้โอนมาสังกัดกรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนมาจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 78 ปีโรงเรียนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ ทั้งด้านวิชาการ บุคลากร ตลอดจนด้านอาคารสถานที่ ฯลฯ ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน 16 คน

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

รักการอ่าน สืบสานความเป็นไทย ก้าวไกลเทคโนโลยี เป็นคนดีของสังคม เข้าร่วมชมรมตามความถนัด ขจัดยาเสพติด

¹³⁹โรงเรียนวัดสุวรรณาราม, “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา โรงเรียนวัดสุวรรณาราม ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดสุวรรณาราม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 2-18.

พันธกิจของสถานศึกษา

1. พัฒนาการใช้ภาษาไทยของนักเรียน
2. ปลูกฝังวัฒนธรรมไทยที่งดงามให้แก่ นักเรียน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีประกอบการศึกษา เช่น อินเทอร์เน็ต
4. ร่วมกับชุมชนและวัดมะลิในการจัดเกณสถานักเรียนให้เป็นคนดีของสังคม
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน
6. ร่วมมือกับตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการต่อต้านยาเสพติด

ปรัชญาของสถานศึกษา

นตฺถิ ปรญฺญา สฺมา อภา เปตฺวา 'ไม่มีแสงสว่างใดเทียบเท่าปัญญา'¹⁴⁰

14) ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดยางสุทธาราม

สถานที่ตั้งของโรงเรียน

โรงเรียนวัดยางสุทธาราม ตั้งอยู่เลขที่ 757/92-94 แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 โทรศัพท์/โทรสาร. 02-411-3176

โรงเรียนเริ่มก่อตั้ง เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2497 เป็นโรงเรียนกรมสามัญศึกษา สังกัดแผนกมัธยม กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ชื่อว่า “โรงเรียนมัธยมวัดยางสุทธาราม” เปิดสอนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยอาศัยเปิดการสอนที่โรงเรียนวัดวิเศษการ เนื่องจากยังไม่มีอาคารเรียน โดยมีนายวิโรจน์ ยิ้มเจริญ เป็นครูใหญ่

14 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 ย้ายจากโรงเรียนวัดวิเศษการ มาทำการสอนที่โรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนในปัจจุบัน 1 เมษายน พ.ศ. 2506 ได้โอนโรงเรียนครู นักเรียน ตลอดจนทรัพย์สินให้กับเทศบาลนครบุรีและได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนเทศบาลวัดยางสุทธาราม” พฤษภาคม พ.ศ.2513 ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนวัดยางสุทธาราม”

พ.ศ.2548 ได้เข้าร่วมเป็นโรงเรียนเครือข่ายสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2553 ได้รับเลือกให้เปิดห้องเรียนสองภาษา (ภาษาอังกฤษ) จากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบัน โรงเรียนวัดยางสุทธารามเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 356 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และมีจำนวนบุคลากรทั้งหมด 58 คน

¹⁴⁰โรงเรียนวัดมะลิ, “เอกสารข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาโรงเรียนวัดมะลิ ประจำปีการศึกษา 2554”, (โรงเรียนวัดมะลิ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-4.

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

มุ่งพัฒนาการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยการปฏิรูปการบริหารจัดการที่มุ่งสู่เกณฑ์มาตรฐาน และสืบสานมรดกไทย

พันธกิจของสถานศึกษา

1. ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการตรวจสอบปรับปรุงพัฒนา
2. พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรของ โรงเรียนให้มีความสามารถจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
3. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ
5. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

ปรัชญาของสถานศึกษา

การศึกษา คือ การพัฒนาชีวิต¹⁴¹

15. ประวัติโดยย่อโรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม

สถานที่ตั้งของสถานศึกษา

โรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม ตั้งอยู่เลขที่ 197/1 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 45 แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โทร.02 – 424 - 0415 ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2475 เดิม ชื่อ “โรงเรียนประชาบาล ตำบลวัดยี่สาย 1 (วัดยี่สาย)” มีพระภิกษุถ้วน ทองมิตร เป็นครูใหญ่คนแรก พ.ศ.2495 พระอธิการมณูญ วิมล เข้าอาวาส พร้อมพ่อค้าประชาชนกรรมการโรงเรียนและครูใหญ่ได้ร่วมกันสะสมทรัพย์ เพื่อสร้างอาคารเรียนไม้ชั้นเดียวใต้ถุนโล่ง ต่อมาเมื่อแล้วก่อสร้างเป็นอาคารตึก 4 ชั้น 15 ห้องเรียน ใต้ถุนโล่ง แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 ปัจจุบันโรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม เปิดทำการสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียน จำนวน 217 คน และบุคลากรครู 12 คน

¹⁴¹ watyang. ac.th, “โรงเรียนวัดยางสุทธาราม”, 2 มีนาคม 2554, <<http://203.155.220.242/watyang/>>, (2 February 2012)

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

จัดการเรียนรู้สู่คุณภาพมาตรฐาน ควบคู่คุณธรรม น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิต โดยชุมชนมีส่วนร่วม

พันธกิจของสถานศึกษา

1. จัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะ ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน
2. ส่งเสริมครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ตามมาตรฐานด้านครู
3. มุ่งเน้นให้มีการจัดทำสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา
4. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปรัชญาของสถานศึกษา

คุณธรรมนำวิชาการ¹⁴²

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์การ โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์การและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและการมีส่วนร่วม

¹⁴²โรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม, “เอกสารแผนยุทธศาสตร์ ปีการศึกษา 2553-2555”, (โรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554), หน้า 1-6.

ทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน บริหารงานในองค์การให้เกิดความคุ้มค่า¹⁴³

พระมหาคำพิง ธีรบุญโณ (เพ็ญภู) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารไม่ควรใช้งานเลือกปฏิบัติในแต่ละบุคคล ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยหลักเหตุผล ด้านหลักคุณธรรมควรยกเลิกระบบอุปถัมภ์ และพิจารณาตามผลงานและความสามารถ หลักความโปร่งใส ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณีควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน ควรช่วยกันรับผิดชอบต่อทรัพย์สินของหน่วยงาน ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลอยู่เสมอ การปฏิบัติงานควรยึดหลักความไม่ประมาทเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน¹⁴⁴

สามารถ อินตามูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาล ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าในการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกหลักยกเว้น หลักความคุ้มค่า และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปกับ ตั้งแต่ 7-9 ปี มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหลัก

¹⁴³ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2553, 142 หน้า.

¹⁴⁴ พระมหาคำพิง ธีรบุญโณ (เพ็ญภู), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิมจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2554, 127 หน้า.

คุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่าส่วนผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 7-9 ปี กับ ตั้งแต่ 6 ปี ลงมา มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส¹⁴⁵

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในด้านความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และด้านการปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาครไม่มีความแตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง¹⁴⁶

พระยuthนา ชุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนา เชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปว่า พฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนา เชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านนิติธรรม ควรให้มีการพิจารณาความคิดเห็นความชอบโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ด้านคุณธรรมผู้บริหารควรจัดทำใบประกาศให้กับบุคลากรที่มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความโปร่งใสควรดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้สอน ด้านการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบควรมีการตรวจสอบผลการพัฒนา

¹⁴⁵สามารถ อินตามูล, “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2548, 147 หน้า.

¹⁴⁶ไพศาล ตั้งสมบูรณ์, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร”, สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร) 2548, 131 หน้า.

การศึกษาตามภารกิจที่รับผิดชอบของหน่วยงาน และด้านความคุ้มค่าควรมีการรักษาและซ่อมแซม วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีเสมอ เป็นต้น¹⁴⁷

อนูรัตน์ จักรเจริญพรชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล หมอนนาง อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ตามลำดับดังนี้ หลักนิติธรรมหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อคุณลักษณะของประชาชนที่แตกต่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และคุณลักษณะที่แตกต่างของประชาชนซึ่งประกอบด้วย อายุ เป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05¹⁴⁸

จิรวัดน์ แก้วใจดี, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และความวิตกกังวล ในการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการและตำแหน่งต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และความวิตกกังวลในการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการและตำแหน่งต่างกัน มีความรู้ ทักษะ และความวิตกกังวลในการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการและตำแหน่งแตกต่างกัน ผลจากการเปรียบเทียบรายคู่พบว่าที่แตกต่างกัน ได้แก่ ตำแหน่งครู คศ.2 แตกต่างกับทุกตำแหน่ง บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งทางการศึกษาต่างกัน มีทักษะแตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบรายคู่พบว่าที่แตกต่างกัน ได้แก่ คู่ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู คศ.2 บุคลากรทางการศึกษาที่มี

¹⁴⁷ พระยุพธนา ชุตทองม้วน, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2550, 98 หน้า.

¹⁴⁸ อนูรัตน์ จักรเจริญพรชัย, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2550, 116 หน้า.

ตำแหน่งทางการศึกษาต่างกัน มีความวิตกกังวล แตกต่างกันจากการเปรียบเทียบรายคู่พบคู่ที่แตกต่าง ได้แก่ คู่ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู คศ.2¹⁴⁹

อรทัย แสงทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอนและเป็นเพศหญิงมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 20 ปีขึ้นไปในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร พบว่าครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก¹⁵⁰

พงษ์พันธ์ วันดีเรื่องไพศาล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง และยังพบอีกว่า โดยภาพรวมรายปัจจัยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเงินเดือนอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁵¹

¹⁴⁹จรัสวัฒน์ แก้วใจดี, “การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และความวิตกกังวลในการถ่ายโอนสถานศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการ และตำแหน่งต่างกัน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) 2550, 99 หน้า.

¹⁵⁰อรทัย แสงทอง, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษา ในเขตตลิ่งชัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551, 170 หน้า.

¹⁵¹พงษ์พันธ์ วันดีเรื่องไพศาล, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2551, 137 หน้า.

พระจรรุณ ชีรปญโญ. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน¹⁵²

พระครูอนุสนธิ์ศาสนกิจ สาสนโน (รณวิทย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาพบว่าด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และเมื่อทดสอบผลการวิจัยตามสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน¹⁵³

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ พบว่า บุคลากรครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 0.05 ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ โดยได้แสดงแนวคิดหรือความคิดเห็นในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน คือ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า โดยพบว่า ผู้บริหารมีอายุราชการและประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าจะมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษามากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางด้าน

¹⁵²พระจรรุณ ชีรปญโญ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2551, 166 หน้า.

¹⁵³พระครูอนุสนธิ์ศาสนกิจ สาสนโน (รณวิทย์), “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2552, 120 หน้า.

บริหารน้อย จึงเป็นผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารซึ่งก็มีผลต่อการศึกษาที่น่าสนใจในการศึกษา ต่อ เพื่อประเมินผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประสิทธิภาพของงานวิจัยและระบบการศึกษาไทย

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Putnam (พัตแนม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประชาธิปไตยในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศอิตาลี ผลการวิจัยพบว่า แม้ในประเทศเดียวกันมีกฎหมายและการกระจายอำนาจเหมือนกัน แต่การบริหารท้องถิ่นในภาคใต้ของอิตาลีกลับมีปัญหาอิทธิพลและการทุจริตมาก ผิดกับการปกครองท้องถิ่นทางตอนเหนือที่ประสบความสำเร็จสูงกว่าและมีการทุจริตน้อยมาก โดยพัตแนมได้แสดงผลการวิจัยไว้ว่า ความสัมพันธ์แนวนราบที่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มและบุคคลต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือกันและความเข้มแข็งของกลุ่มประชาคม (Civil Society) ในภาคเหนือทำให้การบริหารท้องถิ่นทางภาคเหนือของประเทศอิตาลีทั้งในการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองดีกว่าภาคใต้ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical Relation) ระหว่างเจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพลกับบริวารและคนในท้องถิ่น¹⁵⁴

Blumel, Christina M (คริสตินา เอ็ม บลูเมล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ, ความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้(ประเทศเคนยา) ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือต่อความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่างๆ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยเหลือเสริมสร้างการทำงานระหว่างนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยา (Kenya) ก็คือความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และรวมไปถึงการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ท้ายที่สุดนักสังคมสงเคราะห์ จากความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีจำนวนมากในประเทศเคนยา ยังก่อให้เกิดการสร้างสภาพสังคมใหม่¹⁵⁵

¹⁵⁴Rober, Putnam, **Making Democracy Work :Civic Trdition in Modern Italy** , n, p, 19 , อ้างในบวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย (กรุงเทพฯ ฯ : วิญญูชน, 2542) หน้า 22.

¹⁵⁵Christina M. Blumel, “Foreign aid, donor coordination and the pursuit of good Governance (Kenya)” (PHD. Dissertation, University of Maryland, 2000), 25.

Clarke, Vicki Clinell Burge (คราด) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครองการกระจายอำนาจการปกครองในระบบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาในการปกครองตามระบบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดการพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่างๆของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่ก็ยังมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรกถือพวกพ้อง¹⁵⁶

Kimmet, Philip (ฟิลิป คิมเมท) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้ เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศไปและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาโดยศึกษาว่า ประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาลในการเลือกตั้งในปี 2004 ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาลถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูป รูปแบบการปกครอง นอกจากนั้นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ยังได้เรียนรู้ หลักธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่บ้านเมืองไม่มีความแน่นอน และเศรษฐกิจถดถอยเพื่อเป็นรูปแบบและเป็นหนทางในการบริหารประเทศ¹⁵⁷

Tenneks, Hendrik Joost ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสังคมสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเยอรมัน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดดูแลนโยบายในการดูแลประเทศในโลกที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศทั้งสองแต่ยังขาดความเข้าใจในรูปแบบการประเมินเพราะการกำหนด

¹⁵⁶Vicki Clinell Burge. Clarke, "In Search of Good Governance: Decentralization and Democracy in Ghana" (PhD. Dissertation, Northern Illinois University, 2001), 35.

¹⁵⁷Philip. Kimmet, "The Politics of Good Governance in the Asean 4" (Master Degree, Griffith University, 2005), pp. 32.

ยุทธศาสตร์ในกระบวนการจัดทำนโยบายมีการแยกย่อยออกเป็นส่วนๆ มากเกินไปและยังขาดความเข้าใจในความหมายของหลักธรรมาภิบาล¹⁵⁸

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับสถานศึกษาควรต้องพิจารณาในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งงานวิจัยในเรื่องนี้ยังมีไม่มากเท่าที่ควร จึงสมควรที่จะมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

---

¹⁵⁸Hendrik Joost. Tennekes, "Donors and Good Governance: Analysis of a policy discourse in the Netherlands and Germany" (PhD. Dissertation, Universities Twente, 2005), 27.

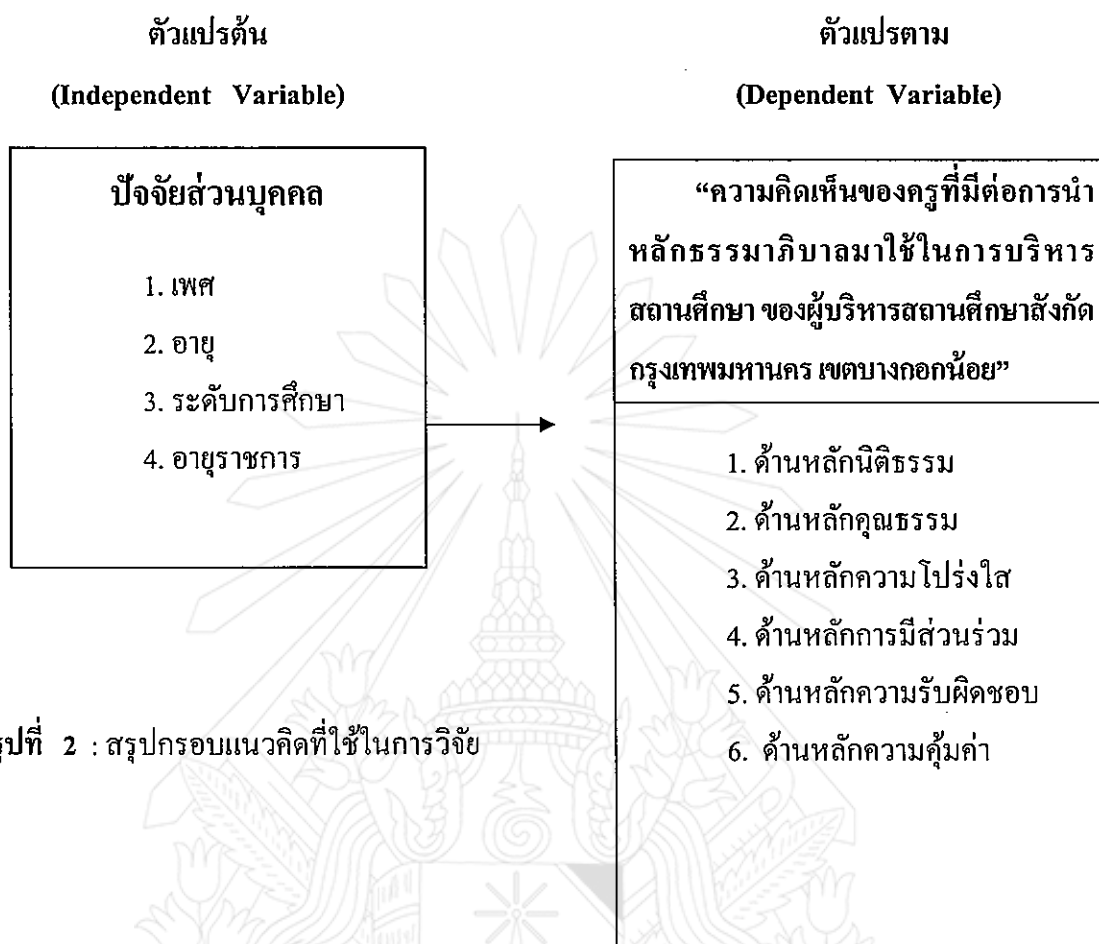
2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” โดยใช้กรอบแนวคิดตามสถาบันพระปกเกล้า, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, ซึ่งได้ให้กรอบแนวทางปฏิบัติ 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า¹⁵⁹

ดังนั้น กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงประกอบด้วยตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ที่ประกอบไปด้วย 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า ดังแสดงในแผนภูมิข้างล่างนี้

¹⁵⁹สถาบันพระปกเกล้า, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 2, อ่างแก้ว, หน้า 15.

รูปที่ 2 : สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง : “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” จำนวน 15 โรงเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทำการวิจัย ดังนี้

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน รวมทั้งหมด 270 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 159 คน โดยผู้วิจัยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เทคนิคและวิธีสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากรายชื่อสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ซึ่งมีสถานศึกษาทั้งหมด 15 โรงเรียน โดยการเทียบสัดส่วนของประชากรของแต่ละสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีประชากรมากจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมาก ส่วนสถานศึกษาที่มีประชากรน้อยจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อย ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 270 คน จากการเปิดตารางแล้วผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน โดยมีที่มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และใช้วิธีการหาสัดส่วน

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนวัดเจ้าอาม	$11 \times 159 \div 270 =$	7
2	โรงเรียนวัดคงมูลเหล็ก	$11 \times 159 \div 270 =$	7
3	โรงเรียนวัดคูสิดาราม	$29 \times 159 \div 270 =$	17
4	โรงเรียนวัดบางขุนนนท์	$10 \times 159 \div 270 =$	6
5	โรงเรียนวัดบางเสาธง	$10 \times 159 \div 270 =$	6
6	โรงเรียนวัดปฐมบุตรอิสรากรม	$10 \times 159 \div 270 =$	6
7	โรงเรียนวัดพระยาธรรม	$8 \times 159 \div 270 =$	4
8	โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง	$14 \times 159 \div 270 =$	8
9	โรงเรียนวัดมะลิ	$32 \times 159 \div 270 =$	19
10	โรงเรียนวัดยางสุทธาราม	$45 \times 159 \div 270 =$	26
11	โรงเรียนวัดวิเศษการ	$20 \times 159 \div 270 =$	12
12	โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม	$12 \times 159 \div 270 =$	7
13	โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี	$14 \times 159 \div 270 =$	8
14	โรงเรียนวัดสุวรรณาราม	$30 \times 159 \div 270 =$	18
15	โรงเรียนวัดอัมพวา	$14 \times 159 \div 270 =$	8
รวมจำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน		รวม 270 คน	159

3.2.1 วิธีการในการแจกแบบสอบถาม

ในการแจกแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยใช้วิธีส่งจดหมายและแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากจากรายชื่อครูทั้งหมด จนได้ 159 รายชื่อ ซึ่งเมื่อได้รายชื่อกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจึงประสานงานกับครูที่ได้รับมอบหมายแต่ละโรงเรียน ในเขตพื้นที่บางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แล้วจึงให้ครูที่ถูกเลือกทำแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ เมื่อครูตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจึงตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ตอบข้อมูลอย่างครบถ้วน ทั้ง 159 ฉบับจึงนำแบบสอบถามที่ครูกลุ่มตัวอย่างตอบแล้วนำไปใช้ในการหาผลข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบหรือตรวจสอบรายการ โดยถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ โดยมีโรงเรียนทั้งหมด 15 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ในการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ต่อการจัดการศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน คือ 1. งานวิชาการ 2. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 3. งานบริหารงานบุคคล 4. งานบริหารกิจการนักเรียน 5. งานบริหารอาคารสถานที่ 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของ ลิเคิ์ท โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด¹
 สำหรับวัดค่าตัวแปรทั้งหมด โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อ
 คำถามที่เป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive) ที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปรซึ่ง
 เป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.51 ขึ้นไปนับเป็น
 เลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็น ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด²

โดยศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา
 กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน ทั้งหมด 15 โรงเรียน
 ตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านนิติธรรม 2. ด้านคุณธรรม 3. ด้านความโปร่งใส
 4. ด้านความรับผิดชอบ 5. ด้านการมีส่วนร่วม 6. ด้านความคุ้มค่า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานใน
 สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
 โดยมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน ทั้งหมด 15 โรงเรียน ในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลัก
 ความรับผิดชอบ 5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 6. ด้านหลักความคุ้มค่า โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

3.4 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัย
 ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

¹ธีรยุทธ พึ่งเกียรติ, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุตร
 ไพศาล, 2545), หน้า 130.

²สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกตพิงศ์, เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัย,
 (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2551), หน้า 229.

2. กำหนดกรอบแนวคิด และเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด

3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจ วิจารณ์แก้ไข เสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอต่ออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา

รายชื่อคณะกรรมการคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัย ทั้งหมด 3 ท่าน คือ

1. ดร. กรกมล พากเพียร

วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Ed.D.) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาคบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. ดร.ศุภีพร เศษตวพงษ์

วุฒิการศึกษา M.sc. in Education Management and Planning. Scotland. U.K.
Ph.D in Education, Himachal Pradesh India.
ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ
สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

3. นางเพ็ญภา ขมเดช

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คม.)
สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ (โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย)

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)³

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)⁴ มีสูตรในการหาค่า ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ ใช้ได้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00

6. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวนทั้งหมด 30 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนโรงเรียนฉิมพลี แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงรายข้อ (ตามภาคผนวก) และสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.91⁵

7. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา (โรงเรียน) เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 159 ชุด

³สมจิตร์ แก้วนาค, “การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมของกองทัพอากาศ”, ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : กรุงเทพมหานคร), 2541, หน้า 158.

⁴ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณต์เลิศ, เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา, (นครปฐมภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549), หน้า 65.

⁵ประยูร อาษานาม, คู่มือวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541), หน้า 87.

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา นครปฐม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ ในเขตบางกอกน้อยในการใช้เครื่องมือการวิจัยโดยผู้วิจัยดำเนินการ คือ โทริคติด่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ กับทางโรงเรียน ในเขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน โดยมีครูแกนนำของโรงเรียนต่างๆ คอยประสานงานเพื่อช่วยดำเนินการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามจำนวน 159 ชุด โดยกระจายไปยังกลุ่มตัวอย่างไปตามโรงเรียนต่างๆ ตามจำนวนของครูผู้สอนที่มีอยู่ โดยผู้วิจัยดำเนินการนำไปส่งตัวแทนครูแกนนำของโรงเรียนต่างๆ เพื่อช่วยดำเนินการอำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืน ภายใน วันและเวลา ดังกล่าวให้เรียบร้อยตามกระบวนการ

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จากครูของ โรงเรียนในเขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน ทั้งหมดโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ตามจำนวน 159 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน ร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมุติฐานโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน กับข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ, โดย ใช้ค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ, ระดับการศึกษา, และอายุราชการ, ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว คือ (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของบุคลากรครูเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักสูตรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

3.6.1) สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)⁶

$$(1) \text{ สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา } \alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K = จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD.

⁶บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2545), หน้า 99.

(1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)⁷

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

(2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือมัชฌิมเลขคณิต⁸

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

(3) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)⁹

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากร

⁷นิภา เมธาวิชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543), หน้า 128.

⁸สังศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

⁹ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540), หน้า 53.

(4) การทดสอบสมมติฐาน (t-test)¹⁰

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที - เทสต์ (t- test Independent) โดยที่ $df = n_1 + n_2 - 2$

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

(5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)¹¹

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

(6) สูตรวิธีการหาสัดส่วน

$$\text{สูตร } n_h = \frac{n \cdot N_h}{N}$$

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

n_h หมายถึง ขนาดของตัวอย่างในชั้นภูมิที่ h

N หมายถึง จำนวนประชากร

N_h หมายถึง จำนวนประชากรในชั้นภูมิที่ h

$$\text{ผลสรุป: } 270 \times 159 \div 270 = 159$$

¹⁰ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด), (กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543), หน้า 183.

¹¹ นิภา เมธราชัย, วิทยาการวิจัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยของครูที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากความคิดเห็นของครูผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปากฎดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	129	81.1
ชาย	30	18.9
รวม	159	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 81.1 และเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 20 -30 ปี	9	5.7
อายุ 31 - 35 ปี	27	17.0
อายุ 36 - 40 ปี	35	22.0
อายุ 41 - 45 ปี	16	10.1
อายุ 46 - 50 ปี	17	10.0
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	34.6
รวม	159	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมามีอายุ 36 - 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมามีอายุ 31 - 35 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมามีอายุ 46 - 50 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมามีอายุ 41 - 45 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และน้อยที่สุดมีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	1.9
ปริญญาตรี	107	67.9
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	30.8
รวม	159	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษามากกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมามีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และรองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	21	13.2
5 - 10 ปี	37	23.3
11 - 15 ปี	22	13.8
16 - 20 ปี	10	6.3
21 - 25 ปี	16	10.1
26 ปีขึ้นไป	53	33.3
รวม	159	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมามีอายุราชการ 5 - 10 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมามีอายุราชการ 11 - 15 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 รองลงมามีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 รองลงมามีอายุ 21 - 25 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และน้อยที่สุดมีอายุราชการ 16 - 20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงการสรุปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน

ด้านที่	หลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.39	0.56	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.38	0.60	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.44	0.57	มาก
4	ด้านหลักความร่วมมือ	4.37	0.58	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.39	0.58	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.41	0.54	มาก
	รวม	4.40	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามการมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียด คือ มากที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส และหลักแห่งความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านหลักแห่งความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียด คือ มากที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.44 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่ 0.57 รองลงมา คือ ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.41 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่ 0.54 รองลงมา คือ ด้านหลักแห่งความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระดับความคิดเห็นที่ 0.58 และด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่ 0.56 รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.38 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่ 0.60 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่ 4.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่ 0.55

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม

ข้อที่	ด้านหลักนิติธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของสถานศึกษาเคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย	4.41	0.70	มาก
2	มีการบริหารงานวิชาการ งานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ชัดเจนทุกประการ	4.35	0.63	มาก
3	มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโดยมอบหมายงานให้บุคลากร ได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	4.35	0.73	มาก
4	มีการบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์การบังคับใช้ของงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ตรงตามหลักมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.40	0.69	มาก
5	เปิดโอกาสให้คณาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา โดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน	4.45	0.63	มาก
รวม		4.39	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มากที่สุดคือ ข้อที่ 5 ที่ว่า “เปิดโอกาสให้คณาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา โดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษา ให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน” รองลงมา คือข้อที่ 1 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของสถานศึกษา เคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย” รองลงมา คือข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์การบังคับใช้ของงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ตรงตามหลักมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ที่ว่า “มีการบริหารงานวิชาการ งานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ชัดเจนทุกประการ” “และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานให้บุคลากร ได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ”

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม

ข้อที่	ด้านหลักคุณธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมมีภาวะความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ	4.40	0.37	มาก
2	มีการบริหารสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา มีความชัดเจน มีคณะกรรมการกำกับและตรวจสอบได้ในทุกระดับ	4.37	0.67	มาก

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)

ข้อที่	ด้านหลักคุณธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเพื่อ ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงในสถานศึกษา	4.39	0.27	มาก
4	มีการบริหารงานสถานศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานการศึกษา	4.44	0.70	มาก
5	มีการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาเยาวชน เป็นไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ	4.32	0.62	มาก
รวม		4.38	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มากที่สุดคือ ข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารงานสถานศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานการศึกษา” รองลงมา คือข้อที่ 1 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมมีภาวะความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ” รองลงมา คือข้อที่ 3 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเพื่อ ส่งเสริมให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงในสถานศึกษา”

รองลงมา คือข้อที่ 2 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา มีความชัดเจน มีคณะกรรมการกำกับและตรวจสอบได้ในทุกระดับ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 5 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาเยาวชน เป็นไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ”

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อที่	ด้านหลักความโปร่งใส	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการบริหารสถานศึกษา ตามความ โปร่งใส ชัดเจน เป็น ไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.49	0.66	มาก
2	มีการบริหารสถานศึกษา เป็น ไปตามแผน นโยบายที่สถานศึกษากำหนดอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับข้อบังคับของสถานศึกษา และสามารถตรวจสอบได้	4.46	0.63	มาก
3	มีการบริหารสถานศึกษาที่มีความ โปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของ หน่วยงาน โดยผู้บริหารปรับปรุงกลไกการ ทำงานขององค์กรให้มีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้	4.48	0.63	มาก
4	มีการบริหารสถานศึกษาที่โปร่งใสผู้บริหาร สามารถชี้แจงถึงเหตุผลต่างๆ ทางนโยบายการ บริหาร และสามารถตรวจสอบได้ จาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.47	0.64	มาก
5	มีการบริหารสถานศึกษา โดยการให้คณาจารย์ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการ ดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และชุมชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน	4.32	0.65	มาก
	รวม	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษา ตามความโปร่งใสชัดเจน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” รองลงมาคือข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาที่มีความ โปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของหน่วยงาน โดยผู้บริหารปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้” และข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาที่โปร่งใส ผู้บริหารสามารถชี้แจงถึงเหตุผลต่างๆ ทางนโยบายการบริหาร และสามารถตรวจสอบได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” รองลงมา คือข้อที่ 2 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามแผนนโยบายที่สถานศึกษากำหนดอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับข้อบังคับของสถานศึกษาและสามารถตรวจสอบได้” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 5 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษา โดยการให้คณาจารย์ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้ทราบ โดยทั่วถึงกัน”

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อที่	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้บริหารและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนและแสดงแนวคิดพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์	4.45	0.62	มาก
2	มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่างๆของโรงเรียน ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบของทุกภาคส่วน	4.45	0.62	มาก

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม (ต่อ)

ข้อที่	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินต่างๆของสถานศึกษา	4.28	0.76	มาก
4	มีการบริหารงานสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา ในทุกด้าน	4.38	0.68	มาก
5	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนติดตาม และตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษา	4.33	0.64	มาก
	รวม	4.37	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ข้อที่ 3 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินต่างๆของสถานศึกษา” รองลงมาคือข้อที่ 5 ที่ว่า “มีการบริหารงานสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา ในทุกด้าน” รองลงมาคือข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนติดตาม และตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษา” รองลงมาคือข้อที่ 1 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้บริหารและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนและแสดงแนวคิดพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 2 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่างๆของโรงเรียน ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบของทุกภาคส่วน”

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อที่	ด้านหลักความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา	4.45	0.62	มาก
2	มีการบริหารสถานศึกษาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.45	0.62	มาก
3	มีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย และให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจ โดยบุคลากรรักและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนเอง	4.28	0.76	มาก
4	มีการบริหารสถานศึกษาที่ทุกภาคส่วนยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าวที่เป็นทั้งผลดีและผลเสีย	4.33	0.64	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ด้วยการแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชน สามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมต่อการตรวจสอบจากสาธารณะ เพื่อการแสดงถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ	4.43	0.67	มาก
รวม		4.39	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา” รองลงมาคือข้อที่ 2 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ” รองลงมาคือข้อที่ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ด้วยการแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบการกิจต่อสาธารณชนสามารถชี้แจงเหตุผลได้ และพร้อมต่อการตรวจสอบจากสาธารณะเพื่อการแสดงถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ” รองลงมาคือข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาที่ทุกภาคส่วนยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าวที่เป็นทั้งผลดีและผลเสีย” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 3 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย และให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจ โดยบุคลากรรักและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนเอง”

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า

ข้อที่	ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการบริการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม	4.42	0.62	มาก
2	มีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการบริหารด้วยการสนับสนุนการบริหารส่งเสริมงานด้านขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่า	4.44	0.60	มาก

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า (ต่อ)

ข้อที่	ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมสถานศึกษา โดยเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เป็นการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์	4.42	0.62	มาก
4	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติได้	4.35	0.70	มาก
5	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนและใช้อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดเป็นประโยชน์อันสูงสุดแก่องค์กรหน่วยงานหรือสถานศึกษา	4.42	0.63	มาก
รวม		4.41	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการบริหารด้วยการสนับสนุนการบริหารส่งเสริมงานด้านขอข่ายภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่า” รองลงมาคือข้อที่ 1 ข้อที่ 3 และข้อที่ 5 ที่ว่า “มีการบริการบริหารสถานศึกษา

โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม” ข้อที่ 3 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมสถานศึกษาโดยเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เป็นการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์” ข้อที่ 5 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาโดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า และเกิดเป็นประโยชน์อันสูงสุดแก่องค์กรหน่วยงานหรือสถานศึกษา” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดหรือน้อยที่สุด คือข้อที่ 4 ที่ว่า “มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันได้สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติได้”

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ครูผู้สอนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.38	0.51	มาก
ชาย	30	4.46	0.50	มาก
รวม	159	4.42	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.38	0.51	-0.69	0.48
ชาย	30	4.46	0.50		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.37	0.55	มาก
ชาย	30	4.47	0.59	มาก
รวม	159	4.42	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุด คือ เพศชาย

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.37	0.55	-0.81	0.41
ชาย	30	4.47	0.59		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.37	0.61	มาก
ชาย	30	4.46	0.60	มาก
รวม	159	4.42	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.37	0.61	-0.76	0.44
ชาย	30	4.46	0.60		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.43	0.58	มาก
ชาย	30	4.51	0.56	มากที่สุด
รวม	159	4.47	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.43	0.58	-0.67	0.50
ชาย	30	4.51	0.56		

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.37	0.59	มาก
ชาย	30	4.40	0.56	มาก
รวม	159	4.39	4.58	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.37	0.59	-0.23	0.81
ชาย	30	4.40	0.56		

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.38	0.58	มาก
ชาย	30	4.43	0.57	มาก
รวม	159	4.41	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.23 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.38	0.58	- 0.40	0.69
ชาย	30	4.43	0.57		

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หญิง	129	4.39	0.54	มาก
ชาย	30	4.48	0.54	มาก
รวม	159	4.44	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า มากที่สุดคือ เพศชาย

ตารางที่ 4.25 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
หญิง	129	4.39	0.54	-0.82	0.41
ชาย	30	4.48	0.54		

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.17	0.62	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.24	0.60	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.36	0.47	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.33	0.57	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.42	0.36	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.55	0.45	มากที่สุด
รวม	159	4.40	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมา มีอายุ 46-50 ปี รองลงมา มีอายุ 36 - 40 ปี รองลงมา มีอายุ 41 - 45 ปี รองลงมา มีอายุ 31 - 35 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ อายุ 20 - 30 ปี

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.53	5	0.50	2.00	0.08
ภายในกลุ่ม	38.64	153	0.25		
รวม	41.17	158			

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.06	0.65	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.32	0.59	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.40	0.57	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.38	0.47	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.27	0.45	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.52	0.56	มากที่สุด
รวม	159	4.39	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมา มีอายุ 36 - 40 ปี รองลงมา มีอายุ 41 - 45 ปี รองลงมา มีอายุ 31 - 35 ปี รองลงมา มีอายุ 46 - 50 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุดคืออายุ 20 - 30 ปี

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.35	5	0.46	1.49	0.19
ภายในกลุ่ม	47.67	153	0.31		
รวม	49.99	158			

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
 เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็น
 ของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
 ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.44	0.52	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.29	0.72	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.31	0.63	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.37	0.61	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.58	0.50	มากที่สุด
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.58	0.53	มากที่สุด
รวม	159	4.38	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น
 ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับ
 มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 46 - 50 ปี รองลงมาคืออายุ 51 ปีขึ้นไป

รองลงมา มีอายุ 20 - 30 ปี รองลงมา มีอายุ 41 - 45 ปี รองลงมา มีอายุ 36 - 40 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุด คือ มีอายุ 31 - 35 ปี

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.65	5	0.53	1.48	0.14
ภายในกลุ่ม	54.64	153	0.35		
รวม	57.29	158			

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.26	0.79	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.30	0.70	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.38	0.55	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.36	0.65	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.47	0.45	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.60	0.48	มากที่สุด
รวม	159	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมาอายุ 46 - 50 ปี รองลงมาอายุ 36 - 40 ปี รองลงมาอายุ 41 - 45 ปี รองลงมาอายุ 31 - 35 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุด คือ มีอายุ 20 - 30 ปี

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.50	5	0.50	1.51	0.18
ภายในกลุ่ม	50.51	153	0.33		
รวม	53.01	158			

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.15	0.74	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.11	0.72	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.39	0.50	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.27	0.68	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.45	0.44	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	159	4.37	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมาอายุ 46-50 ปี รองลงมาอายุ 36-40 ปี รองลงมาอายุ 41-45 ปี รองลงมาอายุ 20-30 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ มีอายุ 31 - 35 ปี

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.07	5	0.81	2.47	0.03*
ภายในกลุ่ม	50.40	153	0.32		
รวม	54.47	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการของ LSD

อายุ		อายุ	อายุ	อายุ	อายุ	อายุ	อายุ
		20 - 30 ปี	20 - 30 ปี	36 - 40 ปี	41 - 45 ปี	46 - 50 ปี	51 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.15	$\bar{X}$ 4.15	$\bar{X}$ 4.15	$\bar{X}$ 4.15	$\bar{X}$ 4.15	$\bar{X}$ 4.15
อายุ 20 - 30 ปี	$\bar{X}$ 4.15	-	0.04	0.23	0.11	0.30	0.38
อายุ 31 - 35 ปี	$\bar{X}$ 4.11		-	0.28	0.16	0.34	0.42*
อายุ 36 - 40 ปี	$\bar{X}$ 4.39			-	0.11	0.06	0.14
อายุ 41 - 45 ปี	$\bar{X}$ 4.27				-	0.18	0.26
อายุ 46 - 50 ปี	$\bar{X}$ 4.45					-	0.07
อายุ 51 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.53						-

จากตารางที่ 4.36 พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 31 - 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 31 - 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.17	0.75	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.21	0.67	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.32	0.54	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.31	0.56	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.42	0.44	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	159	4.39	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมามีอายุ 46-50 ปี รองลงมามีอายุ 36-40 ปี รองลงมามีอายุ 41-45 ปี รองลงมามีอายุ 31-35 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ มีอายุ 20 - 30 ปี

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.43	5	0.68	2.10	0.06
ภายในกลุ่ม	49.99	153	0.32		
รวม	53.43	158			

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
อายุ 20 - 30 ปี	9	4.33	0.48	มาก
อายุ 31 - 35 ปี	27	4.26	0.62	มาก
อายุ 36 - 40 ปี	35	4.34	0.56	มาก
อายุ 41 - 45 ปี	16	4.35	0.61	มาก
อายุ 46 - 50 ปี	17	4.48	0.44	มาก
อายุ 51 ปีขึ้นไป	55	4.53	0.49	มากที่สุด
รวม	159	4.41	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ขึ้นไป รองลงมา มีอายุ 46-50 ปี รองลงมา มีอายุ 41-45 ปี รองลงมา มีอายุ 36-40 ปี รองลงมา มีอายุ 20-30 ปี และข้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ มีอายุ 31-35 ปี

ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.73	5	0.34	1.17	0.32
ภายในกลุ่ม	45.27	153	0.29		
รวม	47.01	158			

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
 เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.67	0.20	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.39	0.52	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.39	0.48	มาก
รวม	159	4.40	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
 โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
 มากที่สุดมีระดับการศึกษาด้านปริญญาตรีที่ 4.67 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่ 4.39
 และน้อยที่สุดมีระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ 4.39

ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.23	2	0.11	0.43	0.64
ภายในกลุ่ม	40.94	156	0.26		
รวม	41.17	158			

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.73	0.23	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.40	0.53	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.35	0.62	มาก
รวม	159	4.39	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการ
 นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
 ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นราย
 ข้อ พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีที่ 4.73 รองลงมามีระดับการศึกษาปริญญา
 ตรีที่ 4.40 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ 4.35

ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.41	2	0.20	0.65	0.52
ภายในกลุ่ม	49.58	156	0.31		
รวม	49.99	158			

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.73	0.11	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.39	0.62	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.35	0.57	มาก
รวม	159	4.38	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรมจำแนกตามระดับการศึกษา
 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามากที่สุดมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีที่
 4.73 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่ 4.39 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท
 หรือสูงกว่าที่ 4.35

ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.40	2	0.20	0.54	0.58
ภายในกลุ่ม	58.14	156	0.37		
รวม	58.54	158			

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของ
 ครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.37	0.30	มาก
ปริญญาตรี	107	4.43	0.62	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.46	0.49	มาก
รวม	159	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามระดับการศึกษา
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษาต่ำกว่า
 ปริญญาตรีโทหรือสูงกว่าที่ 4.46 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่ 4.43 และน้อยที่สุดมีระดับ
 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีที่ 4.37

ตารางที่ 4.48 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.28	2	0.14	0.41	0.66
ภายในกลุ่ม	52.73	156	0.33		
รวม	53.01	158			

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.53	0.30	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.34	0.61	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.44	0.54	มาก
รวม	159	4.37	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการ
 นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษา
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษาด้าน
 ปริญญาตรีที่ 4.53 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ 4.44 และน้อยที่สุดมีระดับ
 การศึกษาปริญญาตรีที่ 4.34

ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.71	0.56	0.57
ภายในกลุ่ม	54.08	156	0.34		
รวม	54.47	158			

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.73	0.30	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.40	0.57	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.35	0.61	มาก
รวม	159	4.39	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามระดับการศึกษา
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษาด้าน
 ปริญญาตรีที่ 4.73 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่ 4.40 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษา
 ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าที่ 4.35

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
 กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.41	2	0.20	0.60	0.54
ภายในกลุ่ม	53.02	156	0.34		
รวม	53.43	158			

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.60	0.34	มากที่สุด
ปริญญาตรี	107	4.41	0.54	มาก
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	49	4.38	0.55	มาก
รวม	159	4.41	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรีที่
 4.60 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีที่ 4.41 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท
 หรือสูงกว่าที่ 4.38

ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ชรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า
 จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.14	2	0.07	0.23	0.79
ภายในกลุ่ม	46.87	156	0.30		
รวม	47.01	158			

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อการนำหลักชรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.55 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
 ที่มีต่อการนำหลักชรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน
 จำแนกตามอายุราชการ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.04	0.62	มาก
5 - 10 ปี	37	4.45	0.49	มาก
11 - 15 ปี	22	4.23	0.46	มาก
16 - 20 ปี	10	4.56	0.59	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.43	0.35	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.53	0.44	มากที่สุด
รวม	159	4.40	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 16 – 20 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 5 – 10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 21 – 25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11 – 15 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.51	5	0.90	3.77	0.00*
ภายในกลุ่ม	36.65	153	0.24		
รวม	41.17	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตารางที่ 4.57 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.05	$\bar{X}$ 4.46	$\bar{X}$ 4.24	$\bar{X}$ 4.56	$\bar{X}$ 4.43	$\bar{X}$ 4.54
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.05	--	0.40*	0.19	0.51*	0.38*	0.48*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.46		-	0.22	0.10	0.03	0.08
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.24			-	0.32	0.19	0.30
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.56				-	0.13	0.02
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.43					-	0.10
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.54						-

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มากกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.03	0.58	มาก
5 - 10 ปี	37	4.48	0.52	มาก
11 - 15 ปี	22	4.25	0.57	มาก
16 - 20 ปี	10	4.62	0.46	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.35	0.50	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.50	0.55	มากที่สุด
รวม	159	4.39	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 16 - 20 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 5 - 10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 21 - 25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11 - 15 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.65	5	0.93	3.13	0.01*
ภายในกลุ่ม	45.34	153	0.29		
รวม	49.99	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD

ตารางที่ 4.60 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.03	$\bar{X}$ 4.48	$\bar{X}$ 4.25	$\bar{X}$ 4.62	$\bar{X}$ 4.35	$\bar{X}$ 4.50
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.03	-	0.44*	0.21	0.58*	0.31	0.47*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.48		-	0.23	0.13	0.13	0.02
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.25			-	0.36	0.09	0.25
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.62				-	0.27	0.11
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.35					-	0.15
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.50						-

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี และ 26 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มี 5-10 ปี 16-20 ปี และ 26 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มากกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.61 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.01	0.71	มาก
5 - 10 ปี	37	4.42	0.57	มาก
11 - 15 ปี	22	4.22	0.58	มาก
16 - 20 ปี	10	4.56	0.65	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.47	0.40	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.52	0.58	มากที่สุด
รวม	159	4.38	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.61 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 16 - 20 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 21 - 25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 5 - 10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11 - 15 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.83	5	0.96	2.75	0.02*
ภายในกลุ่ม	53.71	153	0.35		
รวม	58.54	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.62 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักทฤษฎีมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตารางที่ 4.63 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักทฤษฎีมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.01	$\bar{X}$ 4.42	$\bar{X}$ 4.22	$\bar{X}$ 4.56	$\bar{X}$ 4.47	$\bar{X}$ 4.52
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.01	-	0.40*	0.20	0.54*	0.45*	0.50*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.42		-	0.19	0.13	0.04	0.09
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.22			-	0.33	0.24	0.29
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.56				-	0.08	0.03
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.47					-	0.04
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.52						-

จากตารางที่ 4.63 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักทฤษฎีมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามอายุราชการ พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการนำหลักทฤษฎีมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม น้อยกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.64 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.40	0.75	มาก
5 - 10 ปี	37	4.53	0.54	มากที่สุด
11 - 15 ปี	22	4.27	0.55	มาก
16 - 20 ปี	10	4.56	0.67	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.48	0.41	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.58	0.48	มากที่สุด
รวม	159	4.44	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.64 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 16-20 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 5-10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 21-25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการ 11 - 15 ปี

ตารางที่ 4.65 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.52	5	1.10	3.55	0.00*
ภายในกลุ่ม	47.49	153	0.31		
รวม	53.01	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.65 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

ตารางที่ 4.66 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.05	$\bar{X}$ 4.54	$\bar{X}$ 4.27	$\bar{X}$ 4.56	$\bar{X}$ 4.49	$\bar{X}$ 4.55
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.05	-	0.48*	0.22	0.51*	0.43*	0.54*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.54		-	0.26	0.02	0.05	0.05
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.27			-	0.29	0.21	0.32
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.56				-	0.07	0.03
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.49					-	0.10
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.55						-

จากตารางที่ 4.66 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามอายุราชการ พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปีมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมา

ใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
น้อยกว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.67 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครู
ที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม
จำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.00	0.74	มาก
5 - 10 ปี	37	4.36	0.57	มาก
11 - 15 ปี	22	4.26	0.55	มาก
16 - 20 ปี	10	4.60	0.63	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.37	0.38	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.53	0.51	มากที่สุด
รวม	159	4.37	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.67 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ
การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุราชการ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 16-20 ปี
รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 21-25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 5-10
ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11-15 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.68 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม
 จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.02	5	1.00	3.11	0.01*
ภายในกลุ่ม	49.45	153	0.32		
รวม	54.47	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.68 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็น
 ต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ
 LSD

ตารางที่ 4.69 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตาม
 อายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.01	$\bar{X}$ 4.36	$\bar{X}$ 4.26	$\bar{X}$ 4.60	$\bar{X}$ 4.37	$\bar{X}$ 4.54
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.01	-	0.35*	0.25	0.59*	0.37	0.53*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.36		-	0.10	0.24	0.01	0.18
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.26			-	0.34	0.11	0.28
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.60				-	0.23	0.06
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.37					-	0.16
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.54						-

จากตารางที่ 4.69 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วมที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี 16 - 20 ปี และอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี 16 - 20 ปี และอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มากกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.70 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.05	0.67	มาก
5 - 10 ปี	37	4.45	0.55	มาก
11 - 15 ปี	22	4.14	0.53	มาก
16 - 20 ปี	10	4.56	0.63	มากที่สุด
21 - 25 ปี	16	4.46	0.46	มาก
26 ปีขึ้นไป	53	4.53	0.53	มากที่สุด
รวม	159	4.39	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.70 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 16-25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 21-25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 5-10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11-15 ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.71 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ
 จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.31	5	1.06	3.38	0.00*
ภายในกลุ่ม	48.11	153	0.31		
รวม	53.43	158			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.71 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ
 LSD

ตารางที่ 4.72 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ ด้วยวิธีการของ LSD

อายุราชการ		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21-25 ปี	26 ปีขึ้นไป
		$\bar{X}$ 4.05	$\bar{X}$ 4.45	$\bar{X}$ 4.14	$\bar{X}$ 4.56	$\bar{X}$ 4.46	$\bar{X}$ 4.53
ต่ำกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 4.05	-	0.40*	0.08	0.50*	0.40*	0.47*
5-10 ปี	$\bar{X}$ 4.45		-	0.31*	0.10	0.00	0.07
11-15 ปี	$\bar{X}$ 4.14			-	0.41	0.31	0.39*
16-20 ปี	$\bar{X}$ 4.56				-	0.10	0.41
21-25 ปี	$\bar{X}$ 4.46					-	0.07
26 ปีขึ้นไป	$\bar{X}$ 4.53						-

จากตารางที่ 4.72 ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามอายุราชการ พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5-10 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 11-15 ปี แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบรายคู่

ตารางที่ 4.73 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุราชการ

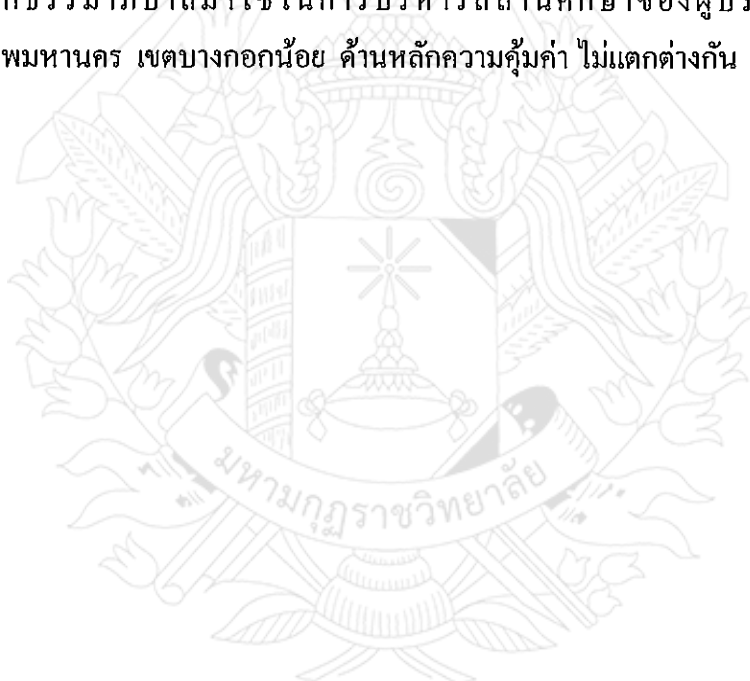
อายุราชการ	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5 ปี	21	4.12	0.57	มาก
5 - 10 ปี	37	4.48	0.54	มาก
11 - 15 ปี	22	4.27	0.55	มาก
16 - 20 ปี	10	4.46	0.73	มาก
21 - 25 ปี	16	4.54	0.44	มากที่สุด
26 ปีขึ้นไป	53	4.51	0.49	มากที่สุด
รวม	159	4.41	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.73 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามอายุราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับอายุราชการมากที่สุด 21-25 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 26 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุราชการ 5-10 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 16-20 ปี รองลงมาคืออายุราชการ 11-15ปี และน้อยที่สุดคืออายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี

ตารางที่ 4.74 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า
 จำแนกตามอายุราชการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.97	5	0.59	2.06	0.07
ภายในกลุ่ม	44.03	153	0.28		
รวม	47.01	158			

จากตารางที่ 4.74 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิจัยข้อเสนอแนะของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
 กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ends) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ
 ที่ 3 ที่ว่า “เพื่อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษา
 กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
 (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.75 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	(f) ความถี่
1	ด้านหลักนิติธรรม	26
2	ด้านหลักคุณธรรม	29
3	ด้านหลักความโปร่งใส	27
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	28
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	25
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	23
	รวม	158

จากตารางที่ 4.75 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามต่างมีข้อเสนอแนะ
 ต่อความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ในด้านความถี่ที่อยู่
 ในระดับที่สูง โดยการพิจารณาความถี่เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า มากที่สุดคือ
 ด้านหลักคุณธรรม ความถี่อยู่ที่ 29 รองลงมา คือ ด้านหลักความมีส่วนร่วม ความถี่อยู่ที่ 28
 รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ความถี่อยู่ที่ 27 รองลงมา คือ ด้านหลักนิติธรรม ความถี่อยู่ที่
 26 รองลงมา คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ความถี่อยู่ที่ 25 และข้อที่มีความถี่น้อยที่สุด คือ ด้าน
 หลักความคุ้มค่า ความถี่อยู่ที่ 23

ตารางที่ 4.76 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักนิติธรรม	(ก) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลักในการพัฒนางานในสถานศึกษาด้วยความถูกต้อง และกำหนดกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้วยการจัดพิมพ์เอกสาร วารสาร รายสัปดาห์รายเดือน ให้แก่ชุมชนทราบ	6
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรตั้งกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆภายในสถานศึกษาสร้างระบบความเป็นธรรมและให้ความเป็นประชาธิปไตยแก่บุคลากรในสถานศึกษา	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมคนดีและหยุดยั้งคนชั่วในสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม	4
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกฎหมายพระราชบัญญัติการบริหารสถานศึกษามาใช้ในการบริหารงานเพื่อส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักกฎหมายควบคู่กับหลักธรรมะให้เกิดความเหมาะสมกับกาลเทศะกับสถานะของบุคลากรครู	3
6	ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความเป็นธรรมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับทุกภาคส่วนให้บุคลากรยึดมั่นเคารพกฎระเบียบของทางราชการ	3
7	ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติงานด้านการปกครองอย่างเคร่งครัดตามระเบียบข้อปฏิบัติทางราชการ	2
	รวม	26

จากตารางที่ 4.76 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหาร ตามหลักนิเทศกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับความถี่จากมาก ไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลักในการพัฒนางานใน สถานศึกษาด้วยความถูกต้อง และกำหนดกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้วยการจัดพิมพ์เอกสาร วารสาร รายสัปดาห์รายเดือน ให้แก่ชุมชนทราบ ข้อเสนอแนะรองมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควร ตั้งกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆภายในสถานศึกษาสร้างระบบความเป็นธรรมและให้ความเป็น ประชาธิปไตยแก่บุคลากรในสถานศึกษา และควรส่งเสริมคนดีและหยุดยั้งคนชั่วในสถานศึกษา ด้ยความเป็นธรรม และผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกฎหมายพระราชบัญญัติการบริหาร สถานศึกษามาใช้ในการบริหารงานเพื่อส่งเสริมให้ภารกิจต่างๆของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่าง เรียบร้อย ยึดหลักกฎหมายควบคู่กับหลักธรรมะให้เกิดความเหมาะสมกับกาลเทศะกับสถานะของ บุคลากรครู ให้ความเป็นธรรมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับทุกภาคส่วนให้บุคลากรยึดมั่นเคารพ กฎระเบียบของทางราชการ และข้อเสนอแนะที่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติงาน ด้านการปกครองอย่างเคร่งครัดตามระเบียบข้อปฏิบัติทางราชการ

ตารางที่ 4.77 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ หลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักคุณธรรม	(ร) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักคุณธรรมพื้นฐาน คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้และฝึกอบรมด้วยการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างคนไทยให้มีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในธรรมอัน เป็นมงคล	10
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปลูกฝังคุณธรรมในองค์กร ด้วยการ ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใน สถานศึกษา ให้บุคลากรครู ผู้เรียน ได้ถือนำมาปฏิบัติร่วมกันและยึด มั่นในกระบวนการตามแนวทางวิถีพุทธ	7

ตารางที่ 4.77 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักคุณธรรม (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักคุณธรรม	(ก) ความถี่
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความศรัทธาในองค์กรเป็นผู้นำด้าน จิตใจสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ของตนมมี ธรรมะเป็นที่ตั้งแห่งการบริหารงานทุกๆด้าน	6
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้บุคลากรทุกฝ่ายตั้งมั่นในหลัก คุณธรรมอันเป็นผลส่งให้บุคลากรทำงานร่วมกัน	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ วางตนเองเป็นกลางเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของ องค์กร	3
	รวม	29

จากตารางที่ 4.77 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหาร
 ตาม ด้านหลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
 สถานศึกษาสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับ
 ความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักคุณธรรมพื้นฐาน คือ ความซื่อสัตย์
 สุจริต มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กับผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้และฝึกอบรมด้วย
 การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างความไทยให้มีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในธรรมอันเป็น
 มงคล เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษาอันนำมาซึ่งความเลื่อมใสของผู้ร่วมงาน และ
 บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปลูกฝังคุณธรรมใน
 องค์กร ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ให้บุคลากร
 ครู ผู้เรียน ได้ถือนำมาปฏิบัติร่วมกันและยึดมั่นในกระบวนการตามแนวทางวิถีพุทธ และควรใช้
 เป็นระบบมาตรฐานเดียวกัน เพราะเป็นการสร้างความศรัทธาในองค์กร เป็นผู้นำด้านจิตใจสร้าง
 ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ของตนมมีธรรมะเป็นที่ตั้งแห่งการบริหารงานทุกๆด้าน
 บุคลากรเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้บุคลากรทุกฝ่าย
 ตั้งมั่นในหลักคุณธรรมอันเป็นผลส่งให้บุคลากรทำงานร่วมกัน และข้อเสนอแนะที่น้อยสุด คือ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมั่นความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่วางตนเองเป็นกลางเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์กร

ตารางที่ 4.78 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความโปร่งใส

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักความโปร่งใส	(f) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานของบุคลากรในสถานศึกษาแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดในสถานศึกษาบริหารงานด้วยหลักหยุดยั้งระบบทุจริตในองค์กรอันเป็นการทำลายชาติ	9
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงผลการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการดำเนินงานทุกขั้นตอนให้กับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านการศึกษา เพื่อผลเป็นที่ยอมรับและเป็นการแสดงถึงความสุจริตโปร่งใสในการบริหารงานในสถานศึกษา	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสถานศึกษาจะทำให้เกิดความโปร่งใสทั่วถึงในองค์กรและควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้คณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้อย่างมีคุณภาพ	5
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมั่นหลักอุดมคติที่ว่าสถานศึกษาเป็นของทุกคนเป็นผลประโยชน์ของชาติการบริหารต้องตรงไปตรงมาชัดเจนทุกเรื่องให้คณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสักขีพยานในการบริหารงานในสถานศึกษา	4
5	ผู้บริหารสถานศึกษาควรผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารแบบประชาธิปไตยให้ทุกคนในองค์กรได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินของสถานศึกษาไปยังชุมชนผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4
	รวม	27

จากตารางที่ 4.78 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหาร ตาม ด้านหลักความโปร่งใส ของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร สถานศึกษาสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับ ความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานของบุคลากร ในสถานศึกษาแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดในสถานศึกษาบริหารงานด้วยหลักเหตุยั้งระบบทุจริตใน องค์กรอันเป็นการทำลายชาติ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต และเป็น แบบอย่างที่ดี ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงผลการดำเนินงานทั้งก่อน และหลังการดำเนินงานทุกขั้นตอนให้กับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านการศึกษา เพื่อ ผลเป็นที่ยอมรับและเป็นการแสดงถึงความสุจริตโปร่งใสในการบริหารงานในสถานศึกษา และควร ตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสถานศึกษาจะทำให้เกิดความ โปร่งใส ทัวถึงในองค์กร และควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และผู้บริหารสถานศึกษา ควรยึดหลักอุดมคติที่ว่าสถานศึกษาเป็นของทุกคนเป็นผลประโยชน์ของ ชาติการบริหารต้องตรงไปตรงมาชัดเจนทุกเรื่องให้คณะกรรมการสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น สักขีพยานในการบริหารงานในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารแบบประชาธิปไตยให้ทุกคนในองค์กรได้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารการดำเนินของสถานศึกษาไปยังชุมชนผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.78 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะหลักความมีส่วนร่วม	(ก) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา ทุกคนมีส่วนร่วมสนับสนุน ในการวางแผนกำหนดนโยบาย ต่างๆในองค์กรหรือสถานศึกษา	9
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงให้คณะทีมงานทราบ ทุกครั้งก่อนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ควรใช้ระบบการ บริหารงานแบบกระจายงานกระจายอำนาจในองค์กรของตน	6

ตารางที่ 4.78 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะหลักความมีส่วนร่วม	(f) ความถี่
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา ในด้านแสดงแนวคิดวิสัยทัศน์เป็นหูเป็นตา ร่วมกันในการส่งเสริมคุณภาพของสถานศึกษา	6
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความสามัคคีและความร่วมมือกันของบุคคลในโรงเรียนในแต่ละสายงาน ร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา อันเป็นการเพิ่มสมรรถภาพของสถานศึกษา	4
5	ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาสนับสนุนเปิดโอกาสให้บุคลากรครูและชุมชนทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีเสถียรภาพยิ่งขึ้นไป	3
	รวม	28

จากตารางที่ 4.78 พบว่า พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหารตาม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมสนับสนุน ในการวางแผนกำหนดนโยบายต่างๆในองค์กรหรือสถานศึกษา ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงให้คณะทีมงานทราบทุกครั้ง ก่อนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ควรใช้ระบบการบริหารงานแบบกระจายงานกระจายอำนาจในองค์กรของตน และผู้บริหารควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา เป็นหูเป็นตา ร่วมกันในการส่งเสริมคุณภาพของสถานศึกษา และควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความสามัคคีและความร่วมมือกันของบุคคลในโรงเรียนในแต่ละสายงาน ร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา อันเป็นการเพิ่มสมรรถภาพของ

สถานศึกษา และที่ความถี่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาสนับสนุนเปิดโอกาสให้บุคลากรครูและชุมชนทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีเสถียรภาพยิ่งขึ้นไป

ตารางที่ 4.79 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักความรับผิดชอบ	(f) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตนแสดงถึงความมีภาวะผู้นำแก่ผู้ได้บังคับบัญชา	10
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาและส่วนรวมตลอดจนสร้างขวัญ และกำลังใจให้บุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรมุ่งมั่นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสถานศึกษาในงานและหน้าที่ของตน	5
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามดูข้อบกพร่องในงานด้านต่างๆ ของบุคลากร ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนเต็มความสามารถ	5
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการกระทำของตนเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรครู	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างระเบียบวินัยในการรับผิดชอบให้เกิดขึ้นภายในองค์กรหรือสถานศึกษาของตน	2
	รวม	25

จากตารางที่ 4.79 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหารตาม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตนแสดงถึงความมีภาวะผู้นำแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ข้อเสนอแนะ

รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษาและส่วนรวมตลอดจนสร้างขวัญ และกำลังใจให้บุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรมุ่งมั่นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาในงานและหน้าที่ของตน และผู้บริหารควรติดตามดูข้อบกพร่องในงานด้านต่างๆ ของบุคลากร ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานของตนเต็มความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการกระทำของตน และข้อเสนอแนะน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างระเบียบวินัยในการรับผิดชอบให้เกิดขึ้นภายในองค์กรหรือสถานศึกษาของตน

ตารางที่ 4.80 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักความคุ้มค่า	(ก) ความถี่
1	ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมด้วยการปลูกจิตสำนึกให้กับครูบุคลากรให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้นำไปปฏิบัติจริงกับหน่วยงานและนักเรียน	7
2	ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างระบบการดูแลอย่างดีในการใช้ทรัพยากรต่างๆของสถานศึกษา มีไฟ น้ำ เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และเป็นการประหยัดงบประมาณในสถานศึกษาอีกด้วย	6
3	ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักในความคุ้มค่าของงานบริหารทุกๆด้าน ทั้งก็เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อันสูงสุด อันเป็นการรักษาสมบัติของชาตินั่นเอง	4
4	ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักว่าทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ในการใช้อุปกรณ์ในการทำงานด้านต่างๆ ควรให้บุคลากรครุคำนึงถึงผลประโยชน์ของการใช้ และการประหยัดการใช้ทรัพยากรของชาติ	3
5	ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ปลูกฝังความประหยัด กระตุ้นจิตสำนึกว่าการใช้ทรัพยากรในเรื่องความประหยัด ในการใช้ทรัพยากรทุกๆด้าน	2

ตารางที่ 4.80 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกาบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านหลักความคุ้มค่า	(ก) ความถี่
6	ผู้บริหารสถานศึกษาควรออกกฎนโยบายในการให้บุคลากรทุกคน ร่วมกันบำรุงรักษาสมบัติของโรงเรียนเพราะเป็นของทุกคน	1
	รวม	23

จากตารางที่ 4.80 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหาร
 ตาม ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารมีการจัดอันดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหาร
 สถานศึกษาควรบริหารโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมด้วยการปลุกจิตสำนึกให้กับครู
 บุคลากรให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้นำไปปฏิบัติจริงกับหน่วยงานและนักเรียน
 ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างระบบการดูแลอย่างดีในการใช้ทรัพยากร
 ต่างๆของสถานศึกษา มีไฟ น้ำ เพื่อเป็นการป้องกันการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เป็นการ
 ประหยัดงบประมาณในสถานศึกษาอีกด้วย และต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ตนเองให้กว้างไกล ยอมลำบาก
 เพื่อผลประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อองค์กร ให้ความสำคัญในความคุ้มค่าของงานบริหารทุก ๆ ด้าน ทั้งก็เป็นการ
 ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อันสูงสุด อันเป็นการรักษาสมบัติของชาติ
 นั้นเอง ผู้บริหารควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรค่อนข้างจำกัด การใช้อุปกรณ์ในการทำงานด้าน
 ต่างๆ ต้องให้บุคลากรครุคำนึงถึงผลประโยชน์ของการใช้ เพราะจะเป็นการประหยัดทรัพยากรของ
 ชาติ ปลุกฝังจิตสำนึกกระตุ้นบุคลากรอยู่เสมอว่า การใช้ทรัพยากรในเรื่องความประหยัดนั้น ในการ
 ใช้ทรัพยากรทุกๆด้านก็ต้องใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุดในการใช้ทรัพยากรทุกๆด้าน
 และข้อเสนอแนะ น้อยมีสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรออกกฎนโยบายในการให้บุคลากรทุกคน
 ร่วมกันบำรุงรักษาสมบัติของโรงเรียนเพราะเป็นของทุกคน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีจำนวนทั้งสิ้น 270 คน ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช่ตารางของเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ โดยมีโรงเรียนทั้งหมด 15 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อการจัดการศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน คือ 1. งานวิชาการ 2. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ 3. งานบริหารงานบุคคล 4. งานบริหารกิจการนักเรียน 5. งานบริหารอาคารสถานที่ 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแบบสอบถาม

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน ทั้งหมด 15 โรงเรียน ในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีจำนวนทั้งสิ้น 270 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบ t-test สำหรับจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว คือ (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของบุคลากรครู เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จำนวน 15 โรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายแล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยเชิงปริมาณตามข้อค้นพบได้ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 การอภิปรายผลการวิจัย
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 81.1 และเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมามีอายุ 36 - 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมามีอายุ 31 - 35 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมามีอายุ 46 - 50 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมามีอายุ 41 - 45 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และน้อยที่สุดมีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 มีระดับการศึกษามากมก ระดับปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมามีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และรองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และมีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมามีอายุราชการ 5 - 10 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมามีอายุราชการ 11 - 15 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 รองลงมามีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 รองลงมามีอายุ 21 - 25 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และน้อยที่สุดมีอายุราชการ 16 - 20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

5.1.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็น ของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พบว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามการมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 และจำแนกในแต่ละด้าน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

ด้านที่	หลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.39	0.56	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.38	0.60	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.44	0.57	มาก
4	ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.37	0.58	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.39	0.58	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.41	0.54	มาก
	รวม	4.40	0.51	มาก

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการต่างกันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุราชการ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามอายุราชการ แตกต่างกัน

หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย น้อยกว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป

4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 31 - 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 31 - 35 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างจากครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของLSD พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี 16 - 20 ปี และอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี 16 - 20 ปี และอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มากกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีอายุราชการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็น แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 5-10 ปี 16- 20 ปี 21- 25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกับที่มีอายุราชการ 11-15 ปี แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ผลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็น ของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยสามารถแยกเป็นด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลักในการพัฒนางานในสถานศึกษาด้วยความถูกต้อง กำหนดกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้วยการจัดพิมพ์เอกสาร วารสาร รายสัปดาห์รายเดือน ให้แก่ชุมชนทราบ ตั้งกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆภายในสถานศึกษาสร้างระบบความเป็นธรรมและให้ความเป็นประชาธิปไตยแก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมคนดีและหยุดยั้งคนชั่วในสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความเป็นธรรมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับทุกภาคส่วนให้บุคลากรยึดมั่นเคารพกฎระเบียบของทางราชการ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติงานด้านการปกครองอย่างเคร่งครัดตามระเบียบข้อปฏิบัติทางราชการ

2) ด้านหลักคุณธรรม ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักคุณธรรมพื้นฐาน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้และฝึกรบมด้วยการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างความไทยให้มีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในธรรมอันเป็นมงคล และควรมีการปลูกฝังคุณธรรมในองค์กร ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ให้บุคลากรครู ผู้เรียน ได้ถือนำมาปฏิบัติร่วมกันและยึดมั่นในกระบวนการ

ตามแนวทางวิถิปุทธ สร้างความศรัทธาในองค์กรเป็นผู้นำด้านจิตใจสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนมีธรรมะเป็นที่ตั้งแห่งการบริหารงานทุกๆด้าน และผู้บริหารสถานศึกษา ควรกระตุ้นให้บุคลากรทุกฝ่ายตั้งมั่นในหลักคุณธรรมอันเป็นผลส่งให้บุคลากรทำงานร่วมกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่วางตนเองเป็นกลาง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์กร

3) ด้านหลักความโปร่งใส ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานของบุคลากรในสถานศึกษา แก้ปัญหาต่างๆ และชี้แจงผลการดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการดำเนินงานทุกชั้นตอนให้กับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านการศึกษาที่เกิดในสถานศึกษาบริหารงานด้วยหลัก หยุดยั้งระบบทุจริตในองค์กรอันเป็นการทำลายชาติ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้คณะกรรมการ สถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้อย่างมีคุณภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารแบบประชาธิปไตยให้ทุกคนในองค์กรได้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาไปยังชุมชนผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วม สนับสนุน ในการวางแผนกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในองค์กรหรือสถานศึกษา ควรมีการประชุมชี้แจง ให้คณะทีมงานทราบทุกครั้งก่อนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ควรใช้ระบบการบริหารงานแบบ กระจายงานกระจายอำนาจในองค์กรของตน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการเครือข่าย ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา ในด้านแสดงแนวคิดวิสัยทัศน์เป็นหูเป็นตา ร่วมกัน ใน การส่งเสริมคุณภาพของสถานศึกษา ควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความสามัคคีกัน ร่วมกันแก้ปัญหา ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอันเป็นการเพิ่มสมรรถภาพของสถานศึกษา และควรรับฟังความ คิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาสนับสนุนเปิดโอกาสให้บุคลากรครูและชุมชนทำงานร่วมกันอย่างเป็น เอกภาพเพื่อประ โยชน์แก่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีเสถียรภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ เรียงลำดับดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบต่อการ กระทำของตนแสดงถึงความมีภาวะผู้นำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของ สถานศึกษาและส่วนรวมสร้างขวัญ ส่งเสริม และกำลังใจให้แก่บุคลากร

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรติดตามดูข้อบกพร่องในงานด้านต่างๆ ของบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของตนเต็มความสามารถ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการกระทำของตน ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรครู และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างระเบียบวินัยในการรับผิดชอบให้เกิดขึ้นภายในองค์กรหรือสถานศึกษาของตน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมด้วยการสร้างระบบการดูแลอย่างดีในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ของสถานศึกษา มีไฟ น้ำ เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และเป็นการประหยัดงบประมาณในสถานศึกษาอีกด้วย โดยผู้บริหารควรตระหนักในความคุ้มค่าของงานบริหารทุกๆ ด้าน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักว่าทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ในการใช้อุปกรณ์ในการทำงานด้านต่างๆ ผู้บริหารต้องให้บุคลากรครูคำนึงถึงผลประโยชน์ของการใช้ด้วย ควรให้ปลูกฝังความประหยัด กระตุ้นจิตสำนึกว่าการใช้ทรัพยากรในเรื่องความประหยัด ในการใช้ทรัพยากรทุกๆ ด้าน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรออกกฎนโยบายในการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันบำรุงรักษาสมบัติของโรงเรียนเพราะเป็นของทุกคน

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีกระบวนการในการบริหารที่ตรงกับหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ 1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ทุกคนให้ความสำคัญกับการบริหารงานและได้เคารพกฎหมาย ยึดมั่นในระเบียบหลักเกณฑ์การบังคับใช้ของงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดตรงตามหลักมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงาน มอบหมายงานให้บุคลากรได้ทำตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสม มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการบริหารกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของทางหน่วยงาน โดยการปกครอง

นักเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเน้นความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรครูนักเรียนเคารพกฎ ระเบียบ และกฎหมาย 2. ด้านหลักคุณธรรม มีการส่งเสริมให้แก่บุคลากรครูในสถานศึกษา ผู้บริหาร ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ความเป็นธรรมเป็นที่พึงทางด้านจิตใจ วางตนเองให้เป็น กลาง กระทำดี ละเว้นความชั่วทั้งปวง บริหารงานแบบทำให้เกิดคุณงามความดี มีอุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลเน้นทั้งทางด้านกาย วาจา ใจ เพื่อให้เกิดความสุขแก่ ตนเองและแก่เพื่อนร่วมงาน 3. ด้านความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็น ระบบมีการบริหารที่ส่งเสริมการบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุให้เป็นไปตาม ระเบียบของทางราชการ และการบริหารงานอาคารสถานที่ตามระเบียบของทางราชการ มีการใช้ สถานที่ภายใน โรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน 4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอันเป็นการบริหารงานในสถานศึกษาตามหลักความมีส่วนร่วม และผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีการประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษาเป็นไปในแนวทางที่ดีและมีประสิทธิภาพ 5. ด้านหลักความ รับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นความรับผิดชอบให้เกิดมีแก่บุคลากรครูและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นการสร้าง ผลประโยชน์ในรูปแบบการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่าอีกด้วย 6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานเน้นการปลูกฝังให้บุคลากรครูในสถานศึกษารู้เข้าใจทรัพยากรว่ามี อยู่จำกัดทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรต้องใช้ให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คำนาย อภิปรัชญาสกุล ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านไว้ว่า

1. หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย ตามระเบียบกติกาคำนั่งถึงเสรีภาพ สิทธิสำหรับใน ระดับองค์กร กฎหรือกติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรง ต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงข้อตกลงการปรับเปลี่ยนหน้าที่ภายใน องค์กร
2. หลักคุณธรรม เป็นการบริหาร โดยใช้คุณธรรมหรือธรรมะมาประกอบเข้ากับการบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับองค์กร ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้ มีประสิทธิภาพ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย
3. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่ง กันและกันของคนในองค์กร สามารถตรวจสอบการทำงานได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2532 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ กำหนดขั้นตอน และระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เพื่อประชาชน
4. หลักความมีส่วนร่วม เป็นการ เปิดโอกาสให้ทุกคนภายในองค์กรรับรู้และเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจการประชาพิจารณ์

การแสดงประขามติ หรืออื่นๆ และองค์กรจะต้องมีการวางระบบ การรับฟังความเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและขณะเดียวกันภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย 5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม 6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่บริหารงานแบบตรงไปตรงมามีแผน โครงการการบริหารที่ชัดเจนมีการตรวจสอบประเมินหลักการทำงานของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องจากคณะกรรมการ อนุกรรมการสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานศึกษา ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาสามารถตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารได้อย่างโปร่งใสอีกประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร อีกทั้งผู้บริหารยังมีระบบกลั่นกรองความโปร่งใสในด้านการบริหารต่างๆเช่น การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานธุรการ การเงิน พัสดุ งานด้านอาคารสถานที่ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน โดยทุกหน่วยงานรับรู้รับทราบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตบางกอกน้อย เป็นอย่างดียิ่งการนำหลักด้านนี้มาใช้ในการบริหารส่งผลต่อความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส คือ บุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีการบริหารตามแนวคิดวิสัยทัศน์ของตนเอง อันเนื่องมาจากว่าตนมีความรู้มีประสบการณ์ในการบริหาร ยิ่งในภาวะปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการแข่งขันกันสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะปัจจุบัน และบุคลากรทางด้านการศึกษาเป็นผลต่อส่วนรวมในการพัฒนา

หน่วยงานสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาต่างๆขึ้นไป สถานศึกษาบางแห่งขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนและแสดงแนวคิดพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่างๆของโรงเรียน ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบของทุกภาคส่วนน้อยและไม่ทั่วถึงอย่างเท่าที่ควร และผู้บริหารสถานศึกษายังสร้างความเป็นปฏิสัมพันธ์กับทางชุมชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ บุคลากรในองค์การ โดยเฉพาะผู้บริหาร ต้องมีความรอบรู้ข้อมูลหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการการบริหารภายในองค์การ และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ และการมีส่วนร่วมทุกมิติของบุคลากร

และแบ่งเป็นรายด้านในการอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีการบริหารงานตามความคิดเห็นของครู โดยเปิดโอกาสให้คณาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา โดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษา ให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน และรองลงมาคือ มีการบริหารสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของสถานศึกษา เคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย โดยผู้บริหารสถานศึกษายึดกฎหมายระเบียบทางด้านการปกครองเป็นหลักในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ไม่เลือกการปฏิบัติตามรายบุคคล และยึดมั่นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นการส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพ และบริหารสถานศึกษาที่ยึดมั่นในความเป็นธรรม ส่งเสริมบุคลากรมีระเบียบวินัยประพฤติตนตามแบบแผนตามระเบียบงานทางราชการตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู โดยแบ่งหน้าที่งานให้ เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย กติกา ข้อตกลง ข้อกำหนดต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสถานศึกษา กระจายอำนาจไปสู่บุคลากรครูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า

อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาด้านหลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารเป็นผู้มีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต อันจะเป็นการส่งเสริมบุคลากรมีระเบียบวินัยประพฤติตนตามแบบแผนตามระเบียบงานทางราชการตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู และผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อการส่งเสริมให้สถานศึกษาเกิดความเป็นระบบระเบียบตามกรอบแห่งกฎหมายทางการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้คณาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษา โดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษา ให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจ แนวคิดปรัชญาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง และเข้าใจยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมา และมองเห็นประโยชน์ในการกระจายอำนาจแก่บุคลากรครูหรือแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทกับสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษา โดยให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของหน่วยงานเพราะถือว่าเป็นการสร้างความเป็นธรรมที่ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของบุคลากร ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ที่ถือได้ว่าทุกคนมีศักยภาพที่พร้อมในการทำงาน เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาด้านหลักนิติธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารด้วยหลักเหตุผล ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารงานวิชาการ งานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ชัดเจนทุกประการ และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานให้บุคลากร ได้ทำงานตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานทั้ง 6 ด้านเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกฎหมายของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรครูได้ทำงานตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เพิ่มความสามารถ ประชุมปรึกษามอบหมายงานแก่บุคลากรด้วยความเป็นธรรม พัฒนาตนเองเป็นผู้บริหารสมัยใหม่ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน และมีความสัมพันธ์ที่จริงใจกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารด้วยหลักเหตุผล ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานศึกษา และรองลงมาคือ ได้มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบของทางราชการ คือ ทำหน้าที่ตนเองในการบริหารสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเฟื้อ ส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงานให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิง ธีรพลฺโล (เพ็ญภู). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมิชมิ มิ่งขวัญนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษา โดยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานศึกษาไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ประพฤติตนตามนโยบายทางการศึกษา มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเฟื้อ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรมหยุดยั้งระบบการทุจริตคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารงานสถานศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้สนับสนุนงานส่งเสริมหลักคุณธรรมควบคู่กับการดำเนินงานเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์แก่บุคลากรครูในสถานศึกษาตามนโยบายที่ว่า “คุณธรรมนำความรู้” ยิ่งในภาวะปัจจุบัน การงานทุกองค์กรมีภาวะที่การแข่งขันสูงเป็นเหตุให้บุคลากรมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น หลักการบริหารนี้เป็นนโยบายที่ไปพัฒนาคุณธรรมภายในจิตใจของบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีจิตสำนึก รักงาน รักองค์กร รักหน้าที่ ตามนโยบายของสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก เพราะที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กรและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาเยาวชนเป็นไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้คุณธรรมและจริยธรรมตามแนวทางด้านพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติงานส่งเสริมคนดีของผู้บริหารสถานศึกษานั้นใช้ความอดทนปฏิบัติหน้าที่จนเป็นผลสำเร็จ เน้นสร้างความสามัคคีความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชนสังคม ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ยึดหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานวิชาการ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษายึดมั่นในความดีงามและให้ความสำคัญกับชุมชน ให้มีชุมชนได้มีบทบาทในสถานศึกษาของตน และเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กรและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา

3) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 3 คือ ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีการบริหารที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบประเมินหลักการทำงานของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง จากคณะกรรมการ อนุกรรมการสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานศึกษา ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา สามารถตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารได้อย่างโปร่งใส การดำเนินงานบริหารทุกฝ่ายบริหารมีเอกสาร วารสาร หลักฐานในการประเมินผลการ

ทำงานอย่างถูกต้อง ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาสามารถเสนอข้อโต้แย้ง แสดงแนวคิดในการประเมินผล การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นไปตามระเบียบแบบแผนในด้านการบริหารสถานศึกษา และเป็นนโยบายหลักที่พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลัก ธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอ ขาวฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส คือ บุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา ตามความ โปร่งใสชัดเจน เป็น ไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบ และกฎหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีการบริหารงาน ตรงตามระเบียบหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม สุจริต โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและ ยึดมั่นในกรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักเกณฑ์การประเมินของสำนักงาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อย่างเที่ยงธรรมและ ตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การ นำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอ ขาวฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านหลักความ โปร่งใส คือ บุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ในข้อระเบียบ และข้อบังคับ ของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่าง เปิด โอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กร และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา โดยการให้คณาจารย์ ได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ได้ ทราบโดยทั่วถึงกัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาล โดยการให้คณาจารย์ได้มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางโรงเรียนกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน อันเป็นส่งเสริมสนับสนุนธรรมาภิบาล ให้ได้ทราบโดยทั่วถึงกัน เพราะปัจจุบันนี้เป็นยุคข่าวสารเทคโนโลยีต่างๆพัฒนาไปกว้างไกลผู้บริหารอาศัยตรงจุดนี้สร้าง ความโปร่งใสให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษาของตนด้วยการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข่าวสารสู่

สังคมให้ทราบถึงระบบกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
 สามารถ อินตามูล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหาร
 สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก
 คือ ผู้บริหารกำหนดแผนและขั้นตอนการรับผิดชอบงานต่างๆ โดยชี้แจงการปฏิบัติงานให้ชัดเจน
 และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรทำตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
 และต้องมีการลงโทษบุคลากรที่ประพฤติผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างจริงจังและควรจัดกิจกรรม
 เพื่อยกย่อง เชิดชูบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นประจำ

4) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 4 คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่
 ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้านต่างๆของสถานศึกษา โดยให้
 ทุกหน่วยงานทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงาน ได้แสดงวิสัยทัศน์ในการ
 บริหารกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆของสถานศึกษา และให้ทุกฝ่ายร่วมกันติดตามตรวจสอบการทำงาน
 ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู และชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อการพัฒนา
 คุณภาพของสถานศึกษา กำหนดข้อนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นในด้านการ
 พัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยรูปแบบการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้การสนับสนุน
 ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่าง
 สถานศึกษากับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างจริงจัง และส่งเสริมความเป็นมืออาชีพอของ
 บุคลากรในสถานศึกษาทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ
 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ใน
 ระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ บุคลากรในองค์กร
 โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้ง
 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง
 เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กร และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์
 ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ
 ในการมีส่วนร่วมทุกมิติ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ
 สนับสนุนติดตาม และตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษา และมีการบริหารงานสถานศึกษา
 โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา
 ในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
 เขตบางกอกน้อย บริหารงานแบบระบบเปิด หมายถึง การเปิดระบบให้ทุกคนในหน่วยงานหรือ

สถานศึกษามีบทบาทเต็มที่ในการแสดงแนวคิด และบริหารงานร่วมกับบุคลากรครูได้พัฒนาสถานศึกษาเคียงเปรียบเหมือนการพัฒนาชีวิตตนเอง และมีหน่วยงานอื่นได้มีบทบาทให้การสนับสนุนติดตามการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ตามกระบวนการแห่งหลักธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ตรวจสอบกิจการภายใน และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน และสร้างความเป็นเอกภาพแก่ทุกภาคส่วนทุกหน่วยงานทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลัมพิง ธีรบุญโธ (เพ็ญภู) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักที่ตรงกับหลักการและเหตุผลในข้อนี้มาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในการเลื่อนตำแหน่งกับผู้บังคับบัญชา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยุกธนา ชุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนา เชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่างๆของโรงเรียน ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบของทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย บริหารงานตามกระบวนการบริหาร คือ วางแผนให้ทุกฝ่ายแสดงความมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นไปตามแผนงานทุกๆประการ และร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง โดยผู้บริหารให้ทุกคนเน้นและยึดระเบียบกฎเกณฑ์ให้เป็นไปตามแบบแผนข้อบังคับต่างๆ ประการยึดความถูกต้องปิดเว้นอคติมีกฎหมายสร้างวินัยแห่งการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างส่งเสริมสนับสนุนหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาอีกประการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อยู่ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กร และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน โดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน

5) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 5 คือ ด้านความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานตามแนวทางแห่งธรรมาภิบาล โดยให้บุคลากรครูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และผู้บริหารเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ วางตนเป็นผู้นำมีใจเป็นกลางยึดมั่นเที่ยงตรงในการทำงานสร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย และกระตุ้นให้การส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจให้บุคลากรมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว กระตุ้นสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาบริหารหลักธรรมาภิบาล โดยให้บุคลากรครูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้อธิบายเหตุผลชี้แจง และเป็นผู้นำมีใจเป็นกลางยึดมั่นเที่ยงตรงในการทำงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่นสุดความสามารถ สร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และคุณภาพที่จะได้เกิดขึ้นในองค์กรหรือสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยยุทธนา ชุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนาเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในด้านหลักความรับผิดชอบแล้ว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบผลการพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่รับผิดชอบของหน่วยงานอธิบายชี้แจงระบบการทำงาน โดยสร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่ายสำนึกเห็นในผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเน้นให้บุคลากรทำงานด้วยความรับผิดชอบสุดความสามารถ กล้าคิดกล้าตัดสินใจในการบริหารในสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา และมีการบริหารสถานศึกษาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานตามกระบวนการหลักธรรมาภิบาล โดยการให้ความสุขคนอื่นมากกว่าความสุขตนให้ผลประโยชน์คนอื่นมากกว่าผลประโยชน์ตน และหน่วยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาส่งเสริมสร้างสรรค์บุคลากรด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยยุทธนา ชุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนาเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในด้านหลักความรับผิดชอบแล้ว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบผลการพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่รับผิดชอบของหน่วยงานอธิบายชี้แจงระบบการทำงาน โดยสร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่ายสำนึกเห็นในผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เน้นให้บุคลากรทำงานด้วยความรับผิดชอบสุดความสามารถ กล้าคิดกล้าตัดสินใจในการบริหารในสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย และกระตุ้นให้การส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจ โดยบุคลากรรักและรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของตนเอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมองเห็นผลประโยชน์อันมีค่ามหาศาลแก่เยาวชน และระบบการศึกษาจึงสร้างพลังจิตวิทยาแห่งการพัฒนาองค์กรเป็นช่างทำหน้าพาองค์กรไปสู่ความเจริญเติบโตทางด้านการศึกษา โดยการกระตุ้นสร้างพลังทางใจสร้างจิตสำนึกที่ติดองค์กรให้เต็มใจรักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เปรียบว่าองค์กรคือส่วนหนึ่งของชีวิตตน ไม่มีองค์กรตนเองก็อยู่ไม่ได้ พัฒนาระบบการศึกษาในสถานศึกษาของตนให้เกิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยยุทธนา หุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน โปลิเทคนิคล้านนาเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านหลักความรับผิดชอบแล้ว พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบผลการพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่รับผิดชอบของหน่วยงานอธิบายชี้แจงระบบการทำงาน โดยสร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่ายสำนึกเห็นในผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เน้นให้บุคลากรทำงานด้วยความรับผิดชอบสูงสุดความสามารถ กล้าคิดกล้าตัดสินใจในการบริหารในสถานศึกษา

6) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 6 คือ ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และสนับสนุนหลักการทำงานของผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาในด้านขอบข่ายภารกิจต่างๆ ที่ส่งเสริมหลักสูตรนโยบายทางการศึกษา เป็นการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ ทั้งนี้เน้นกรอบการบริหาร 6 ประการให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด คือ การส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ทางด้านองค์กรหรือสถานศึกษานั้นเอง ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการสนับสนุน การบริหารส่งเสริมงานด้านขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม มีการส่งเสริมสถานศึกษา โดยเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เป็นการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืนและใช้อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร หน่วยงานหรือสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และสนับสนุนหลักการทำงานของผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาในด้านขอบข่ายภารกิจต่างๆ และช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้

สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา เพื่อการส่งเสริมคุณภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระยยุทธนา ชุตทองม้วน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคล้านนาเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และในด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ในการบริหารผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ โดยให้บุคลากรช่วยกันรักษาและซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ ของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีเสมอ เพราะสถานศึกษาเป็นสมบัติของส่วนรวมที่ทุกคนต้องปฏิบัติและรักษาไว้ ด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความประหยัด คุ้มค่า และเกิดเป็นประโยชน์แก่องค์กร ในสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการบริหารด้วยการสนับสนุนการบริหารส่งเสริมงานด้านขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมขอบข่ายภารงานบริหารทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบริหารงานธุรการ ด้านการเงิน พัสดุ งานบริหารบุคคล ด้านงานบริหารกิจการนักเรียน ด้านงานบริหารอาคารสถานที่ และด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้บุคลากรทุกคนคำนึงถึงการใช้งานอย่างคุ้มค่า เพื่อประโยชน์ต่อทรัพยากรของชาติ สนับสนุนภารกิจทั้ง 6 ด้านให้ตรงกับนโยบายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพราะว่าเป็นหลักสูตรที่ใช้แนวการศึกษาของสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผู้บริหารได้เห็นความสำคัญ และขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปตามหลักสูตร นโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่านั้นเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงเป็นอย่างมาก โดยการกระทำหรือการบริหารทุกอย่างต้องให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าแก่องค์กรหรือสถานศึกษามากที่สุด อันเป็นการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้ประสิทธิภาพในองค์กรหรือหน่วยงานทางด้านการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับหลักงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อมูลหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ บริหารงานในองค์กรในขอบข่ายงานบริหารทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบริหารงานธุรการ ด้านการเงิน พัสดุ งานบริหารบุคคล ด้านงานบริหารกิจการนักเรียน ด้านงานบริหารอาคารสถานที่ และด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยการให้บุคลากรครูในสถานศึกษารู้จักใช้วัสดุ สิ่งของต่างๆ ในสถานศึกษา ให้เกิดความคุ้มค่า เพราะเป็นการช่วยกันประหยัดทรัพยากรของชาติอีกด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการให้การส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุงานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติได้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเน้นกรอบการบริหาร 6 ประการให้การบริหารนั้นเกิดมีประสิทธิภาพกับหน่วยงานหรือองค์กรบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทำหน้าที่ตนเองอย่างเต็มความสามารถทำงานทุกอย่างเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความคุ้มค่าทุกๆประการ ถือได้ว่าเป็นการสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารได้สร้างจิตสำนึกกับบุคลากรในสถานศึกษาหรือองค์กร สร้างความรักให้เกิดมีแต่ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา และการบริหารทั้ง 6 ด้านนั้นผู้บริหารยึดหลัก ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญญา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก หลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์การบริหาร โดยเฉพาะผู้บริหาร ต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง บริหารงานในองค์กรในขอบข่ายงานบริหารทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบริหารงานธุรการ ด้านการเงิน พัสดุงานบริหารบุคคล ด้านงานบริหารกิจการนักเรียน ด้านงานบริหารอาคารสถานที่ และด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยการให้บุคลากรครูในสถานศึกษารู้จักใช้วัสดุ สิ่งของต่างๆในสถานศึกษาให้เกิดความคุ้มค่า เพราะเป็นการช่วยกันประหยัดทรัพยากรของชาติอีกด้วย

5.2.2 การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคลถึงแม้จะ

ต่างกัน แต่ก็มีผลต่อครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีเพศไม่แตกต่างกัน เพราะครูผู้สอนในสถานศึกษาต่างมีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าหญิงและชายต่างมีความเห็น ในการแสดงความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ผู้บริหารแต่ละท่านต่างมีแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของตนเอง มีความคิด มีอุดมการณ์ มีระบบการบริหารที่แต่ละท่านได้รับการเรียนรู้ และประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์หรือสถานภาพทางอารมณ์เกี่ยวข้องกับฮอว์มอร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดลักษณะความเป็นชายหญิงที่ต่างกัน เกิดนิสัยความละเอียดความรอบคอบก็ต่างกัน ก็เช่นกับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ที่มีเพศของผู้บริหารสถานศึกษา ก็มีรูปแบบแนวทางการบริหารต่างกันออกไป ตามสังคม สภาพแวดล้อม จึงมีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านให้เกิดประโยชน์กับองค์กรของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอนุสนธิ์ศาสนกิจ สาสนโน (รณวิทย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ยึดกรอบการบริหารทั้ง 6 ด้านที่ส่งผลประโยชน์ต่อประชาชน โดยประชาชนได้เข้าถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงเป็นสาเหตุให้ประชาชนทั้งเพศหญิง และเพศชายเกิดกระบวนการรับรู้ (Perception) ทั้งด้านอัตวิสัย และด้านวัตถุวิสัย ที่ส่งผลต่อการประเมินระดับการรู้ในด้านความพึงพอใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่มาก

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า อายุก็เป็นส่วนสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะอายุบ่งบอกถึงภาวะประสบการณ์ในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เพราะแม้แต่ในงานด้านต่างๆ ในองค์กรหรือสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ และอายุก็มีส่วนสำคัญว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการรับรู้ของครูที่ได้เรียนรู้ที่อยู่อาศัย สัมผัสมานาน เป็นแนวทางให้ได้รู้ใจของผู้บริหาร อ่านใจออกบอกรเหตุผลใจได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงาน

ตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาเป็นแบบแผนประยุกต์ใช้ในงานบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน เป็นเช่นไรที่เป็นเรื่องของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล จึงเป็นเหตุให้ได้คิดได้วิเคราะห์ และแยกแยะสังเกตการบริหารสถานศึกษาที่ได้บริหารงานตรงตามหลักธรรมาภิบาล น้อยแตกต่างกันไป หรือแม้แต่วุฒิสอนบางคนบางท่านที่มีอายุมากแล้ว ก็ยังเคยได้อาศัยได้ร่วมงานกับผู้บริหารในปัจจุบันนี้ด้วย นั่นก็แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนในสถานศึกษาได้เรียนรู้มีภาวะประสพการณ์สัมพัทธระบบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วบางส่วนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรัตน์ จักรเจริญพรชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ตามลำดับ ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม และความรับผิดชอบ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่า อายุ เป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นเหตุให้ได้คิดได้วิเคราะห์แยกแยะสังเกตการทำงานหรือบริหารงานของผู้บริหารที่ได้บริหารงานตรงตามหลักธรรมาภิบาลหรือใช้กระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมากน้อยแตกต่างกันไป

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นเป็นผลทางด้านประสพการณ์แห่งการเรียนรู้และเข้าใจในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น คือว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เป็นผลทางด้านประสพการณ์แห่งการเรียนรู้ การศึกษาในสังคมมาก อาจจะมองว่าการศึกษาไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการโยกย้ายตำแหน่งหน่วยงานบริหารที่ขึ้นเกิดกับผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ซึ่งบางท่านก็ดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี หรือ 2 ปีบางท่านอยู่ถึง 4 ปีก็มีแล้วแต่ความต้องการของแต่ละบุคคลนั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารแต่ละท่านที่ต่างกันทั้งด้านเพศ อายุ การศึกษา และประสพการณ์ในการบริหารเป็นผลตามยุคภาวการณ์เปลี่ยนแปลง จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า

ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามนั้นต่างมีภาวะประสพการณ์ของแต่ละบุคคลตามระดับ การการศึกษาของแต่ละท่าน การได้เรียนรู้ได้รู้จักเหตุผลได้รู้จักบุคคล ได้รู้จักสังคมได้รู้จักการ เปลี่ยนแปลงทางด้านระบบการศึกษาไทย แม้แต่ครูบางท่านก็ยังคงได้ร่วมทำงานด้วยกับผู้บริหาร ท่านปัจจุบันในสถานศึกษานั้น ได้สนทนาได้เรียนรู้จิตใจ เรียนรู้อารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ ละท่านด้วย ยิ่งเป็นการเพิ่มความมั่นใจว่า ได้เรียนรู้ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย จึง กลายเป็นผลต่อความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยว่าต่างมีแนวทางการบริหารของ ตน ตามวุฒิภาวะประสพการณ์ในระดับการศึกษา อายุ เพศ ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป โดยที่ครูผู้สอนในสถานศึกษาได้มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจรรณ ธีรปญโญ. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ บริหารส่วนตำบลลำพูน อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลลำพูน อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 หรือมี ระดับการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอนันตศีลาสนกิจ ลาสนโน (รณวิทย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษา จนถึงสูงกว่าระดับปริญญาตรี และ โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีการรับรู้ต่อการ บริหารงานภาครัฐตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไม่แตกต่างกัน จึงเป็นสาเหตุ ให้มีความพึงพอใจต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในองค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ

4) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มี อายุราชการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทดลองตามวิธีการของ LSD พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีอายุราชการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมา

ใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยรวมทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า อายุราชการที่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นเช่นกัน เช่น ครูผู้สอนในสถานศึกษาบางท่านที่มีระดับตำแหน่งสูง และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และบางทีก็ยังสามารถร่วมงานกับผู้บริหารสถานศึกษาท่านเดิม ได้เรียนรู้ประสบการณ์การทำงานด้วยกัน ได้มองเห็นวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเช่นกัน จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาว่าปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด เช่น การประยุกต์ใช้ในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น โดยทั้งหมดนี้อายุราชการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมาก ในการประเมินการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุราชการน้อยบางครั้งก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษาด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุราชการมากก็จะมีรูปแบบการบริหารของตนที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าจะพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไร ที่ส่งผลต่อผู้อยู่ได้ บังบัญชาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนที่ตอบสนองนโยบายของสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ดีอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวัดณ์ แก้วใจดี ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิด และความวิตกกังวลในการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการและตำแหน่งต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ต่อการถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามอายุราชการต่างกัน มีความรู้ต่อการถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามอายุราชการต่างกัน แตกต่างกัน ผลจากการเปรียบเทียบรายคู่พบคู่ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ตำแหน่งครู คศ.2 แตกต่างกับทุกตำแหน่ง บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งทางการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติแตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบรายคู่พบคู่ที่แตกต่างกันได้แก่ คู่ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู คศ.2 บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งทางการศึกษาต่างกัน มีความวิตกกังวล แตกต่างกันจากการเปรียบเทียบรายคู่พบคู่ที่แตกต่าง ได้แก่ คู่ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ครู คศ.2

5.2.3 การศึกษาวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ควรรีกระเบียบของทางราชการเป็นหลักในการพัฒนางานในสถานศึกษาด้วยความถูกต้อง และกำหนดกฎระเบียบของสถานศึกษา ด้วยการจัดพิมพ์เอกสาร วารสาร รายสัปดาห์รายเดือน ให้แก่ชุมชนทราบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารยังไม่เป็นที่ยอมรับหรือนำมาซึ่งประโยชน์แก่ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ทราบการทำงานของผู้บริหาร อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการบริหารของตนเองที่แตกต่างกันไป โดยผู้บริหารแต่ละท่านก็มีวิสัยทัศน์ พันธกิจในการบริหาร รูปแบบโครงสร้างของตนเอง ซึ่งบางแห่งก็ไม่มีประสิทธิภาพบางแห่งก็มีเป็นผลต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง” พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรีหลักคุณธรรมพื้นฐาน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กับผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้และฝึกอบรมด้วยการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างความไทยให้มีประสิทธิภาพ และยึดมั่นในธรรมอันเป็นมงคล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนวิถิพุทธ แต่การบริหารงานในสถานศึกษาบริหารงานตามแนวทางวิถิพุทธน้อย หรือบางแห่งบริหารงานที่เน้นไปในทางวิชาการมากเกินไป ระบบปฏิสัมพันธ์ในองค์กรส่วนใหญ่จะเป็นระบบอุปถัมภ์ ดังนั้น อาจเป็นผลการใช้งานของผู้บริหารที่เลือกปฏิบัติในแต่ละบุคคล เป็นผลให้เกิดการขาดหลักคุณธรรมนำความรู้มาใช้ภายในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย และหลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรมน้อย ไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กรที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาคำพิง ธีรปญโญ (เพ็ญญ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ด้านหลักคุณธรรมอยู่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรยกเลิกระบบอุปถัมภ์ และพิจารณาตามผลงานและความสามารถ ควรให้บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในการเลื่อนตำแหน่งกับผู้บังคับบัญชา

3) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 3 คือ ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานของบุคลากรในสถานศึกษา

แก้ปัญหาต่างๆที่เกิดในสถานศึกษาบริหารงานด้วยหลักหยุดยั้งระบบทุจริตในองค์กรอันเป็นการทำลายชาติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย แต่ละแห่งมีความเล็กใหญ่ต่างกัน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาก็ไม่ทั่วถึงการบริหารงานต่างๆ ในองค์กรมีมาก จึงเป็นผลให้มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร รองฝ่ายการบริหารส่วนต่างๆขาดการให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบผลการดำเนินงานของบุคลากรน้อย เป็นผลให้เกิดการทุจริตในองค์กรเกิดขึ้นบุคลากรในสถานศึกษาแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นผลให้การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสของสถานศึกษามีประสิทธิภาพน้อย เป็นเรื่องสำคัญมากที่ผู้บริหารควรตรวจสอบประเมินผลงานของบุคลากรในสถานศึกษา และต้องรีบแก้ไขป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นภายในสถานศึกษาด้วย ซึ่งไปสอดคล้องกับหลักงานวิจัยของ พระมหาคำพิง ธีรปญฺโญ (เพ็ญญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณีควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ในองค์กรหรือในสถานศึกษา

4) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 4 คือ ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมสนับสนุน ในการวางแผนกำหนดนโยบายต่างๆในองค์กรหรือสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้ครู ได้ร่วมกันแสดงแนวคิดวิสัยทัศน์ของตนในการพัฒนาสถานศึกษาของตนน้อย จึงกลายเป็นผลกระทบแห่งศรัทธาแก่บุคคลผู้ที่อยู่ภายนอกเกิดการให้ความเชื่อมั่นพร้อมที่จะส่งบุตรหลานของตนมาศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาแห่งนี้ เป็นผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหาร เพราะการทำงานขาดการวางแผน การประชุมงาน ขาดการให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายบริหารงานไม่เป็นประชาธิปไตย ผู้บริหารยึดถืออุดมการณ์ของตนจนขาดความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร จึงเป็นผลให้การบริหารงานด้านหลักความมีส่วนร่วมในสถานศึกษาของผู้บริหารไม่เต็มທີ່อย่างที่จะควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง” พบว่า หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์กรและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญขององค์กรหรือสถานศึกษาทุกมิติ

5) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 5 คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ ต่อการกระทำของตนแสดงถึงควมมีภาวะผู้นำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการยอมรับกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรืออาจจะขาดการประชุมงานติดตามงานของบุคลากรหรือติดตามอาจจะน้อยไม่ทั่วถึง ไม่มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน โดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจน ที่ทุกฝ่ายควรต้องปฏิบัติ ทั้งนี้เรื่องเพศก็มีผลต่อผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องการแสดงความเป็นภาวะผู้นำที่เป็นตัวสำคัญที่ทำให้เกิดความศรัทธาแก่บุคลากรในสถานศึกษาของตน ที่จะทำให้อุบลากรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ (เพ็ญญู) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน ควรช่วยกันรับผิดชอบทรัพย์สินของหน่วยงาน

6) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 6 คือ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมด้วยการปลูกจิตสำนึกให้กับบุคลากรให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้นำไปปฏิบัติจริงกับหน่วยงานและนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรครูปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามปกติ เพราะมีความมั่นใจว่าบุคลากรทุกคนเป็นราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ตนเองอย่างเต็มที่ที่สุดความสามารถ จึงได้ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกแก่บุคลากรครูให้ความสำคัญในการทำบทบาทหน้าที่ตนเอง และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรให้ความสำคัญกับการใช้งานทรัพยากรในสถานศึกษา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถคุ้มค่ากับอาชีพหน้าที่การงานของตน อันเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่ จึงเป็นผลที่ไม่สามารถให้บุคลากรภายในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนที่บรรลุลวัตถุประสงค์ได้ จึงกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลัง คือ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย กลายเป็นสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ขาดความเชื่อถือไว้วางใจในศักยภาพของผู้บริหารและครูแก่กลุ่มบุคคลทั่วไป กลายเป็นผลกระทบต่อประโยชน์โดยส่วนร่วมในสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ (เพ็ญญู) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่เสมอ การปฏิบัติงานควรยึดหลักความไม่ประมาท เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมีระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของตนเอง โดยเน้น โครงสร้างระบบฝ่ายบริหารงานต่างๆ ทั้ง 6 ฝ่ายหน่วยงาน ให้มีแนวทางการบริหารให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้เปรียบเทียบเช่นดั่งว่า มนุษย์มีหนึ่งร่างแต่ทำงานทั้ง 6 ด้านภายในเวลาเดียวกัน ผู้บริหารควรสร้างนโยบายทางการศึกษา ส่งเสริมเร่งรัดพัฒนา เสริมสร้างทักษะให้ขวัญกำลังใจ สร้างจิตสำนึก ปลุกฝังพื้นฐานให้เป็นมาตรฐานแห่งคุณธรรมจริยธรรมภายในองค์กร หน่วยงานสถานศึกษาของตน ให้องค์กรของตนเป็นสถานศึกษาที่มีคุณธรรมนำความรู้ให้แก่บุคลากรครูหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริม นโยบายทางด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาของตนด้วยการส่งเสริมบุคลากรในด้านนโยบายต่างๆ ในการบริหารเป็นไปตามความโปร่งใสชัดเจน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบ และกฎหมาย ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันกับผู้ร่วมหรือผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ ในการบริหารงานต้องปรับปรุงแก้ไขเร่งรัดพัฒนางานอยู่เสมอ ต้องเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ผู้บังคับบัญชาในยามที่เกิดมีปัญหาลึบแจ้งถึงเหตุผลต่างๆ ให้ครูและนักเรียน ในแต่ละปีต้องให้หน่วยงานประเมินสถานศึกษาหรือองค์กรภายนอกได้ประเมินและมีระบบการบริหารชี้แจงหลักการดำเนินการได้ และงานบริหารวิชาการ งานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องให้เป็นไปตามแผนนโยบายที่สถานศึกษากำหนดอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับข้อบังคับหรือพระราชบัญญัติการศึกษา ของสถานศึกษาด้วย ให้คณาจารย์ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรอย่างยิ่งที่ต้องบริหารงานกับหน่วยงานอื่นๆ แบบบูรณาการ โดยมีหลักธรรมาภิบาลเป็นที่ตั้ง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพ เขตบางกอกน้อย ควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาควรสร้างจิตสำนึกที่ดีภายในองค์กรของตนเองหรือของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของ หน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยการปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเฟื้อ ในหน้าที่การงานของตน ให้ผู้อยู่ได้บังคับ บัญชาให้ปฏิบัติตาม สำคัญมากๆต้องตรงไปตรงมาชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพของสถาน ใให้คณะกรรมการกำกับและตรวจสอบได้ในกระบวนการบริหารงานของตนในสถานศึกษา

และแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครควรที่จะบริหารงานทั้ง 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายงาน วิชาการ ฝ่ายธุรการการเงิน และพัสดุ ฝ่ายบริหารบุคคล ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน ฝ่ายอาคาร สถานที่ และฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ด้วยการยึดหลักระเบียบข้อบัญญัติทางกฎหมายราชการนำมาเป็นนโยบายข้อบังคับทางสถานศึกษา ให้เกิดมีแก่บุคลากรผู้อยู่ได้บังคับบัญชา เพราะถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่นำกฎหมายทางด้าน การศึกษามาเป็นบทบาทข้อบังคับเป็นนโยบายที่ชัดเจนแล้วจะทำให้การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครแก่ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดไม่ความเคารพ เชื่อมั่นในตัวผู้บริหารสถานศึกษาเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารคนที่ถือได้ว่าเป็น ทรัพยากรสำคัญของชาติ เพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพประสิทธิผลภายในสถานศึกษาผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีกฎหมายเป็นเบื้องหน้าในการบริหารงานนั่นเอง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเปิดโอกาสให้คณาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาโดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกคน ถือปฏิบัติร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรที่จะต้อง รักษาไว้ให้มีคุณภาพมากที่สุด ด้วยการเปิดโอกาสให้แก่คณาจารย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา โดยยึดหลักนโยบายทางการบริหารสถานศึกษามาเป็น รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารงานวิชาการ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ชัดเจนทุกประการ และมีการกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานให้บุคลากร ได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถที่ เหมาะสมเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยจะต้องรักษาไว้และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

มากที่สุด ยึดระเบียบข้อบัญญัติทางกฎหมายนำมาเป็นนโยบายข้อบังคับของสถานศึกษาให้เกิดมีแก่บุคลากรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างให้กับครูผู้สอน บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ตลอดจนชุมชน ทั้งนี้เพื่อคุณภาพทางด้านการบริหารงานตามหลักข้อระเบียบกฎหมายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสร้างจิตสำนึกปลูกฝังคุณธรรมยึดหลักความถูกต้องเป็นไปตามนโยบายทางด้านการบริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเฟื้อ ส่งเสริมให้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง ส่งเสริมสนับสนุนความมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารใช้หลักธรรมในการบริหาร มีความเป็นภาวะผู้นำยึดแบบแผนแห่งความถูกต้องให้ความรักแก่บุคลากรทั้งทางด้านครู นักเรียน เพราะบุคลากรเหล่านี้ คือ กำลังอันสำคัญของประเทศชาติ เป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยต้องคำนึงถึง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารงานสถานศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนักการศึกษา อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาไว้และพัฒนาคุณภาพของของการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เน้นกรอบการบริหารตามหลักคุณธรรมนำความรู้ต้องส่งเสริมคนดีหยุดพฤติกรรมคนไม่ดีให้เกิดมีในสถานศึกษาของตนที่จะเป็นผลสำเร็จตามแนวทางแห่งคุณภาพของการศึกษาเป็นวัตถุประสงค์กิจกรรมที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อยต้องมีให้มาก เพราะจะทำให้เป็นการยกฐานะทางจิตใจของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีครู นักเรียน เป็นต้น มีคุณภาพชีวิตแห่งการศึกษา หน้าที่การงานด้านการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาเยาวชน เป็นไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรปรับปรุงและเร่งพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนมีความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชน มีการประชุมรายเดือน รายปีกับผู้ปกครองนักเรียนครู ให้ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาพบปะทบทวนในสถานศึกษา ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนาคุณภาพของงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และสร้างหลักแห่ง

คุณธรรมปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสัตย์สุจริตเปิดใจให้ความสำคัญกับชุมชนในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จะต้องจัดอบรมสัมมนาครู ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อวางระบบการป้องกันดูแลรักษาให้เป็นไปในกรอบมาตรฐานเดียวกันในพื้นที่ของตนเอง ถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก

3) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 3 คือ ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรรักษาไว้ และควรพัฒนาเพิ่มให้มีคุณภาพมากที่สุด ในด้านแห่งหลักความโปร่งใสนี้เป็นข้อที่สำคัญอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบนโยบายการบริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตาม และให้ความสำคัญ เพราะแนวทางแห่งภาคปฏิบัติ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีใจเป็นกลางยึดมั่นในกฎระเบียบให้ความไว้วางใจแก่ผู้รับบริการหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในภาวะที่มีเหตุการณ์ปัญหาต่างๆ ในองค์กรหรือในสถานศึกษาเกิดขึ้น สามารถแก้ปัญหาชี้แจงเหตุผลได้และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประเมินตรวจสอบได้ทุกระเบียบนิ้ว ในด้านการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย เป็นสถานศึกษาที่เด่น และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไปได้ทราบและให้การยอมรับในศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาที่มีความต้องการแห่งการเรียนรู้ของประชาชน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา ตามความ โปร่งใสชัดเจน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบ และกฎหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาไว้และพัฒนาคุณภาพบริการให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ต้องยึดความถูกต้องเชื่อสัตย์สุจริตจริงใจตรงไปตรงมาต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์โดยรวมที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามีกฎกติกาเป็นนโยบายแห่งการศึกษาที่บุคลากรทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติ และควรเป็นผู้ที่มีใจเที่ยงตรงเป็นกลางในการบริหารในส่วนฝ่ายงานบริหารต่างๆภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ จะเป็นผลแห่งศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา โดยการให้คณาจารย์ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาไว้และพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย พัฒนาความ โปร่งใสในการบริหารงานในสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านธุรการการเงิน และพัสดุ 3. ด้านบริหารบุคคล 4. ด้านบริหารกิจการนักเรียน 5. ด้านบริหารอาคารสถานที่ 6. ด้านความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยการให้คณาจารย์หรือนุคลากรครูในสถานศึกษาได้ประชาสัมพันธ์ ผลงานของสถานศึกษาให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาให้เกิดมีแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมั่นใจที่จะมาเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

4) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 4 คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จึงควรรักษา และพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพมากที่สุด ให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความสุข มีความรู้ ความสามารถมีแรงจูงใจ กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ผู้บริหารให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มที่ สุดความสามารถ สนับสนุน ตรวจสอบการทำงาน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ การประเมินต่างๆของสถานศึกษา ควรดึงชุมชน หน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนเข้ามา มีบทบาท ในสถานศึกษาร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาโดยคำนึงว่าสถานศึกษาเป็นของ ทุกคนเป็นสมบัติของประเทศชาติ เป็นองค์กรที่สร้างความเจริญงอกงามให้ชีวิตของลูกหลาน เยาวชนไทย เป็นองค์กรที่ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน เป็นศูนย์รวมของคนในสังคมชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ประโยชน์ตรงจุดนี้ เพราะถือว่าการมีส่วนร่วมเป็นหลักของการสร้างความสามัคคี เป็นหลัก ประพฤติของคนดีเป็นหลักธรรมาภิบาล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดเกณฑ์การประเมินต่างๆของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรรักษาและพัฒนา คุณภาพของการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นหรือมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จะต้องบริหารงานแบบประชาธิปไตยยึดมั่นในเกณฑ์การ บริหารคุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา รวมทั้งคุณภาพด้าน มาตรการส่งเสริมต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อความเป็นเอกภาพ และมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งต่อ ผู้บริหารครูผู้สอนในสถานศึกษา ผู้เรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีชุมชน เป็นต้น และสำคัญอย่าง ยิ่งต้องให้มีการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตลอด ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้แผนการบริหารด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมในการวางแผนและการใช้งบประมาณต่างๆของสถานศึกษา ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบ ของทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ถึงระดับ มากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรไปชี้แจงให้ ความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับผู้บริหารหรือจัดประชุมสัมมนาเรื่องแนวทางการบริหารงาน ในส่วนต่างๆ แก่บุคลากรครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ให้ทุก

คนมีสิทธิร่วมกันในการกำหนดเกณฑ์การบริหาร ทั้งนี้ เพื่อคุณภาพเป็นที่น่าพอใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 5 คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรรักษาและพัฒนา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ครูผู้สอนในสถานศึกษามีจิตสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ควรที่จะสร้างพลังใจให้กับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรในสถานศึกษาให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาอย่างเต็มที่เต็มร้อย มุ่งมั่นเต็มสุดความสามารถในการทำงาน รับผิดชอบในการกระทำตนเอง และส่งเสริมสนับสนุนปลูกจิตสำนึกที่ดีให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา และมีการบริหารสถานศึกษาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรรักษาและพัฒนาคุณภาพของการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จะต้องทำงานมุ่งมั่นเต็มอกเต็มใจ เต็มที่ เต็มรู้เต็มความสามารถ ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่ส่งผลประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความไว้วางใจในสถานศึกษาศรัทธาเชื่อมั่นในสถานศึกษา ที่จะให้ประโยชน์แก่บุคลากรของตน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่ายและกระตุ้นให้การส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจ โดยบุคลากรรักและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนเอง อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวภาระหน้าที่การงานของบุคลากร ไม่ควรแบ่งที่รักมักที่ชังอันเป็นเหตุจู้จุกทำลายองค์กรหรือสถานศึกษา แต่ควรที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกๆ ท่านให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความตั้งใจ เป็นกำลังใจให้ทุกๆ ฝ่ายทำหน้าที่ของตนสุดความสามารถ รับผิดชอบในการกระทำของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และควรเป็นที่ปรึกษาหลักที่ดีของบุคลากรด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมหลัก ธรรมาภิบาลที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพคุณภาพมากยิ่งขึ้น

6) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 6 คือ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จึงควรรักษา

และพัฒนา เพื่อให้บุคลากรครูภายในสถานศึกษาปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนทั้ง 6 ด้านให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ งานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นให้ดำเนินงานด้านต่างๆ ของตนเองให้ประหยัดค้ำค่ามากที่สุดบรรจงสร้างจิตสำนึกให้กับคนไทยร่วมกันรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรของชาติ ทำให้เกิดเป็นนโยบายของสถานศึกษาในเรื่องการใช้จ่ายทรัพยากรของชาติให้เกิดประโยชน์มากที่สุดค้ำค่ามากที่สุด มีผลเสียต่อผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน้อยที่สุด สร้างศรัทธาให้เกิดมีแต่ผู้ที่มีมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา รักษาทรัพยากรให้สมบูรณ์และยั่งยืนสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการบริหารด้วยการสนับสนุนการบริหารส่งเสริมงานด้านขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความค้ำค่า อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จึงควรรักษาและพัฒนาคุณภาพของงานในสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาให้หลายๆเอาใจใส่ในส่วนที่ขาดประชุมชนงานบ่อยๆ อบรมทีมงานให้แนวทางการเสนอแนวคิดที่เป็นไปตามนโยบายของสถานศึกษาตรงตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรที่วางเอาไว้ให้แก่บุคลากรทุกๆ ท่าน และร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาและสร้างนโยบายใหม่ให้เกิดแก่องค์กรด้วยหลักที่ว่า “ทำงานเชิงรุกมากกว่าตั้งรับยึดมั่นในความค้ำค่าตามหลักธรรมาบาลในสถานศึกษา”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการให้การส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ อยู่ใน ระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย จึงควรปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ระบบฝ่ายงานด้านการบริหารต่างๆ เกิดความเรียบร้อย เป็นที่น่าไว้วางใจแก่ผู้ที่มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาด้วยการอบรมพัฒนา ประชุมแนะนำ เป็นต้นแบบการบริหารการทำงานเน้นสร้างกำลังใจแก่องค์กรหรือสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานตามภาระงานหน้าที่ฝ่ายงานบริหารแต่กลุ่มบุคคล อันเป็นการนำมาซึ่งความสำเร็จ และสามารถเป็นที่ยอมรับได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสังคมทั่วไป เป็นเรื่อง que ผู้บริหารต้องตระหนักและส่งเสริมพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในรูปแบบระบบการบริหารจัดการองค์กร
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร”
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา” โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
4. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร”

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เล่มที่ 10, 21., 23. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

_____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กลม ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิปส์พับลิเคชั่น, 2544.

กิริติ บุญเชื้อ. จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. 2542.

เกษม วัฒนชัย. ธรรมนูญฉบับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์, 2546.

โกสุมภ์ วัฒนชานนท์ และวรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล. สร้างจิตสำนึก : หัวใจของการบริหารจัดการที่ดี. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 40 (4), 2546.

คณาจารย์รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ธรรมรัฐ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.

คำนำช อภิปรัชญาสกุล. หลักการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2554.

ฉลอง มาปรีดา. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2537.

ฉันทนา บรรพศิริโชค. การพัฒนาและความขัดแย้ง : ทางเลือกบนเส้นทางประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเด็ก, 2543.

ชัยพฤกษ์ เสรีรัตน์. การปฏิรูปการเรียนรู้มุ่งสู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : พริกหวาน

กราฟฟิก, 2543.

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. ธรรมเนียมปฏิบัติที่มีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้าน

สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาคมพิมพ์, 2543.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทพิมพ์ดีจำกัด,
2527.

ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, 2542.

ไชยวัฒน์ คำชู. การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : นำฝนการ
พิมพ์, 2548.

ธีรยุทธ พึ่งเทียบ. สถิติเบื้องต้นและการวิจัย. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2545.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม :
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

ธีระ รุญเจริญ. การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : เบลโล่, 2545.

_____. ประสิทธิภาพการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (1), 2547.

ธงชัย สันติวงศ์. องค์การและการบริหารงบประมาณ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
2541.

นพพงษ์ บุญจิตรคุลย์. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2540.

นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ตระกูลไทย, 2543.

นิภา เมธาวิชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543.

นิตานาด มั่งศิริ. ธรรมเนียมปฏิบัติกับการบริหารสถานศึกษา. วารสารวงการศึกษา. 1(11), 2547.

บวรศักดิ์ อูวรรณ โธ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน, 2542.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2545.

บุญมี แทนแก้ว และอุดมลักษณ์ แทนแก้ว. พระสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
2547.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. ทัชชีวัตธรรมาภิบาล. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, 2544.

ประยูร อาษานาม. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2541.

- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 2-4. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2543.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : ยุทธนา การพิมพ์, 2540.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ.ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- ปรีระ ประवालพฤษ์. การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. ตำราและเอกสารวิชาการ ฉบับที่ 83. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2538.
- เทวี วัฒนา และคนอื่นๆ. กรณีศึกษาการเรียนการสอนเวชจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พระเมธีธรรมภรณ์. คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มูลนิธิพุทธธรรม, 2541.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิกจำกัด, 2541.
- _____ .พจนานุกรมพุทธศาสตร์ : ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.
- _____ . พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542.
- พระอุดมธรรมาธิการ (ชวินทร์สระคำ) และ จำลอง สารพัดนึก. พจนานุกรมบาลี - ไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เรื่องปัญญา, 2538.
- พรนพ พุทกะพันธ์. จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือ ดร.พรนพ, 2545.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2543.
- พิทยา บวรวัฒนา. รัฐประศาสตร์ ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (ค.ศ.1887-ค.ศ.1970). พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- พินิจดา วีระชาติ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2542

- พะยอม วงศ์สารศรี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2540.
- มัลลิกา ต้นสอน ดร. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2544.
- มหาธีร์ โมฮัมหมัด. การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : นำฝนการพิมพ์, 2542.
- มัย สุขเอี่ยม. การพัฒนาประสบการณ์ชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร : วังอักษร. 2537.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.
- _____. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, 2546.
- รัตนา กาญจนพันธุ์ และพิมพ์พรรณ เทพสุเมธนนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540.
- วนิดา แสงสารพันธ์. การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. วารสารนักบริหาร. 21 กรกฎาคม – กันยายน, 2544.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. ระบบงานธุรการสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ดีไลท์ จำกัด, 2539.
- วิรัช เจียมบรรจง. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สนอง ศิริกุลวัฒนา. คู่มือสอบและปฏิบัติหน้าที่ราชการครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร, 2530.
- สมคิด บางโม. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, 2544.
- สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัย. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2551.
- สมาน รังสิโยกฤษณ์. การบริหารราชการไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2543.
- ส่งศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.
- สุดจิต นิमितกุล. การบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บพิศการพิมพ์, 2543.

_____ .กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance). กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

เสรี ลาขโรจน์. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

สถาบันพระปกเกล้า. ตัวชี้วัดธรรมภิบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

_____ . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์. คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. พ.ศ. 2550 - 2554. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี (Good Governance). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ. 2543.

อมรา พงศาพิชญ์. ธรรมนูญและธรรมนูญกับองค์กรประชาสังคม. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์, 2541.

อัมภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2537.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543

2) บทความในวารสาร/ เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “การพัฒนาประชาคมเมืองเพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่”. รัฐศาสตร์. 49 กันยายน. 2541.

เกษม เตชะพีระ. **ธรรมรัฐ – ธรรมและพีเพิล**. กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการรายวัน, 2541.

เกษม วัฒนชัย. **สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง**. วารสาร มจร. วิชาการ 4 กรกฎาคม – ธันวาคม. 2543.

ประชุม รอดประเสริฐ. **การพัฒนาคน**. คู่มือปริทัศน์. กรกฎาคม, หน้า. (ม.ป.ป)

นฤมล ทับจุมพล. **แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ ในการจัดการปกครอง (Good Governance)**. บรรณาธิการ ม.ร.ว. พุทธิวิสาณ ชุมพล 15 – 31

กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

นันทชาติ ศุภมงคล. “**คำให้สัมภาษณ์ เรื่อง ธรรมรัฐในการบริหารองค์กร**”. วารสารนักบริหาร. 21 กรกฎาคม – กันยายน, 2544.

โรงเรียนวัดเจ้าอาาม. “**เอกสารรายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนวัดเจ้าอาาม ประจำปีการศึกษา 2554**”. โรงเรียนวัดเจ้าอาาม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.

โรงเรียนวัดคูสิดาราม. “**รายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554**”. โรงเรียนวัดคูสิดาราม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.

โรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก. “**เอกสารรายงานการวิจัยโรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก ประจำปีการศึกษา 2554**”. โรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2555.

โรงเรียนวัดบางขุนนนท์. “**แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2554 - 2555**”. โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2555.

โรงเรียนวัดบางเสาธง. “**รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2554 เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) ปีการศึกษา 2554**”. โรงเรียนวัดบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.

โรงเรียนวัดพระยาทำ. “**เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554**”. โรงเรียนวัดพระยาทำ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.

- โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี. “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”.
โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- โรงเรียนวัดอัมพวา. “คู่มือรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ของ
สถานศึกษา เพื่อรับการประเมินจากคุณภาพภายนอก (สมศ.) ประจำปีการศึกษา
2554”. โรงเรียนวัดอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2544.
- โรงเรียนวัดวิเศษการ. “เอกสารสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”, โรงเรียน
วัดวิเศษการ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- โรงเรียนวัดศรีสุदारาม. “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”.
โรงเรียนวัดศรีสุदारาม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง. “หนังสือสารสนเทศของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2554”. โรงเรียน
วัดโพธิ์เรียง สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- โรงเรียนวัดสุวรรณาราม. “เอกสารข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
โรงเรียนวัดสุวรรณาราม ประจำปีการศึกษา 2554”. โรงเรียนวัดสุวรรณาราม สังกัด
สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- โรงเรียนวัดมะลิ. “เอกสารข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา โรงเรียนวัดมะลิ ประจำปีการศึกษา
2554”. โรงเรียนวัดมะลิ สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร,
2554.
- โรงเรียนวัดปฐมบุตริศาราม. “เอกสารแผนยุทธศาสตร์ ปีการศึกษา 2553-2555”. โรงเรียน
วัดปฐมบุตริศาราม สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร, 2554.
- วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2550 – มกราคม, 2551.
- วีระ ไชยธรรม. “เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและ
สังคมที่ดี (Good Governance)”. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน. 2542.
- จำเรียง ภาวิจิตร. สาธารณมิติ. เอกสารในการประกอบการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/และรายงานวิจัย

- จิรวัดน์ แก้วใจดี. “การเปรียบเทียบความรู้ทัศนคติ และความวิตกกังวลในการถ่ายโอน
สถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุราชการ

และตำแหน่งต่างกัน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.**

เฉลิมชัย สมท่า. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.**

ชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ. “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”. **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2549.**

ชูเสียง นาวรัตน์. “แบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2”. **งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.**

จูปนรรณ์ ชูติชัยวิวัฒน์กุล. “ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานครมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2552.**

ชนวรรณ เกิดนาวี. “การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาภาครัฐสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครมหานคร เขต 3”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2549.**

ชนาธิป จุระจาริตต์. “ความคิดเห็นของทหารกองหนุนในอำเภอองครักษ์จังหวัดนครนายกที่มีต่อโครงการกองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.**

นิตาชล ประสารสุข. “ความคิดเห็นของผู้ป่วยต่อการใช้ยาสมุนไพรที่ได้รับจากการส่งจ่ายจากโรงพยาบาล จังหวัดยโสธร”. **วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.**

พระบุษณา ชูคทองม้วน. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน โปลิตecnิกสถานนาเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.**

พระจตุรณ ธีรปัญญา. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.**

พระครูอนุสนธิ์ศาสนกิจ สาสนโน (รนวิทย์). “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตาม
 หลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”.
 วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย, 2552.

พระมหาลำพึง ชีรปญฺโญ (เพ็ญภู). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทรา
 ชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.

พงษ์พันธ์ วันดีเรืองไพศาล. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 กับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี
 เขต 2”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร, 2551.

พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์. “ความคิดเห็นของประชาชนในเมืองต่อสวนสาธารณะ : กรณีศึกษาผู้ใช้
 สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต-
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

ไพศาล ตั้งสมบุญณ์. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

มนูญ พันธุ์จันทร์. “สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขต
 พื้นที่การศึกษามุทสาครบุรี เขต 2”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต-
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2552.

มนัส สุวรรณชาติ. “บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเอกชน
 สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต :
 บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2541.

รับขวัญ ภาคภูมิ. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 กำแพงเพชร เขต 1”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏกำแพงเพชร, 2547.

รัชณี พิทักษ์ญาติ. “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและ บัตร
 ประชาตัวประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี”. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐ
 ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

- วีรชน จิรัชยากร. “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2”. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- วิจิตร ศรีธำมาน. “การบริหารโรงเรียน”. เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิมย์. “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมือง ลำพูน”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- สมจิตร แก้วนาค. “การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมของกองทัพอากาศ”. ปริญญานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2541.
- สามารถ อินตามูล. “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษเชียงใหม่ เขต 5”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- สุพจน์ เจริญจำ, ร้อยตำรวจโท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
- อดิศักดิ์ ชื่นชม. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อศึกษากรณีประชาชนในเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- อรพิน พรหมดับ. “ความต้องการการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาลำพูน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- อรัญญา แสงทอง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมหานคร : กรณีศึกษาศานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.
- อนันต์ สุวรรณคะโต. “การจัดงานอาคารสถานที่โรงเรียนหอพระ จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

อนรรตน์ จักรเจริญพรชัย. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

4) บทความจากเว็บไซต์

กัลยาณี สูงสมบัติ. “เทคนิคการจัดการสมัยใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”.

4 มีนาคม 2555. <<http://uhost.rmutp.ac.th/kanlayanee.so/L4/4-2-1.htm>> ,

(4 March 2012).

ถวิล อรัญเวศ. “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล”. 28 พฤษภาคม 2555.

<www.korat4.net/popup.php?name=download&file=rate&id=50> , (28 May 2012).

ชนธิ์ ขุนเมือง. “คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมภาคประชาชน”. 4 มีนาคม 2554.

<<http://msprotect.wordpress.com/>> , (4 March 2012).

พรชัย องค์กรวงศ์สกุล. “ธรรมาเชิงพุทธ”. 9 ธันวาคม 2555.

< <http://www.202.28.109.103/sanga/option/document/./1324609310.doc> > ,

(9 December 2012).

สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ. ธรรมาภิบาล. (Good Governance) คืออะไร. (ออนไลน์). 19 กุมภาพันธ์

2550. <<http://www.sakonareal.go.th/md/krusakon/article/good.pdf>> .

(9 February 2007).

โรงเรียนวัดยางสุทธาราม. www.watyang.ac.th “โรงเรียนวัดยางสุทธาราม”. 2 มีนาคม 2554.

<<http://203.155.220.242/watyang/>> , (2 February 2012).

2. ภาษาอังกฤษ

Barnes, R.A. African and American parents' involvement their children's School.

Dissertation Abstracts International 55.3152 – A, 1995

Daniel E. Griffiths. *Human Relation in School Administration*. New York : Appleton

Century - Crofts, 1956.

Draft. R.L. *The Leadership Experience*. (2nd.Edition). New York : Harcourt College

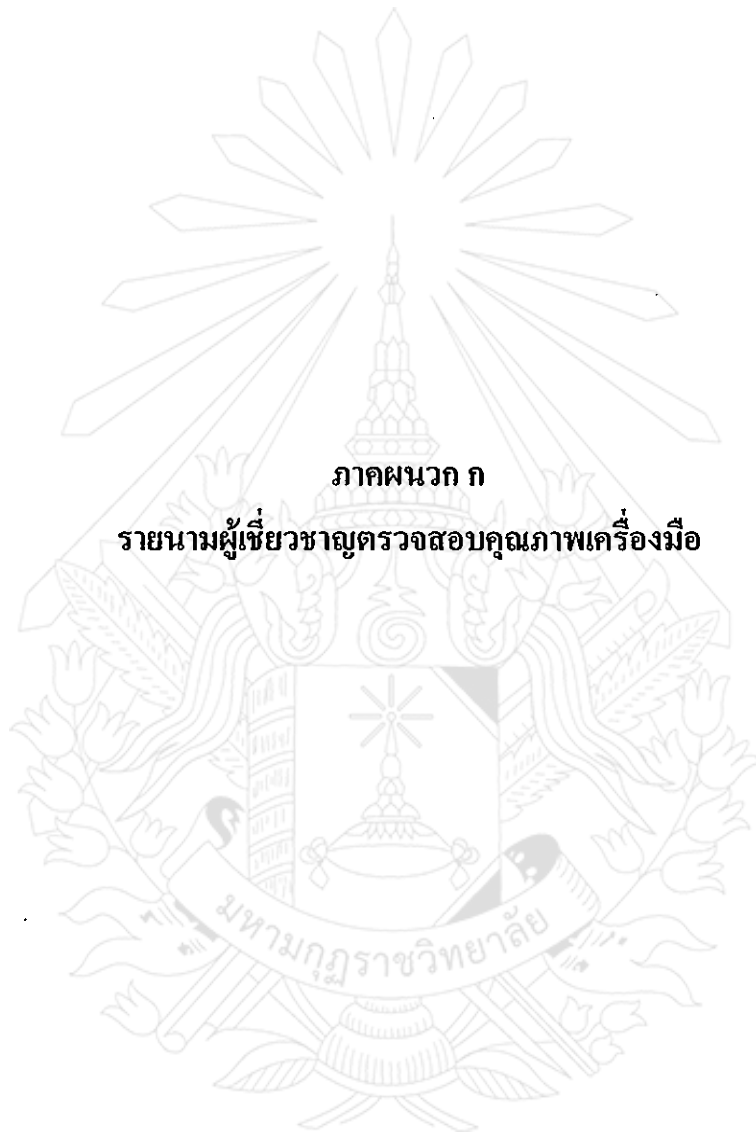
Publishers. 2001.

- Christina M. Blumel. **"Foreign aid, donor coordination and the pursuit of good Governance (Kenya).** PHD. Dissertation. University of Maryland, 2000.
- Edward W. Smith and others. **The Education' s Encyclopedia.** New York : Prentice - Hall, 1961.
- Faber. C.F. **Elementary School Administration.** New York : Holt Rinehart and Winston, 1970.
- Gorton, Rechard. **A School Administrator and Supervisor : Leadership, Challenge and Opportunities,** New York : Wm.C.Brown, 1983.
- Hendrik Joost. Tennekes. **Donors and Good Governance: Analysis of a policy discourse in the Netherlands and Germany.** Ph.D. Dissertation. Universities Twente, 2005.
- Joyce Bruce and weil Marsha. **Model of Teaching,**^{5nd} ed., London: Allyn and Bacom,1996.
- Kohler, E.L. **A dictionary for accounts.** New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice - Hall, 1956.
- Philip. Kimmet. **The Poliitics of Good Governance in the Asean 4.** Master Degree, Griffith University, 2005.
- Robert G. Owen, **Organizational Behavior in Education,** 5thed. New York : Prentice-Hall, 1995
- Rober. Putnam. **Making Democracy Work: Civic Trdition in Modern Italy .** n. p. 19 .
- Sergiovanni, T.J. **The new school executive: A theory of administration.** New York : Harper and Row, 1980.
- Van Miller. **The Public Administration of American School.** New York: MacMillan, 1965.
- Vicki Clinell Burge. Clarke. **In Search of Good Governance : Decentralization and Democracy in Ghana.** Ph.D. Dissertation. Northern Illinois University, 2001.

ภาคผนวก

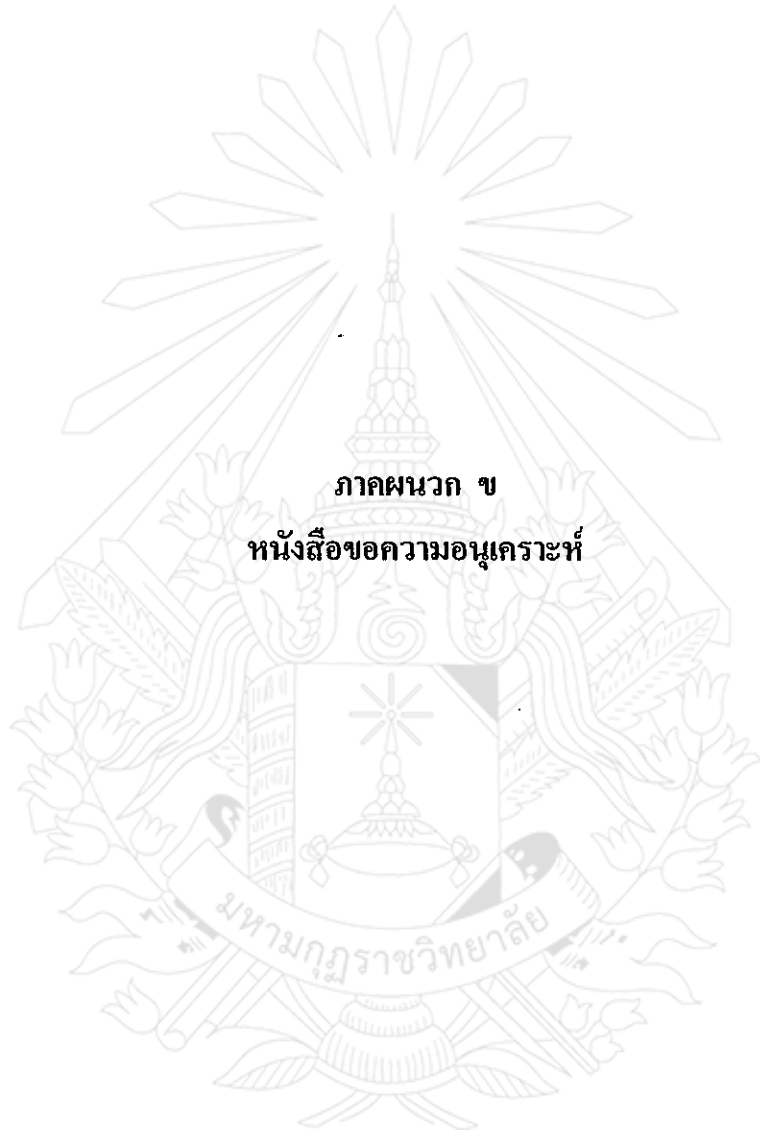
ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหามกุฏราชวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ดร. กรกมล พากเพียร
 วุฒิการศึกษา ศีษศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Ed.D.) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ดร.ศุภีพร เศษตวพงษ์
 วุฒิการศึกษา M.sc. in Education Management and Planning. Scotland. U.K.
 Ph.D in Education, Himachal Pradesh India.
 ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้าหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ
 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
3. นางเพ็ญภา ชมเดช
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (กม.)
 สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการ
 พิเศษ (ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี สำนักการศึกษา
 กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย)

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลาษา-นครชัยศรี
ต.ศาลาษา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๐๘

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.กรกมล พากเพียร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยหรือให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังกล่าวได้ สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง ตามสำเนาเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญฺญาวุฑฺฒิโก, ผ.น.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาษา-นครชัยศรี ต.ศาลาษา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๑๐

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.ศุภีพร เสวตพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยหรือให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังกล่าวได้ สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง ตามสำเนาเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรมาทือทราบ และหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ชาญวิฑูริ์, ผศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๘๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๑๑

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นางเพ็ญภา ขมเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยหรือให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังกล่าวได้ สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง ตามสำเนาเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด ที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาวิไล ฐศ.)
รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๘๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๕๕

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการ Try Out

เจริญพร นางวรวิรี รุ่งเจริญ
ผู้อำนวยการโรงเรียนฉิมพลี

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)" ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ครูโรงเรียนฉิมพลี ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาท่านนี้ดำเนินการเก็บข้อมูล Try out จำนวน ๓๐ ชุด ในการทำวิทยานิพนธ์ตามความประสงค์

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบและหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญญาวุฑฒินุญห.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๕-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๕๕-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๕

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายธนะ สันติสวัสดิ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดุสิตาราม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดดุสิตาราม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา บัณเฑาะฐโตภุมพ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ อ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๕-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๕-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๖

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางณัฐนันท์ มีผลกิจจารุกร
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางขุนนนท์

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดบางขุนนนท์ กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาวุฑฺโฒ, ผศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ อ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๔๕-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๔๕-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๗

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางอรรทัย อีมาสเตอร์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางเสาธง

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดบางเสาธง กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปณณาทิไพฑูริย์ ผศ.)

รักษากรณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๕๒-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๘

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางอุบลวรรณ งามศิริผล
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปฐมบุตริศราราม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดปฐมบุตริศราราม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ และหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญญาวุฑฒิน, ฐ.ศ.)

รักษากรณคดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๙

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางชลตวรรณ ชุมเพชร
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระยาทำ

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดพระยาทำ กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปิณฑวฑฒ, ศษจ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ถ.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๙๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสมพงษ์ โตโพธิ์ไทย
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์เรียง

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญญาวุฒโต, ม.คต)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ถ.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๕-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๕๕-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๙๑

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางรัตนา เนวรัตน์พันธ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมะลิ

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดมะลิ กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา. ปญญาวุฑฺโฒ, พศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๙๒

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางปิยนุช โตเทศ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยางสุทธาราม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาวุฑฒิกุล) (ศท.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๔๒-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๙๓

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวปานสิริ เสาวดี
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวิเศษการ .

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS’ ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดวิเศษการ กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญญาวุฑฒฺ ฐศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถนนศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๔

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสมหมาย พรหมถาวร
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีสุदारาม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดศรีสุदारาม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปิณฑวาทิน, ม.ศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ต.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๕-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๕๕

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางเพ็ญ ชมเดช
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อ บัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาวิฑูรย์, ผศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๕-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๕๖-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๙๖

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวนันทิยา กังเกิด
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุวรรณาราม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดสุวรรณาราม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา บัญญาวุฒิสัย ฅศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๕๔-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๗

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวสุพัตรา ฤกษ์บ้าย
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอัมพวา

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดอัมพวา กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อ บัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาคุณุณฺเฒ, ผศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๕๔๒-๕๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี
ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๓

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชูศักดิ์ วิจิตรไพศาล
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าอาาม

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-KHONGNOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดเจ้าอาอม กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปัญญาวุฒิกุล, มศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๕๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๖ โทรสาร : ๐-๒๕๔๒-๔๕๐๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี
ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/๘๘๔

๖ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางศิริภัสสร พินทุพันธ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก

ด้วย พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย (TEACHERS' ATTITUDE TOWARD APPLICATION OF GOOD GOVERNANCE TO EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN BANGKOK-NOI DISTRICT, BANGKOK)” มีความประสงค์ขอแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล ณ โรงเรียนวัดดงมูลเหล็ก กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอต่อ บัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าแจกแบบสอบถามดังกล่าว ตามแต่จะเห็นสมควร

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาปัญญา ปญญาวุฑฒิกุญฺญ) (ศ.)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

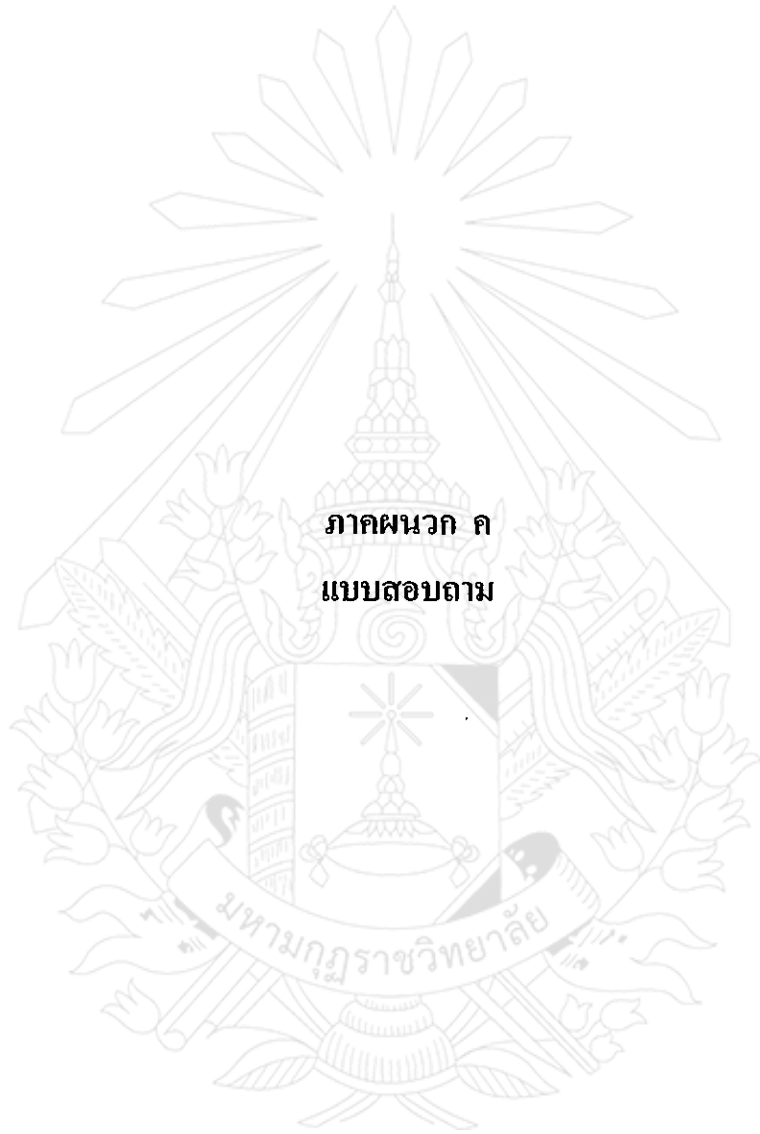
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙-๑๐๖๒ โทรสาร : ๐-๒๔๘๒-๔๕๐๔

แบบสอบถาม

เรื่อง : ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

คำชี้แจง : เกี่ยวกับแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์ “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้ตอบแบบสอบถาม

ในการงานวิจัยครั้งนี้ โปรดตอบแบบสอบถามของท่านตามความเป็นจริงตามความเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

1. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ตอนที่ 1 : เป็นแบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน ของหน้าข้อความซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โรงเรียน ..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ ..... จังหวัด ..... ตำบล ..... เขต.....

(1). เพศ

หญิง

ชาย

(2). อายุ

อายุ 20 – 30 ปี

อายุ 31 – 35 ปี

อายุ 36 – 40 ปี

อายุ 41 - 45 ปี

อายุ 46 - 50 ปี

อายุ 51 ปีขึ้นไป

(3). ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโทหรือสูงกว่า

(4). อายุราชการ

ต่ำกว่า 5 ปี

5 - 10 ปี

11 - 15 ปี

16 - 20 ปี

21 - 25 ปี

26 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2: แบบสอบถามเกี่ยวกับ “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย”

คำชี้แจง: โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับ “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย” เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	1. ด้านหลักนิติธรรม	5	4	3	2	1
1	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของสถานศึกษา เคารพกฎระเบียบ และกฎหมาย					
2	มีการบริหารงานวิชาการ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ชัดเจนทุกประการ					
3	มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมอบหมายงานให้บุคลากร ได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ					
4	มีการบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์การบังคับใช้ของงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดตรงตามหลักมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
5	เปิดโอกาสให้คณาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา โดยการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนในการพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	2. ด้านหลักคุณธรรม	5	4	3	2	1
6	มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมมีภาวะ ความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ตามระเบียบ ของทางราชการ					
7	มีการบริหารสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมามีความ ซัดเจน มีคณะกรรมการกำกับและตรวจสอบได้ใน ทุกระดับ					
8	มีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม มี ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา เอื้อเฟื้อ ส่งเสริมให้มีการ สนับสนุน การพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง ในสถานศึกษา					
9	มีการบริหารงานสถานศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์แก่บุคลากรทางการศึกษาตามนโยบายของ หน่วยงาน และตามนโยบายทางการศึกษาของสำนัก การศึกษา					
10	มีการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษา และ พัฒนาเยาวชน เป็นไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	3. ด้านหลักความโปร่งใส	5	4	3	2	1
11	มีการบริหารสถานศึกษา ตามความโปร่งใสชัดเจน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
12	มีการบริหารสถานศึกษา เป็นไปตามแผนนโยบายที่สถานศึกษากำหนดอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับข้อบังคับของสถานศึกษา และสามารถตรวจสอบได้					
13	มีการบริหารสถานศึกษาที่มีความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกันของหน่วยงาน โดยผู้บริหารปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้					
14	มีการบริหารสถานศึกษาที่โปร่งใสผู้บริหารสามารถชี้แจงถึงเหตุผลต่างๆ ทางนโยบายการบริหาร และสามารถตรวจสอบได้ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
15	มีการบริหารสถานศึกษา โดยการให้คณาจารย์ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนได้ทราบ โดยทั่วถึงกัน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	5	4	3	2	1
16	มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้บริหารและชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน และแสดงแนวคิดพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์					
17	มีการบริหารสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการ ใช้งบประมาณต่างๆของโรงเรียน ตามกฎเกณฑ์ อย่างเป็นระบบของทุกภาคส่วน					
18	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายได้มี ส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินต่างๆ ของสถานศึกษา					
19	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วน ร่วม ในการสนับสนุนติดตาม และตรวจสอบการ ทำงานของสถานศึกษา					
20	มีการบริหารงานสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วน สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน การพัฒนาสถานศึกษา ในทุกด้าน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	5	4	3	2	1
21	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ โดยมีความรับผิดชอบในหน้าที่การบริหารงานสถานศึกษา					
22	มีการบริหารสถานศึกษาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
23	มีการบริหารสถานศึกษาที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกฝ่าย และให้บุคลากรทำงานอย่างมีความมุ่งมั่น เต็มใจ โดยบุคลากรรักและรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนเอง					
24	มีการบริหารสถานศึกษาที่ทุกภาคส่วนยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานดังกล่าวที่เป็นทั้งผลดีและผลเสีย					
25	ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ด้วยการแสดงข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชน สามารถชี้แจงเหตุผลได้และพร้อมต่อการตรวจสอบจากสาธารณะ เพื่อการแสดงถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับมากที่สุด	ระดับมาก	ระดับปานกลาง	ระดับน้อย	ระดับน้อยที่สุด
	6. ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า	5	4	3	2	1
26	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความประหยัดเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม					
27	มีการบริหารสถานศึกษาโดยมีรูปแบบการบริหารด้วยการสนับสนุนการบริหารส่งเสริมงานด้านขอข่วยภารกิจของสถานศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรและนโยบายทางด้านสถานศึกษาตามหลักแห่งความคุ้มค่า					
28	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมสถานศึกษา โดยเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เป็นการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์					
29	มีการบริหารสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมงานวิชาการ บริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการแข่งขันให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติได้					
30	มีการบริหารสถานศึกษาโดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและใช้อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดเป็นประโยชน์อันสูงสุดแก่องค์กรหน่วยงานหรือสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 : ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

คำชี้แจง : โปรดให้ข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

1) ด้านหลักนิติธรรม

.....

.....

.....

2) ด้านหลักคุณธรรม

.....

.....

.....

3) ด้านหลักแห่งความโปร่งใส

.....

.....

.....

4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

5) ด้านหลักแห่งความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

6) ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า

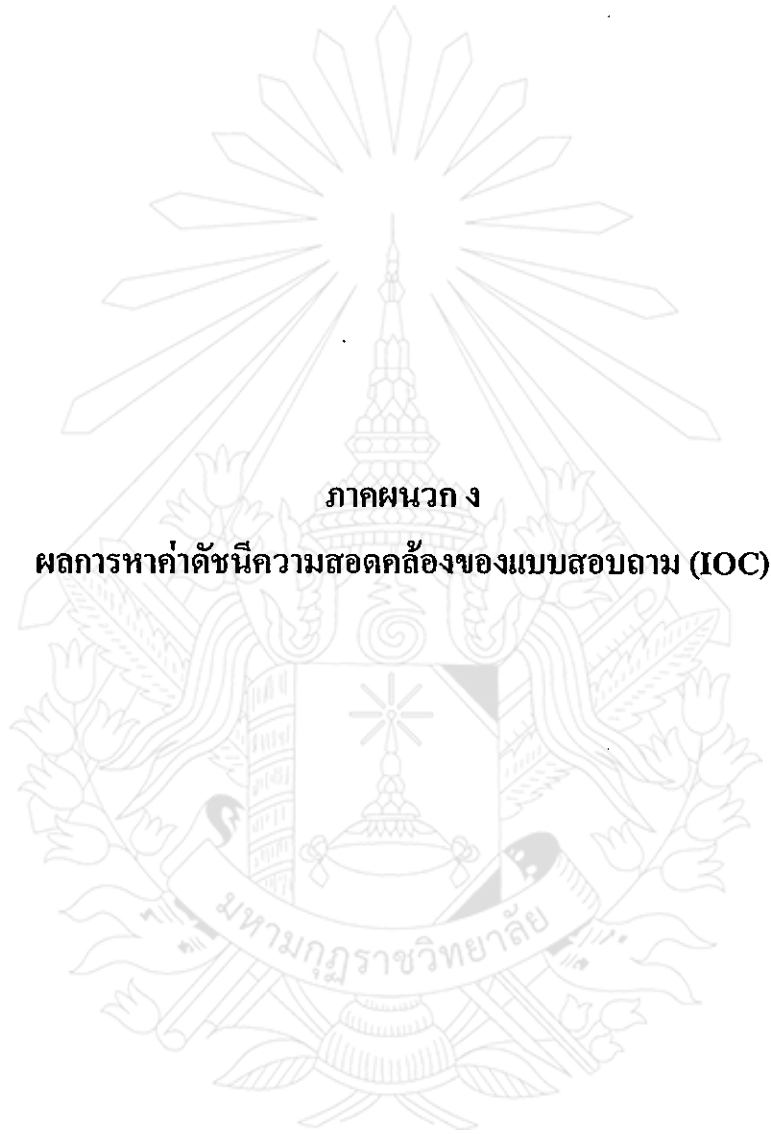
.....

.....

.....

เจริญพรมาขอบคุณทุกท่านที่เมตตา ตอบแบบสอบถาม พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กิ่งเกษ)
สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง : ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) ด้านหลักนิติธรรม (Rule of law)						
ข้อที่. 1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) ด้านหลักคุณธรรม (Ethics)						
ข้อที่. 6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)						
ข้อที่. 11	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 15	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participatory)						
ข้อที่. 16	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 17	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 18	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 19	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 20	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
5) ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsiveness)						
ข้อที่. 21	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 22	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 23	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 24	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 25	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6) ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า (Value for Money)						
ข้อที่. 26	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 27	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 28	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 29	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 30	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

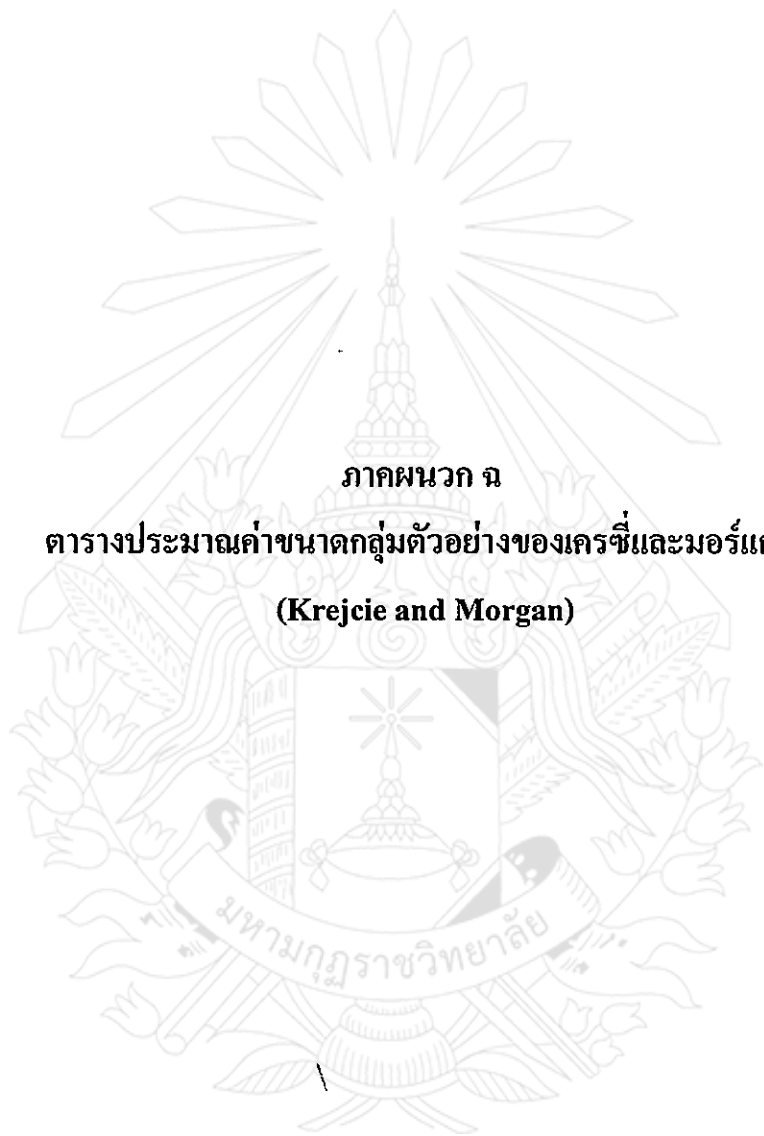

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของแบบสอบถาม

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่องานวิจัย
เรื่อง : ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร
สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) ด้านหลักนิติธรรม (Rule of law)						
ข้อที่. 1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) ด้านหลักคุณธรรม (Ethics)						
ข้อที่. 6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)						
ข้อที่. 11	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 15	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participatory)						
ข้อที่. 16	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 17	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 18	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 19	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 20	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
5) ด้านหลักความรับผิดชอบ (Responsiveness)						
ข้อที่. 21	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 22	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 23	0	+1	+1	2	0.67	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 24	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 25	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6) ด้านหลักแห่งความคุ้มค่า (Value for Money)						
ข้อที่. 26	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 27	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 28	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 29	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อที่. 30	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน
(Krejcie and Morgan)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
10	10	220	140	1,200	291
15	14	230	144	1,300	297
20	19	240	148	1,400	302
25	24	250	152	1,500	306
30	28	260	155	1,600	310
35	32	270	159	1,700	313
40	36	280	162	1,800	317
45	40	290	165	1,900	320
50	44	300	169	2,000	322
55	48	320	175	2,200	327
60	52	340	181	2,400	331
65	56	360	186	2,600	335
70	59	380	191	2,800	338
75	63	400	196	3,000	341
80	66	420	201	3,500	346
85	70	440	205	4,000	351
90	73	460	210	4,500	354
95	76	480	214	5,000	357
100	80	500	217	6,000	361
110	86	550	226	7,000	364
120	92	600	234	8,000	367
130	97	650	242	9,000	368
140	103	700	248	10,000	370
150	108	750	254	15,000	375
160	113	800	260	20,000	377
170	118	850	265	30,000	379
180	123	900	269	40,000	380
190	127	950	274	50,000	381
200	132	1,000	278	75,000	382
210	136	1,100	285	100,000	384

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ – นามสกุล : พระทองจันทร์ กิตติปาโล (กึ่งเกษ)
- วัน เดือน ปี เกิด : วันจันทร์ที่ 23 เดือน มกราคม พ.ศ. 2527
- ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 9 ตำบลโพนงาม อำเภออนุชทริก จังหวัดอุบลราชธานี
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดรัชฎาธิษฐาน ราชวรวิหาร แขวงคลองซักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170
- การศึกษา**
- พ.ศ. 2545 : นักรรรมชั้นเอก ประโยค 1-2
- พ.ศ. 2547 : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โรงเรียนศรีมงคลศึกษากร ตำบลโพนงาม อำเภออนุชทริก จังหวัดอุบลราชธานี 34230
- พ.ศ. 2551 : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว (เกียรตินิยม อันดับ 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- ประสบการณ์ทำงาน**
- พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน : เป็นพระธรรมวิทยากร ฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
- พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน : เป็นครูพระสอนศีลธรรม สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน : เป็นครูพระสอนศีลธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)